

JUBMES BANKA AD BEOGRAD

UNITED NATIONS GLOBAL COMPACT

IZVEŠTAJ O NAPRETKU

April 2016.

Beograd, april 2016. godine

IZJAVA O STALNOJ PODRŠCI

Novim, sedmim Izveštajem o napretku JUBMES banke na polju korporativne društvene odgovornosti (KDO) i održivog razvoja kreativno potvrđujemo našu poziciju dinamične, evolutivne i proaktivne finansijske institucije koja svoju vrednosnu i strateško-razvojnu orijentaciju ne posmatra izdvojeno od principa KDO i korporativne održivosti.

Sveobuhvatno, razvojno i metodološki dosledno implementiramo principe društveno odgovornog poslovanja (DOP) u svoje poslovne aktivnosti i razvojna dokumenta, uporedo sa konceptom integrisanog menadžmenta kvaliteta, čime profilishemo i jačamo svoju poziciju društveno odgovornog i tržišno respektabilnog subjekta na domaćem i regionalnom tržištu bankarsko-finansijskih usluga.

U izveštaju se detaljno elaboriraju aktivnosti Banke u okviru napredne faze primene principa KDO na eksternom i internom nivou: u okviru različitih struktura nacionalne mreže Globalnog dogovora i njenog Upravnog odbora, radnih grupa za borbu protiv korupcije, za promociju KDO u finansijama, za ciljeve održivog razvoja i dr., ali i autonomne, interne aktivnosti Banke koje normativno i funkcionalno doprinose jačanju naše pozicije društveno odgovornog poslovnog subjekta u sinergiji sa konceptom integrisanog menadžmenta kvaliteta.

Ova izjava o podršci, koja je integralni segment sedmog izveštaja o napretku JUBMES banke, in continuo odražava nastojanje naše Banke da svoju poslovnu filozofiju i kulturu trajno veže za principe DOP, kojima pristupa razvojno i adaptibilno, a ključni činilac podsticaja takve poslovne filozofije je članstvo u Globalnom dogovoru UN, vodećoj svetskoj mreži koja promoviše principe odgovornog biznisa.

Prethodnu, 2015.godinu karakteriše niz značajnih međunarodnih događaja koji su promovisali novu razvojnu agendu i povećali odgovornost heterogenih subjekata globalne zajednice u borbi protiv klimatskih promena. Nakon iskustava sa prethodnom globalnom razvojnom agendom poznatom po Milenijumskim razvojnim ciljevima, UN su pripremile nove ciljeve razvoja (Novi globalni ciljevi održivog razvoja), koji su definisani kroz širok konsultativni proces. Građani i različiti društveni i ekonomski akteri mogli su da iskažu svoje

mišljenje i viziju sveta u kakvom žele da žive. Novi ciljevi održivog razvoja su univerzalnog karaktera, od značaja su za sve zemlje i obuhvataju 17 osnovnih ciljeva i 169 indikatora. Između ostalih, među ciljevima su smanjenje siromaštva i gladi, promocija zdravog života, kvalitetno i inkluzivno obrazovanje, rodna ravnopravnost i dr. Od 2016.godine Ujedinjene nacije će primenjivati novu razvojnu agendu koja će biti glavni globalni okvirni dokument za usaglašavanje nacionalnih razvojnih politika do 2030.godine. Održivi razvoj je razvoj koji zadovoljava potrebe sadašnjice, ali i omogućuje budućim naraštajima da zadovolje svoje potrebe, Takav se razvoj temelji na tri osnovna načela: ekološke, socio-kulturne i ekonomskoj održivosti. Ekološka održivost obezbeđuje razvoj koji je kompatibilan sa održavanjem ekoloških procesa, biodiverziteta i prirodnim resursima. Sociokulturna održivost obezbeđuje da se poveća nadzor čoveka nad sopstvenim životom, a ekonomska održivost obezbeđuje uspešan ekonomski razvoj. Preplitanje globalnih, regionalnih i nacionalnih, odnosno lokalnih dimenzija održivog razvoja jedna je od glavnih karakteristika ovog koncepta. Istovremeno, politika održivog razvoja zahteva od svih učesnika tripartitnog dijaloga (javni sektor, poslovna sfera i NVO) da prepoznaju da su njihovi interesi neodvojivo povezani sa interesima zajednice. Navedeno podrazumeva i učešće poslovne sfere u kreiranju mehanizama za implementaciju nove razvojne agende UN u čijem oblikovanju su važnu ulogu imale razvojne agencije UN i neprofitne mreže koje promovišu principe KDO, zbog čega su globalne teme okosnica agende Globalnog dogovora, ključne poslovne mreže za promociju ovih principa.

Na ovaj način, korelacija aktivnosti na globalnom, regionalnom, nacionalnom i mikronivou dobija na značaju jer samo korporativna održivost može da garantuje integralnu primenu svih načela održivog razvoja u horizonatalnom i vertikalnom smislu.

Novi izveštaj o napretku ilustruje odgovor Banke na zahteve i izazove nove globalne razvojne agende i postignute međunarodne sporazume o klimatskim promenama i dr., koji više ne obavezuju isključivo države, kao osnovne subjekte međunarodnih odnosa, već i društveno odgovornu poslovnu zajednicu i civilno društvo. Smatramo da su članstvom u mreži Globalnog dogovora UN obezbeđeni preduslovi za oblikovanje mobilne i adaptibilne poslovne zajednice sa osobenim poslovnim identitetom, zajednice društveno odgovornih poslovnih subjekata spremnih da promptno i aktivno participiraju u ostvarivanju novih ciljeva održivog razvoja.

Odgovarajući na izazove nove globalne razvojne strategije koja poslovne rezultate ne odvaja od doprinosa ostvarivanju razvojnih ciljeva društvene zajednice i afirmišući novi model biznisa koji profitabilnost sinergijski povezuje sa principom KDO i održivog razvoja, Banka se zdravo i konkurentno pozicionira na nacionalnom i međunarodnom tržištu, težeći da, saglasno svojim potencijalima, doprinese novim ciljevima održivog razvoja. Po našoj oceni, poslovni subjekti realnog sektora i finansijske sfere moraju naći

ravnotežu zahteva profitabilnosti i ekonomske uspešnosti i novih ciljeva održivog razvoja. Neprihvatanje odgovornosti poslovnog sveta za primenu globalnih razvojnih ciljeva i insistiranje na primarnoj odgovornosti država, kao jedinih subjekata koji raspolazu instrumentima i mehanizmima za njihovu primenu, je neprihvatljivo i nije u duhu nove razvojne agande. Uvereni smo da je jedino tripartitnim dijalogom - partnerstvom javne i poslovne sfere i nevladinog sektora moguće ostvariti novu globalnu razvojnu platformu koja simbolički i konkretno uključuje sedamnaest fundamentalnih ciljeva održivog razvoja.

Nova Radna grupa nacionalne mreže Globalnog dogovora trebalo bi da postane partner institucijama javne sfere u konkretizaciji primene izabranih ciljeva na nacionalnom nivou.

Aktivno učestvujući u radu nacionalne mreže Globalnog dogovora i u osnivanju nove radne grupe za ostvarivanje ciljeva održivog razvoja, Banka je promovisala ulogu nacionalne mreže kao partnera institucijama javne sfere i NVO u konkretizaciji i primeni izabranih ciljeva na nacionalnom nivou, ali i autonomnog kreatora inicijativa i instrumenata za ostvarivanje izabranih ciljeva održivog razvoja. Bez podrške privrede proces održivosti naše ekonomije ne bi bio moguć, u kom smislu smo doprineli definisanju razvojne agende naše privrede i tri prioriteta cilja, koji će biti predmet rada nove Radne grupe. Ciljeve koje Upravni odbor nacionalne mreže smatra najvažnijim i koji se poklapaju sa mišljenjem članstva su: cilj 4 (ravnopravno, kvalitetno obrazovanje), cilj 8 (održiv ekonomski razvoj i produktivno zapošljavanje) i cilj 13 (hitne mere u borbi protiv klimatskih promena).

Saglasni smo da se savesnim i odgovornim učešćem poslovne sfere u zajedničkim pitanjima društvene zajednice ne poništava njena autonomnost niti težnja ka profitabilnosti i tržišnoj respektabilnosti. Sledstveno tome, moraju se uvažiti iskustva kompanija - članica Globalnog dogovora UN u Srbiji koje već realizuju programe koji doprinose nekom od ciljeva održivog razvoja. Novi ciljevi održivog razvoja u narednih 15 godina su faktor podsticanja dijaloga, partnerstava i zajedničke akcije građana, grupa, pokreta, organizacija i institucija koje rade u različitim oblastima. Time će biti omogućeno stvaranje prostora, inicijativa i promena koje će pozitivno uticati na razvoj građana, zajednica, gradova i država i doprineti poželjnijoj budućnosti. Ciljevi održivog razvoja su izgrađeni na temeljima Milenijumskih razvojnih ciljeva (MDGs) usvojenih 2000.godine, od kojih su mnogi neostvareni. Ciljevi održivog razvoja su sveobuhvatniji jer teže da se iskoreni siromaštvo i uključuju zahtevnije rezultate u zdravstvu, obrazovanju i ravnopravnosti polova. Oni su univerzalni, primenjivi u svim zemljama, na sve ljude. Program takođe uključuje bavljenje pitanjima koja nisu bila deo MDGs, kao što su klimatske promene, održiva potrošnja, inovacije i važnost mira i pravde za sve.

Od septembra 2015.godine Republika Srbija usklađuje svoju razvojnu politiku sa usvojenim ciljevima održivog razvoja Ujedinjenih nacija. Među najvažnijim ciljevima koje su građani Srbije istakli, odmah uz smanjenje siromaštva i povećanje zaposlenosti, su i odgovorne i efikasne institucije. Samo su inkluzivne i efikasne institucije, bitne za razvoj, glavni činioci društvene kohezije.

Šesnaesti cilj globalnog razvoja je “Promovisati miroljubiva i inkluzivna društva za održivi razvoj, obezbediti pristup pravdi za sve i izgraditi efikasne, pouzdane i inkluzivne institucije na svim nivoima”. Ovaj cilj je preciznije definisan kroz deset podciljeva i dve smernice za obezbeđivanje sredstava za primenu razvojne agende. Podciljevima se detaljnije objašnjava kako se osnovni cilj može postići:

- 1. Svuda značajno umanjiti sve oblike nasilja i sa njima u vezi stope smrtnih slučajeva;**
- 2. Okončati zloupotrebu, eksploataciju, trgovinu i sve oblike nasilja i torture nad decom;**
- 3. Promovisati vladavinu zakona na nacionalnom i međunarodnom nivou i svima osigurati jednak pristup pravdi;**
- 4. Do kraja 2030.godine značajno umanjiti ilegalne finansijske tokove i trgovinu oružjem, ubrzati pronalaženje i vraćanje ukradene imovine i intenzivirati borbu protiv svih oblika organizovanog kriminala;**
- 5. Značajno umanjiti korupciju i mito u svim pojavnim oblicima;**
- 6. Razviti delotvorne, odgovorne i transparentne institucije na svim nivoima;**
- 7. Osigurati odgovorno, inkluzivno, participativno i reprezentativno donošenje odluka na svim nivoima;**
- 8. Proširiti i osnažiti učešće zemalja u razvoju u institucijama globalnog upravljanja;**
- 9. Do kraja 2030. godine za sve obezbediti zakonski identitet, uključujući registrovanje novorođenih i**
- 10. Osigurati javni pristup informacijama i zaštitu osnovnih sloboda.**

Sadržaj ovog cilja, odnosno podciljeva i smernica ukazuje da je nužno uspostaviti kooperativni odnos između različitih struktura društveno-privrednog okruženja u cilju ostvarenja inkluzivnog društva bez marginalizacije ili diskriminacije. Ovaj cilj održivog razvoja objedinjuje gotovo sve principe Globalnog dogovora koji se zasnivaju na poštovanju ljudskih prava i radnih standarda, zaštiti životne sredine i borbi protiv korupcije. Time se uočava logička sinergijska veza koncepta KDO, korporativne održivost, održivog razvoja i inkluzivnog društva.

Afirmišući navedenu poslovnu orijentaciju koja se zasniva na principima KDO i novim principima održivog razvoja, Banka podstičajno i kreativno pristupa modelu odgovornog biznisa, pozicionirajući se kao važan subjekat

promocije zdravog biznisa i afirmišući progresivnu fazu u primeni principa Globalnog dogovora. Ovoj, novoj fazi, pristupamo razvojno i dinamički, kroz saradnju sa različitim zainteresovanim grupama, uz aktivno angažovanje u nacionalnoj mreži Globalnog dogovora i posebno u Radnoj grupi za borbu protiv korupcije.

Argumenti za takvo određenje su i u našem inovativnom pristupu u promociji principa Globalnog dogovora i u činjenici da primenjujemo integrisan menadžment kvaliteta.

Početakom 2012.godine Banka je započela implementaciju integrisanog sistema menadžmenta kvaliteta za standarde ISO 9001:2008 - Sistem menadžmenta kvaliteta, ISO 27001:2005 - Standard za bezbednost informacija i ISO 14001:2004 - Standard za zaštitu životne sredine. Usvajanjem Politike kvaliteta, Politike sigurnosti informacija i Politike zaštite životne sredine obezbedili smo preduslove da Banka dobije značajniju ulogu na finansijskom tržištu i poziciju respektabilne finansijske organizacije koja prati trendove savremenog tržišta, jer stalno unapređuje sistem kvaliteta svojih usluga, obezbeđuje sigurnost finansijskih informacija, doprinosi očuvanju i zaštiti životne sredine, čime usklađuje svoje poslovanje i organizaciju sa zahtevima međunarodnih standarda kvaliteta.

Implementacija integrisanog sistema menadžmenta, odnosno sistema kvaliteta, po našoj oceni, treba da doprinese dugoročno održivom visokom kvalitetu proizvoda i usluga, kako bi se ispunila očekivanja klijenata i ojačala depozitna baza Banke. Pored ovog, Banka se opredeljuje da upravlja informacijama i informacionom imovinom koja je neophodna za kvalitetno pružanje proizvoda i usluga, istovremeno vodeći brigu o uticajima na životnu sredinu. Profilišući svoj novi poslovni model kroz integrisani menadžment kvaliteta i prihvatajući univerzalne standarde poslovanja u okviru finansijskog sektora, JUBMES banka stvara uslove da bude prihvaćena i kao partner drugih banaka na domaćem i međunarodnom planu u kreiranju novih proizvoda koji implementiraju vrednosti društveno odgovornog poslovanja.

Ističemo da je angažovanje JUBMES banke u realizaciji razvojnih inostranih kreditnih linija uslovljeno ekološkom i socijalnom komponentom projekata, odnosno doprinosom ekonomsko-socijalnom razvoju lokalne zajednice, čime se i naši korporativni klijenti usmeravaju na prihvatanje principa DOP, jer je to univerzalno prihvaćena komponenta modernog poslovanja. Time potvrđujemo da za održiv razvoj nisu odgovorne samo države i civilni sektor, već i subjekti poslovne zajednice koji ne deluju kao izdvojene celine, već vode računa o potrebama lokalne društvene zajednice.

Pored navedenog, Banka je nastavila da proaktivno promoviše i primenjuje celovitu Antikorupcijsku platformu, definisanu posle potpisivanja Deklaracije za borbu protiv korupcije. Banka je prva potpisnica Deklaracije, autonomnog dokumenta koji je kreirala radna grupa za borbu protiv korupcije

nacionalne mreže Globalnog odgovora UN i prvi podnosilac izveštaja o primeni 10. principa u okviru nacionalne mreže Globalnog dogovora koji je prezentiran na više međunarodnih i domaćih skupova posvećenih odgovornom biznisu. Ovim potvrđujemo da je promocija zdravog biznisa kroz sveobuhvatnu primenu Antikorupcijskog programa ključni segment nove, progresivne faze unapređenja koncepta društveno odgovornog poslovanja i održivog razvoja, kojoj pristupamo razvojno i dinamički. Na taj način ćemo doprineti ostvarivanju Nacionalne strategije održivog razvoja i svim fazama procesa integracija Republike Srbije u Evropsku uniju, koje nije moguće ostvariti bez aktivnog delovanja na polju borbe protiv korupcije. Uloga poslovnog sektora je da kreira novi poslovni model koji implementira vrednosti zdravog biznisa, uz poštovanje nulte tolerancije prema koruptivnom delovanju u svim segmentima poslovnog i socijalnog okruženja.

Pored navedenog, nastavljamo sa daljim proaktivnim delovanjem u primeni svih principa društveno odgovornog poslovanja, od kojih se ni jedan ne posmatra izdvojeno, već u međusobnoj korelaciji, saglasno konceptu integrisanog menadžmenta kvaliteta.

Sintetičkim povezivanjem finansijskih i nefinansijskih indikatora u prezentaciji poslovnog profila i rezultata Banke (pored poslovnih izveštaja dostavljamo svim zainteresovanim stakeholderima i Izveštaj o društveno odgovornom poslovanju), ne zanemarujemo odgovoran odnos prema svim potencijalnim rizicima ugrožavanja ljudskih prava i životne sredine, kao i prema upravljanju potencijalnim rizicima koruptivnog delovanja. Ovim kreativno doprinosimo korelativnoj vezi poslovnih ciljeva korporativnog sveta i koncepta održivog razvoja.

Nastavili smo da podržavamo različite projekte lokalne zajednice i posebno sportskih organizacija i izdavačkih kuća, projekte dobrotvornih organizacija Srpske pravoslavne crkve, čiji sadržaj i rezultati odražavaju naša stremljenja ka promociji održivog razvoja i fundamentalnih principa Globalnog dogovora.

Za JUBMES banku je od izuzetne važnosti proaktivna saradnja sa internim i eksternim stakeholderima, konstantno unapređenje prakse obaveštavanja svih zainteresovanih grupa i održavanje dijaloga sa zaposlenima o različitim pitanjima koja se odnose na principe KDO. U tom smislu, konstantno podstičemo edukaciju zaposlenih u cilju unapređenja znanja o savremenim bankarskim operacijama i principima odgovornog poslovanja, posebno u segmentima zaštite životne sredine i primene ISO 14001:2004, borbe protiv korupcije, zaštite ljudskih prava, radno-pravne regulative i sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma.

U skladu sa našim potencijalima i dosadašnjim iskustvima u podršci sličnim projektima, posebno ističemo da smo nastavili da promovišemo značaj očuvanja kulturnog identiteta i inkluzije ugroženih grupa, kroz doniranje

važnog humanitarnog projekta narodnih kuhinja na teritoriji AP Kosovo i Metohija.

U oblasti zaštite životne sredine nastavili smo realizaciju višegodišnje saradnje sa Specijalnim rezervatom prirode Rezervat Uvac d.o.o. Nova Varoš, čija je noseća delatnost zaštita i unapređenje kolonije beloglavih supova.

Raznovrsna i funkcionalno celovita aktivnost Banke na polju društveno odgovornog poslovanja, evolutivan i napredan pristup u promociji principa Globalnog dogovora i održivog razvoja je naša dugoročna poslovna orijentacija.

Razvojnim i evolutivnim pristupom u primeni principa Globalnog dogovora i većim obuhvatom u primeni principa KDO u poslovnim aktivnostima Banke, u sinergiji sa konceptom integrisanog menadžmenta kvaliteta, obezbeđujemo pretpostavke za održivo tržišno konkurentno pozicioniranje Banke na domaćem i regionalnom tržištu bankarsko-finansijskih usluga, kao i prepoznatljivog društveno odgovornog poslovnog subjekta, koji aktivno doprinosi ostvarivanju univerzalno prihvaćenih novih ciljeva održivog razvoja na dugoročnoj osnovi. Time ćemo potvrditi i naša razvojna opredeljenja, usklađena sa strateškim ciljevima Republike Srbije u okviru evropskih integracionih procesa.

mr Miloš Vujnović, predsednik Izvršnog odbora

"Ovo je takođe vreme u kojem se snaga nacionalnih i međunarodnih institucija nalazi na ozbiljnom testu... Ako globalna zajednica ne ostvaruje nacionalno i međunarodno vođstvo u službi ljudi u svetu, rizikujemo dalju fragmentaciju, nekažnjavanje i razdor, čime ugrožavamo i samu planetu i budućnost mira, održivog razvoja i poštovanja ljudskih prava. Jednostavno rečeno, pred ovom generacijom stoji obaveza transformisanja naših društava."

(Ban Ki-Mun, generalni sekretar UN: Objedinjeni izveštaj o razvojnoj agendi, septembar 2015.godine)

PRIMENA OSNOVNIH PRINCIPA GLOBALNOG DOGOVORA UN U JUBMES BANCII A.D. BEOGRAD SA OCENOM REZULTATA I PREDLOGOM DALJIH AKTIVNOSTI

I UVODNE NAPOMENE

Ekonomski, društveni i ekološki izozovi savremenog sveta utiču na radikalnu transformaciju poslovne zajednice. U takvim uslovima, trendovi globalizacije, brz razvoj tehnologija, smanjenje prirodnih resursa, kao i drugi aspekti globalnih strukturnih promena, bitno utiču na poslovanje kompanija i na promenu njihovih ciljeva definisanih modernim poslovnim strategijama. Moderna poslovna strtaegija insistira na tome da su društvena odgovornost i održiv razvoj prioritet u poslovanju privrednih subjekata. Tzv. *tripple bottom line* strategija podrazumeva da je osnovna odgovornost kompanija da doprinose ekonomskom, društvenom i ekološkom napretku. Održivost i društvena odgovornost su postali globalni pokretači stabilnih ekonomija. Naime, kompanije teže da, pored ostvarivanja profita, pozitivno doprinesu i društvu kroz različita poslovna rešenja i menadžment sisteme fokusirane na sve zainteresovane strane - interne i eksterne stekholdere.

U sedmom izveštaju o napretku potvrđujemo naše progresivno delovanje u implementaciji fundamentalnih principa Globalnog dogovora i pozicioniranju JUBMES banke kao društveno odgovornog subjekta kome je DOP integralni deo poslovne strategije i sistema integrisanog menadžmenta kvaliteta.

Banka je trajno opredeljena da kreira svoje poslovne i razvojne ciljeve aflrmišući sve inicijative i programe Globalnog odgovora UN, koji dobijaju na značaju u ovom kriznom i veoma delikatnom momentu, posebno za Evropsku uniju, zbog pitanja otvorenih tokom migrantske krize. Novi ciljevi održivog razvoja simbolično i konkretno označavaju početak nove faze afirmacije koncepta DOP, bez kojeg nema održivog razvoja. Samo društveno odgovorno poslovanje postavlja osnove za primenu novih ciljeva održivog razvoja jer korporativna sfera mora da ključno doprinosi prosperitetu, u cilju jačanja inkluzivnih promena u ekonomskoj sferi. Koordinisana i integrisana primena novih ciljeva održivog razvoja koji više nisu usmereni samo na zemlje u razvoju već na celokupnu međunarodnu zajednicu, uvod je u realizaciju dokumenta "*Transformisanje našeg sveta: Agenda održivog razvoja do 2030.*" Program 2030 je globalni sporazum kojim se utvrđuju univerzalni,

sveobuhvatni program delovanja za sve zemlje, uključujući i nacionalne politike. Sve zemlje će biti u obavezi da sprovedu Program, uvažavajući nivo razvoja, nacionalni kontekst i kapacitete svake zemlje pojedinačno. U okviru 17 novih ciljeva održivog razvoja i 169 podciljeva, uravnotežene su tri dimenzije održivog razvoja u područjima kao što su siromaštvo, nejednakost, sigurnost snabdevanja hranom, zdravlje, održiva potrošnja i proizvodnja, ekonomski rast, zaposlenost, održivo upravljanje prirodnim resursima, klimatske promene, rodna jednakost, mirna i inkluzivna društva, pristup pravosuđu i odgovorne institucije.

U ovom izveštaju izlažemo ukupne aktivnosti JUBMES banke koje ilustruju integralnu i progresivnu primenu deset principa Globalnog dogovora UN i koje su dijalektički povezane sa novim konceptom sistema integrisanog menadžmenta i korporativne održivosti. Prihvatajući ovaj koncept, opredelili smo se da principe DOP i održivog razvoja integrišemo u sve aspekte poslovanja, organizaciju, strategiju i poslovno-finansijske performanse. Osnovni principi KDO su uključivanje u život zajednice, održivost, transparentnost i etičko ponašanje.

Ovi principi imaju sledeće zajedničke karakteristike: univerzalnost (odnose se na sve kategorije privrednih subjekata), realizuju se na dobrovoljnoj osnovi, usmereni su na saradnju sa heterogenom strukturom unutrašnjih i spoljnih stejkholdera i doprinose održivom razvoju, sveobuhvatno su postavljeni novom razvojnom platformom koja je usvojena septembra 2015.godine u okviru zasedanja Generalne skupštine UN. Koncept održivog razvoja podrazumeva jedinstvo u realizaciji tri grupe ciljeva: postizanja održivosti u ekonomskom smislu, tj. ostvarenja kontinuiranog privrednog rasta, bez inflacije i povećanja spoljne zaduženosti; postizanja održivosti na socijalnom planu, kroz eliminaciju siromaštva i svih vidova socijalne patologije; postizanja održivosti na ekološkom planu, u korišćenju prirodnih resursa i životne sredine. Održivi razvoj podrazumeva izradu modela koji na kvalitetan način zadovoljavaju društveno-ekonomske potrebe i interese građana, a istovremeno uklanjaju ili znatno smanjuju uticaje koji prete ili štete životnoj sredini i prirodnim resursima. Dugoročni koncept održivog razvoja podrazumeva stalni ekonomski rast koji osim ekonomske efikasnosti, tehnološkog napretka, više čistijih tehnologija, inovativnosti celog društva i DOP, obezbeđuje i smanjenje siromaštva, dugoročno bolje korišćenje resursa, unapređenje zdravstvenih uslova i kvaliteta života i smanjenje zagađenja na nivo koji mogu da izdrže činioци životne sredine, sprečavanje novih zagađenja i očuvanje biodiverziteta. Sistematizujemo sledeće aspekte ovog holističkog koncepta:

I Poštovanje i briga o životu

- Poštovanje planete Zemlje, života na njoj i sve raznorodnosti njegovog ispoljavanja.
- Briga za život.
- Izgradnja demokratskih društava, u kojima učestvuju svi, na trajan i miroljubiv način.
- Očuvanje bogatstva i lepote Zemlje za sadašnje i buduće generacije.

II Ekološka celovitost

- Očuvanje i oporavak celovitosti ekosistema na Zemlji, sa posebnim naglaskom na biodiverzitet i prirodne procese koji podržavaju život.
- Sprečavanje šteta, kao najbolji metod za zaštitu životne sredine, uz maksimalno poštovanje principa predostrožnosti u svim situacijama kada je nivo znanja nedovoljan.
- Obavljanje proizvodnje, potrošnje i reprodukcije u celini na način koji čuva regenerativne sposobnosti Zemlje, ljudska prava i društveno blagostanje.
- Napredak na polju proučavanja ekološke održivosti i promovisanje otvorene razmene i široke primene prikupljenih znanja

III Društvena i ekonomska pravičnost

- Ukidanje siromaštva, kao etički socijalni i ekološki imperativ.
- Obezbeđenje da ekonomske aktivnosti i institucije na svim nivoima promovišu ljudski razvitak na ravnopravan i trajno održiv način.
- Afirmacija rodne ravnopravnosti, kao jednog od preduslova održivog razvoja, uz obezbeđivanje univerzalnog pristupa obrazovanju, zdravstvenoj zaštiti i mogućnostima za zapošljavanje.
- Poštovanje prava svih, bez diskriminacije, u prirodnom i društvenom okruženju koje omogućuje ljudsko dostojanstvo, telesno zdravlje, duhovno blagostanje, sa posebnim naglaskom na poštovanje prava izvornih grupa i manjina.

Operacionalizacija koncepta i njegova primena u praksi rezultat su teorijskih i političkih težnji usmerenih na obezbeđivanje dugoročnog razvoja društva i očuvanje životne sredine. U tom procesu ključni događaji i pokretačka snaga bili su svetski skupovi održani u Rio de Žaneiru i Johaneshburgu, kao i usvajanje Milenijumske deklaracije 2000.godine.

Novi ciljevi održivog razvoja su jedino ostvarivi kroz realizaciju koncepta globalnog partnerstva. Partnerstva su ključni katalizator globalne solidarnosti za održiv razvoj. Izmena koncepta globalnog partnerstva u pravcu participacije svih relevantnih stejkholdera javne, poslovne i civilne sfere kroz koncept odgovornog javno-privatnog partnerstva, postaje nova paradigma međunarodnog razvojnog programa. Iako je nova razvojna agenda ambicioznija u odnosu na ranije milenijumske ciljeve, ona će, kroz instrumente merenja napretka prema održivom razvoju, podstaći odgovornost svih subjekata njene realizacije, ne čineći je samo idejom, već i mobilizatorskom platformom.

Ovi ciljevi su usaglašeni i sa ciljevima nove razvojne platforme EU do 2020.godine. Neostvareni strateški ciljevi EU postavljeni 2000.godine i dalje su odražavali glavne izazove s kojima se suočavaju kako Evropska unija u celini tako i njene članice, pa je još 2008.godine na nivou EU počeo proces stvaranja novog strateškog okvira za razvoj u periodu od 2010. do 2020.godine. Proces je rezultirao dokumentom Evropske komisije „Evropa 2020: strategija za pametni, održivi i inkluzivni rast” u kojem su na sveobuhvatan način prikazani najvažniji elementi novog

programa. Da bi se obezbedio održiv razvoj i bezbedna budućnost, potrebno je tražiti rešenja koja prevazilaze kratkoročne mere. Strategija "Evropa 2020" upravo predstavlja viziju kako obezbediti nova i sigurna radna mesta i bolji život za građane. Strategija Evropa 2020 ima za cilj ekonomski razvoj EU zasnovan na znanju uz očuvanje životne sredine i može da bude značajan putokaz i za programiranje regionalne saradnje, pa je Savet za regionalnu saradnju februara 2010.godine u Sarajevu inicirao projekat "Zapadni Balkan 2020" koji treba da izgradi zajedničku viziju razvoja regiona u skladu sa ciljevima EU. Strategija Evropa 2020 nije bitna samo za države članice EU, već predstavlja i značajan potencijal za usmeravanje reformskih procesa država kandidata i potencijalnih kandidata za članstvo u EU.

Pored navedenog, posebnu pažnju posvećujemo delovanju EU u pripremi završnog dokumenta Pariske konferencije, koja se smatra prekretnicom za budućnost međunarodne klimatske akcije. Pozicija EU u okviru pregovora za postizanje univerzalnog dogovora o klimi predstavljena je od strane Evropske komisije još u februaru 2015.godine, a kao glavni cilj postavlja se pravno obavezujući dokument sa snažnim odredbama o transparentnosti i odgovornosti dr. Ciljevi kojima teži pozicija EU postavljeni su u oktobru prošle godine u zaključcima Evropske komisije o okvirima za klimu i energiju EU do 2030.godine, i predstavljaju osnovu za plan EU o nacionalno određenim doprinosima (*Intended Nationally Determined Contribution - INDC*), koji obavezuje EU da do 2030.godine smanji domaću emisiju gasova staklene bašte za najmanje 40% ispod nivoa iz 1990.

Povodom ovog pitanja, važno je istaći da Srbija strateškim dokumentima sve više promoviše i koncept DOP i održivog razvoja i da su ključni promotori ovog koncepta banke. To je harmonizovano i našom strateškom orijentacijom i opredeljenošću da aktivno doprinosimo nacionalnoj agendi za pristupanje EU. Od država u procesu pristupanja Evropskoj uniji se takođe očekuje usvajanje principa KDO i modela odgovornog biznisa, koji je u funkciji unapređenja kvaliteta poslovanja i povećanja konkurentne sposobnosti nacionalnih privrednih struktura. Evropski integracioni procesi, s jedne strane, i efekti globalne ekonomske krize, s druge strane, zahtevaju ozbiljan pristup, kako strukturnim reformama u svim oblastima ekonomskog sistema, tako i oblikovanju nove poslovne klime koja doprinosi održivom razvoju. Saglasni smo sa tumačenjima da je KDO jedan od odgovora na globalne razvojne izazove. Nova nacionalna strategija za borbu protiv korupcije u Republici Srbiji za period od 2013. do 2018.godine je sveobuhvatna i uključuje realni i finansijski sektor. Akcionim planom su precizno definisane konkretne aktivnosti i zaduženja različitih subjekata u cilju ostvarivanja zahteva definisanih nacionalnom strategijom. Nijedan segment nije izostavljen, a posebno se naglašava značaj preventivnih mera i aktivnosti, kako bi bili uklonjeni rizici od korupcije u svim sferama društva. Jedan od vidova prevencije korupcije je stvaranje uslova za aktivnije učešće privrednog-bankarskog sektora u borbi protiv korupcije. Ovim dokumentom se država obavezala da kreira stimulativni okvir kojim će podsticati privatni sektor da podržava antikorupcijske projekte civilnog društva. Podstiče se autonomna antikorupcijska praksa privrednih društava i izrada planova integriteta, usvajanje kodeksa poslovne

etike i korporativnog upravljanja. U okviru *screening* faze regulative, koja se odnosi na poglavlja 23-24, Evropska komisija je pozitivno ocenila aktivnosti Vlade Republike Srbije na planu borbe protiv korupcije, posebno u normativnoj sferi, usmerene na ostvarenje nulte tolerancije prema svim oblicima korupcije i sinergijskog, sveobuhvatnog pristupa borbi protiv korupcije, odnosno uravnotežene kombinacije mera represije i prevencije. Takav pristup podrazumeva monitoring i evaluaciju u oblasti borbe protiv korupcije, i obuhvata sledeće aspekte: praćenje promena u borbi protiv korupcije, stvaranje preduslova za kažnjivost i za promociju uspešnih praksi i nagrađivanja onih koji doprinose borbi protiv korupcije. U okviru ovih poglavlja navodimo da je značajan napredak ostvaren u uspostavljanju celovitog normativnog i institucionalnog okvira u sprečavanju pranja novca i finansiranju terorizma. Tim pre što su banke ključni obveznici u primeni zakonskih i podzakonskih propisa o sprečavanju pranja novca i finansiranju terorizma, koji su značajno harmonizovani sa sekundarnom regulativom EU.

Sve navedeno ukazuje da proces normativne harmonizacije da uključuje i suštinske reforme bankarskog sektora i promociju novog koncepta savremenog biznisa: odgovorni biznis. Po našoj oceni, tok harmonizacije je veoma snažan i sveobuhvatan i ne zanemaruje ni jednu važnu oblast koja se direktno ili indirektno odnosi na bankarski sektor.

U svojstvu aktivne članice Globalnog dogovora UN dužni smo da kvalitativno poboljšavamo svoj odnos prema ovom konceptu, strateški se opredeljujući za održiv razvoj i stvaranje nove vrednosti kroz inovacije, kao i za partnerstva koja imaju socijalnu, razvojnu i/ili ekološku dimenziju. U savremenoj međunarodnoj poslovnoj zajednici korporativni uspeh se ne može više sagledati bez povezanosti sa društvenim razvojem. Međunarodne inicijative i okviri za promociju KDO ističu i benefite od primene principa KDO, koji označavaju poboljšanu poslovnu klimu, jer su privredni subjekti svesniji direktne ekonomske vrednosti KDO i pozitivnih uticaja na društvo i životnu sredinu.

U ovom izveštaju detaljno izlažemo ukupne aktivnosti JUBMES banke na polju KDO koje su kreativno i sinergijski povezane sa sistemom integrisanog menadžmenta kvaliteta. Sistem kvaliteta podrazumeva promene u organizaciji, dokumentaciji, procesima i motivaciji zaposlenih, u svim funkcijama i delovima preduzeća. Kvalitet poslovanja podrazumeva menadžment pristup, odnosno upravljanje kvalitetom poslovanja preduzeća identifikovano kroz poštovanje međunarodnih standarda kvaliteta. Opredeljeni smo da principe DOP integrišemo u sve aspekte poslovanja, organizaciju, strategiju i poslovno-finansijske performanse, uz stalni progres u ostvarivanju ovog koncepta strategijskog menadžmenta. Na ovaj način progresivno i integralno ostvarujemo principe KDO koji su sastavni segment strategijskog menadžmenta.

Početkom marta 2016.godine, izvršen je prvi nadzor Integrisanog sistema menadžmenta nakon uspešne re-sertifikacije u februaru 2015.godine i primene nove verzije standarda ISO 27001:2013, koji je sastavni deo Integrisanog sistema

menadžmenta. Predstavnici sertifikacionog tela *DAS SEE* su potvrdili da Banka ispunjava sve zahteve standarda. U postupku nadzora je izvršen pregled poslovnih procesa, provera ispunjenja zahteva standarda i dokazana je privrženost i visok stepen razumevanja zahteva standarda od strane rukovodstva i svih zaposlenih u Banci. Prilikom nadzora akcenat je stavljen na ispunjenje sledećih zahteva:

- poznavanje usvojenih Politike kvaliteta, Politike sigurnosti informacija i Politike zaštite životne sredine i njihova primena;
- primenu i razumevanje najvažnijih zahteva standarda koji se odnose na rukovodstvo i na zaposlene prema Poslovniku integrisanog sistema menadžmenta;
- praktičnu primenu standarda prema izrađenom Katalogu procesa, odnosno provera postupanja prema izrađenoj dokumentaciji za svaki pojedini proces i pregled dokumentacije koja se nalazi u InISO softveru;
- način merenja i ostvarenja predloženih ciljeva;
- vršenje procesa razvoja, marketinga i merenje stepena zadovoljstva klijenata;
- planiranja, sprovođenja i evidentiranje obuka zaposlenih;
- sprovođenje ISMS zahteva koji se odnose na sigurnost informacija i
- sprovođenje EMS prema, a naročito onih koji se odnose na sve zaposlene a to su: odlaganje otpada, smanjenje potrošnje papira, smanjenje potrošnje el. energije, racionalizacija štampe i postupanje u slučaju povrede na radu.

Zbog potrebe za kontinuiranom kontrolom primene zahteva standarda u procesima tj organizacionim delovima vlasnici procesa su odgovorni za sprovođenje zahteva standarda koji se odnose pravilnu primenu usvojenih procedura i uputstava, otklanjanje uočenih neusaglašenosti u internim aktima Banke, sprovođenje preventivnih i korektivnih mera, unapređenja, obuke i edukaciju zaposlenih kao i postupanje u vezi sa usvojenim aktima koji se odnose na bezbednost informacija i zaštitu životne sredine. Imajući u vidu neophodnost praćenja, usaglašavanja i primene zakonske regulative i odluka nadležnih organa potvrđena je puna posvećenost najvišeg rukovodstva u sprovođenju zahteva standarda donošenjem odgovarajućih odluka. Generalni zaključak ocenjivača sertifikacionog tela *DAS SEE* koji su oni izneli na završnom sastanku jeste da je integrisani sistem menadžmenta u Banci odličan sa preporukom da se održi na istom nivou primene, a preporuke koje su date su u cilju poboljšanja sistema i njegovog kontinuiranog unapređenja.

II PRIMENA PRINCIPA GLOBALNOG DOGOVORA UN

Ljudska prava

Prvi princip Globalnog dogovora:

Kompanije treba da podrže i poštuju zaštitu međunarodno zagwarantovanih ljudskih prava

1. Svi mi od trenutka rođenja posedujemo određena prava koja se nazivaju ljudskim pravima. Pravo ljudskih prava ima svoje istorijske preteče u brojnim međunarodnim pravnim doktrinama i ustanovama. "Svi ljudi rođeni su slobodni, s jednakim dostojanstvom i pravima" - tako počinje član 1. Opšte deklaracije o ljudskim pravima. Ljudska prava su zagarrantovana svakom čoveku na temelju njegovog postojanja i ona su neotuđiva, što znači da ne mogu nikome biti oduzeta. Ljudska su prava poželjna jer nas štite kao osobe. Nepoštovanje nečijeg prava ne može se opravdati čak ni većim dobrim drugih koje bi iz toga moglo proizaći. Ljudska prava ne mogu biti predmet političkog pogađanja. Onaj koji ima ljudsko pravo može odlučiti o tome hoće li ga izvršavati ili će ga se sasvim odreći.

Opšta deklaracija o ljudskim pravima, usvojena i proglašena na Generalnoj skupštini UN 1948.godine, označava početak pokušaja univerzalne političke i pravne zaštite i promocije ljudskih prava. Deklaracija je prvi dokument koja je ljudska prava formulisala kao usmeravajuću normu i predstavlja osnovu delovanja ključnih univerzalnih međunarodnih organizacija.

Pravo na razvoj se ubraja u treću generaciju ljudskih prava, u grupu prava solidarnosti, uz pravo na mir, međunarodnu bezbednost, pravo na zdravu životnu sredinu i pravo na upravljanje nacionalnim resursima.

Ljudska prava obuhvataju mnogo različitih područja ljudskog suživota. Mogu se podeliti u više grupa, ali često se svrstavaju u tri kategorije:

1. Građanska i politička prava
2. Socijalna i ekonomska prava
3. Prava treće generacije

Prva generacija ljudskih prava uključuje građanska i politička prava kao što su pravo na slobodu izražavanja, slobodu udruživanja, pravo na život, pravo na pošteno suđenje itd. **Druga generacija ljudskih prava** uključuje ekonomska, socijalna i kulturna prava kao što je pravo na adekvatan životni standard, pravo na zdravlje, pravo na obrazovanje i slična prava. **Treća generacija ljudskih prava** odnosi se na kolektivna prava društva ili naroda kao što je pravo na održivi razvoj, mir ili zdravo okruženje. S jedne strane, treća generacija ljudskih prava ukazuje na to da ljudska prava nisu samo obična formalna konstrukcija, nego da se razvijaju i menjaju. S druge strane, kroz njih se prepoznaju novi problemi koji ugrožavaju pravo na život svih ljudi, pa ova prava treba da pronađu svoje mesto u katalogu ljudskih prava.

Prva generacija ljudskih prava odnosi se na tradicionalne i političke slobode koje su obeležile rađanje liberalnih ustavnih demokratija na Zapadu: slobodu govora, veroispovesti, štampe i sl. Reč je o tzv. "klasičnim pravima", dok se druga druga generacija odnosi na tzv. grupna ili kolektivna prava. Za razliku od prava iz prve generacije koja su pripadala pojedincu, za drugu grupu prava se smatralo da pripadaju grupi - zajednici. Među tim pravima nalaze se pravo na obrazovanje, rad, sigurnost, samoodređenje, na odgovarajući životni standard. Ta prava su kodifikovana Međunarodnim paktom o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima (1966.godine), odnosno Opštom deklaracijom o ljudskim pravima.

Mnogi teoretičari, međutim, odbijaju da priznaju ovim pravima "kvalitet" ljudskih prava u normativnom smilu, pozivajući se na stav da sudovi ne mogu prisiliti državu da poštuje ta prava. Kritičari ističu da sve države, bez obzira na oblik političkog sistema ili nivo ekonomskog razvoja, mogu da obezbedi i građanske i političke slobode, ali ne i finansijske i tehničke resurse za realizaciju prava na obrazovanje i adekvatni životni standard. Cenimo da je ovakav pristup neprihvatljiv jer integralni pristup ljudskim pravima ne isključuje njihovu celovitu primenu u normativnom i funkcionalnom smislu, a primena i zaštita tih prava više nije fakultativnog karaktera već se teži da nacionalni regulatorni mehanizmi garantuju njihovu primenu, posebno u okviru EU i prakse Evropskog suda.

Kako je već istaknuto, treća generacija prava ili tzv. prava solidarnosti najnovija su priznata generacija prava. Ova se grupa razlikuje od ranije spomenutih grupa prava po tome što njihovo ostvarivanje nije uslovljeno odgovarajućim dužnostima države, već i ponašanjem svakog pojedinca. Za razliku od prve i druge generacije ljudskih prava, prava solidarnosti nisu pre svega usmerena na zaštitu pojedinca. Ona se odnose na različite socijalne grupe ljudi. Prava u ovoj kategoriji uključuju samoodređenje o pravu na razvoj, na mir, pravu na zdravu životnu sredinu i o pravu na intergeneracijsku jednakost.

Među tim pravima, pravo na zdravu životnu sredinu se povezuje sa sledećim obavezama države:

1. uzdržavanje od bilo kakvog mešanja u uživanje prava na zdravu sredinu;
2. sprečavanje trećih subjekata, poput korporacija, da na bilo koji način utiču na uživanje prava na zdravu sredinu;
3. usvajanje nužnih mera za puno ostvarenje prava na zdravu sredinu.

Jednostavno rečeno, prava treće generacije uključuju:

1. grupna i kolektivna prava,
2. pravo na samoopredeljenje,
3. pravo na ekonomski i socijalni razvoj,
4. pravo na zdravu sredinu,
5. pravo na prirodne resurse,
6. pravo na komunikaciju i
7. pravo na kulturno nasleđe i na generacijsku jednakost i održivost.

U aktuelnom periodu, počinje se govoriti i o tzv. četvrtoj generaciji ljudskih prava ili o "komunikacijskim pravima" koja se bave ljudskim pravima u informacijskom društvu u kojemu živimo. Savremeno inkluzivno društvo je i informativno društvo transnacionalnih mreža, koje uključuje različite strukture nevladine sfere i poslovnog sektora.

Sve do početka sedamdesetih godina 20.veka pravo i politika zaštite životne sredine su bili su nepoznati pojmovi.

Prema normi ISO 14001 okolina je "životna sredina u kojoj deluje neka organizacija; tu pripadaju vazduh, voda, tlo, prirodni resursi, flora, fauna, čovek, kao i njihovi međusobni uticaji."

Danas životnu sredinu i njene probleme treba posmatrati interdisciplinarno, a u funkciju treba staviti ukupno stečeno znanje o prirodi, čoveku i društvu. Gledano s tog aspekta, okolina se može posmatrati kao jedinstvo prirodnog okruženja, socijalnog okruženja i sredine kao rezultata rada.

Postalo je jasno da nisu dovoljne samo jednostrane akcije država, propisi na nacionalnoj osnovi ili akcija ograničenog broja država, već je potrebno plansko i koordinisano delovanje javnog sektora, poslovnog sektora, NVO i država, kako bi se afirmisalo ovo fundamentalno pravo treće generacije.

Neophodno je usvajanje snažnog globalnog mehanizma za izveštavanje i odgovornost u okviru razvojne agende post-2015. Da bi razvojna agenda post-2015 zaista biti transformativna i pokretač unapređenja uživanja ljudskih prava širom sveta, snažni i participativni mehanizmi za izveštavanje i odgovornost su od ključne važnosti. Odgovarajuća arhitektura za mehanizme odgovornosti može unaprediti kredibilitet, prihvatanje i efikasnost agende koja je namenjena ljudima i državama, i učiniti celokupan proces održivog razvoja transformativnijim i više prilagođenim potrebama ljudi. Nadamo se da će ovaj predlog podstaći države članice da uoče vrednost i značaj snažnog međunarodnog mehanizma za izveštavanje i da iskoriste priliku i prepoznaju revitalizovane odnose odgovornosti kao osnovni element agende post-2015, a ne samo kao opcioni mehanizam.

Složeni sistem UN, sa agencijama i mrežama različitog profila, uključujući i Globalni dogovor UN, podstakao je povezivanje ostvarivanja ljudskih prava (normativni aspekt) sa praksom integralnog-održivog razvoja.

Pravo na razvoj nije određeno samo kao jedno od novih ljudskih prava u normativnom smislu, već postaje dinamičan proces koji u institucionalnom i funkcionalnom smislu doprinosi integralnoj viziji ljudskih prava. Pravo na razvoj postaje nužan okvir ostvarivanja ljudskog razvoja koji je normativno zasnovan, ali je istovremeno i usmeren prema razvoju svih kapaciteta društva-zajednice za ostvarivanje ljudskih prava. Ovi kapaciteti se izgrađuju na dva nivoa, u zavisnosti od toga da li doprinose jačanju kapaciteta titulara prava i sloboda ili doprinose povećanju odgovornosti nosilaca obaveza u pogledu poštovanja ljudskih prava kao nedeljivih, univerzalnih.

Činjenica je da pravo na razvoj nije više apstraktna kategorija, niti se, imajući u vidu realnost ekonomskog, socijalnog i kulturološkog diverziteta, može govoriti o jednoobraznoj praksi ostvarivanja tog prava na nacionalnom, regionalnom ili globalnom nivou. Zbog toga je nužna integracija prava na razvoj u normativni - institucionalni okvir države, uz poštovanje minimalnih zajedničkih principa sistema zaštite i promocije ljudskih prava, kao što su participacija - učešće svih subjekata društva - zajednice, odgovornost, nediskriminacija, ravnopravnost i poseban status osetljivih grupa, jačanje kapaciteta svih sfera društva za efikasno ostvarivanje integralnog korpusa ljudskih prava, povezanost razvoja sa poštovanjem normi i standarda koji se odnose na ljudska prava.

Navedeni principi i ciljevi ostvarivanja prava na razvoj su blisko povezani i sa ciljevima, principima i aktivnostima Globalnog dogovora i postaju formalna osnova savremenog koncepta korporativne održivosti. Ovim pravo na razvoj dobija novu dimenziju jer podstiče ostvarivanje fundamentalnih ljudskih prava definisanih različitim međunarodnim dokumentima-standardima i postaje sveobuhvatni koncept koji objedinjava praksu i dijalog različitih subjekata javne sfere, poslovnog sektora i NVO - novi koncept strateškog partnerstva u cilju promocije humanog razvoja. Različiti subjekti, bez obzira da li pripadaju vladinom ili nevladinom sektoru ili su korporacije, određuju se kao nosioci obaveza-odgovornosti i kreatori programa za stvaranje uslova za zaštitu i unapređenje ljudskih prava. S obzirom na činjenicu da deluju u skladu sa pravnim normama i standardima postavljenim u ključnim instrumentima, titulari prava su ovlašćeni da pokrenu postupke za zaštitu svojih prava u skladu sa propisima.

Zemlje članice UN su se obavezale da poštuju, štite i sprovode ljudska prava u praksi. Navedeno uključuje i zaštitu ljudskih prava od mogućih ili stvarnih kršenja od strane subjekata javnog sektora i onih koji pripadaju poslovnoj zajednici. Ova obaveza zaštite ljudskih prava izričito je propisana Konvencijom o ukidanju svih oblika diskriminacije žena i Konvencijom o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije. Država koja se pravno obavezala da štiti ljudska prava ima i obavezu da korporacije koje krše ljudska prava poziva na odgovornost zbog njihovog ponašanja.

Politike razvoja korporativnih subjekata moraju da podrže osnovne principe ljudskih prava i da ih primenjuju integralno u svojim poslovnim operacijama, kako bi mogle da odgovore potrebama integralnog razvoja. Pravo na razvoj, odnosno na održiv razvoj, podstiče poslovne subjekte da kreativno doprinose njegovom ostvarenju, razvijajući sopstvene mehanizme kojima se uspostavlja etički poslovni proces, koji, uz poštovanje normativnog okvira, promoviše i principe KDO i održivog razvoja zasnovanog na razvoju ljudskih prava.

2. U svojstvu aktivne članice nacionalne mreže Globalnog dogovora UN, koja je prisutna u različitim strukturama ove mreže (članstvo u Upravnom odboru, angažovanje u pojedinim radnim grupama i dr.), JUBMES banka posebnu pažnju usmerava na integralni pristup u promociji i zaštiti ljudskih prava, posebno u korporativnoj sferi.

Kako smo svesni da je uspostavljanje legislative (nacionalne i međunarodne) u ovoj oblasti dug i težak proces, od važnosti su upravo dobrovoljne inicijative u oblasti društvene odgovornosti poslovnog sveta. Ljudska prava moraju biti sastavni deo svakog društveno odgovornog ponašanja u poslovnom svetu, što znači i sprečavanje bilo kog vida neetičke konkurencije kao posledice činjenice da se neki poslovni subjekti ne bave zaštitom ljudskih prava. Etički opredeljene kompanije koje poštuju ljudska prava postaju osnovni subjekti kreiranja zdravog i otvorenog konkurentnog poslovnog okruženja. Usvajanjem novog strateškog i dugoročnog koncepta u menadžmentu - DOP, obezbeđuje se da društveno odgovorne kompanije mogu brzo reagovati na socijalne i ekološke probleme i dati doprinos održivom razvoju. Odgovornost poslovne zajednice za ljudska prava je istaknuta u mnogim dokumentima, a potencirana je kroz delovanje Globalnog odgovora.

Globalna kriza nam pokazuje da nema efikasnih izlaznih scenarija, koji ne uvažavaju činjenicu da je uslov globalne socijalne i ekonomske stabilnosti poštovanje odgovornog biznisa, etičkog poslovanja i seta ljudskih prava, posebno u segmentu ekonomskih i socijalnih prava. Umesto stava "Ljudska prava se ne tiču biznisa", postavlja se nova paradigma univerzalnosti ljudskih prava za koju su odgovorni svi segmenti društva, uključujući i poslovnu zajednicu.

Za JUBMES banku su prioritetno važne prethodne smernice i napomene usvojene u okviru Foruma Rio+20 i sadržaj Nove razvojne agende iz septembra 2015, koje su istovremeno i deo njenih strateških ciljeva i politika. Istovremeno, uspeh novog poslovnog modela podrazumeva inkorporiranost i segmenata zaštite ljudskih prava.

Saglasno navedenom, zaposlene edukujemo konstantno, kroz prezentacije o različitim vidovima DOP, uključujući i aspekte zaštite ljudskih prava i sloboda. Posebnu pažnju smo ponovo usmerili na pitanja poštovanja rodne ravnopravnosti i inkluzije osoba sa invaliditetom u društveni život zajednice na svim nivoima. Ovim promovišemo koncept koporativnog građanstva

Novi model odgovornog biznisa koji uvažava principe poštovanja ljudskih prava podrazumeva i odgovarajući menadžment u segmentu KDO, odnosno optimalno upravljanje rizicima u socijalnoj (uključujući i rizike ugrožavanja ljudskih prava) i ekološkoj sferi.

U skladu sa našim strateškim opredeljenjima, nastavljamo sa edukacijom zaposlenih kroz prezentacije o različitim vidovima društveno odgovornog poslovanja, uključujući i aspekte zaštite ljudskih prava i osnovnih sloboda. Posebnu pažnju smo ponovo usmerili na pitanja poštovanja rodne ravnopravnosti i inkluzije osoba koje nisu imale mogućnosti da se u potpunosti uključe u socijalni život zajednice. U tom smislu održavaju se redovne prezentacije svih principa Globalnog dogovora i koncepta održivog razvoja zasnovnog na integralnoj promociji ljudskih prava.

U cilju sticanja novih znanja i razmene dobre prakse u oblasti KDO, zaposleni u Banci nadležni za afirmaciju tog koncepta od prošle godine učestvuju kao

prezenter i u programima koje organizuje Sekretarijat nacionalne mreže Globalnog dogovora UN (projekat "Bankarski službenik" i razmena dobrih praksi u sferi antikorupcije).

Novi model odgovornog biznisa, koji uvažava principe poštovanja ljudskih prava, podrazumeva i odgovarajući menadžment u segmentu korporativne društvene odgovornosti, odnosno optimalno upravljanje rizicima u socijalnoj (uključujući i rizike ugrožavanja ljudskih prava) i ekološkoj sferi.

Banka je od strane sertifikacionog tela DAS SEE iz Velike Britanije dobila sertifikat Integrisanog sistema menadžmenta (ISM) za tri standarda i to: ISO 9001:2008 Sistema menadžmenta kvaliteta - QMS, ISO 27001:2005 Standarda za bezbednost informacija - ISMS i ISO 14001:2004 Standarda za zaštitu životne sredine. Sertifikat je izdat na tri godine i važi do marta 2018. godine. U toku je procedura resertifikacije Integrisanog sistema menadžmenta je sveobuhvatan proces kojim se proverava stepen primene sva tri standarda u svim poslovnim procesima iz kataloga procesa Banke, efektivnost primene, sprovođenje kontinuiranih unapređenja i sprovođenje godišnjih preispitivanja od strane menadžmenta.

U skladu sa usvojenim politikama kvaliteta, bezbednosti informacija i zaštite životne sredine i usvojenim standardima, u Banci su donete i odgovarajuće procedure i uputstva za stalno kvalitativno poboljšanje integrisanog menadžmenta koji obuhvata i polje društveno odgovornog poslovanja. U tom smislu, navodimo da je JUBMES banka nastavila da unapređuje sisteme podrške zaštiti ljudskih prava, posebno sistema zaštite zdravlja i bezbednosti ljudi, kroz redovno stručno usavršavanje zaposlenih u domenu zaštite zdravlja na radu, zaštite od požara i evaluaciju znanja zaposlenih iz ove oblasti. Banka stalno unapređuje i svoja interna akta o proceni rizika na radnom mestu i u radnoj okolini, u čijoj izradi je učestvovala i kompanija specijalizovana za zaštitu bezbednosti i zdravlja na radu i zaštitu životne sredine. Banka primenjuje Pravilnik o pravima, obavezama i odgovornostima u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu. Ovim dokumentom utvrđuju se standardi radnih uslova kojima se, u najvećoj mogućoj meri, smanjuje učestalost povreda na radu, profesionalnih oboljenja i bolesti i utvrđuju tehničke, ergonomske, zdravstvene, obrazovne, socijalne, organizacione i druge mere i sredstva za prevenciju, odnosno otklanjanje rizika od povređivanja i oštećenja zdravlja zaposlenih ili njihovog svođenja na najmanju moguću meru.

Banka je nastavila da omogućava besplatne ili subvencionisane sistematske preglede za zaposlene i članove njihovih porodica, kao i korišćenje usluga lekara-specijalista pod povlašćenim uslovima. S obzirom na važnost ekonomskih i socijalnih prava, shodno raspoloživim finansijskim mogućnostima, Banka je nastavila da brine o vanrednim potrebama radnika i članova njihovih porodica, posebno u slučaju bolesti, ili u drugim vanrednim situacijama.

Jedan od važnijih segmenata društveno odgovornog poslovanja je politika upravljanja ljudskim resursima. Saglasno poslovnoj i razvojnoj orijentaciji Banke,

nastavili smo da unapređujemo svoju politiku zapošljavanja i podsticanja procesa stalnog usavršavanja zaposlenih koji doprinosi dostizanju utvrđenih strateških ciljeva.

Primenjujući koncept KDO, odnosno principe Globalnog dogovora u svojim aktivnostima u integralnom smislu, JUBMES banka ne zapostavlja ni ulogu obrazovanja kao razvojne determinante. U tom smislu prilagođena je i naša politika upravljanja ljudskim resursima.

Uz redovnu evaluaciju učinka zaposlenih u skladu sa modernim standardima i politikom upravljanja ljudskim resursima, Banka je nastavila da zapošljava mlađe, visokoobrazovane ljude, od kojih se očekuje da primene nova znanja i ponude inovativna rešenja u bankarskom poslovanju i dr. Banka je nastavila da upućuje zaposlene na specijalističke studije, kurseve i dr. iz oblasti modernog bankarskog poslovanja, uključujući učešće na finansijskim skupovima i forumima posvećenim pitanjima razvoja bankarskih proizvoda i usluga. Zaposleni su usavršavali svoja znanja u oblasti međunarodnog platnog prometa, instrumenata obezbeđenja naplate, korporativnog bankarstva, evropskih integracionih procesa (sadržaj pregovaračke agende o pristupanju Srbije Uniji po poglavljima), inovativnih tehnologija i mobilnog bankarstva, unapređenja *compliance* funkcije, unapređenja poslovanja u međunarodnom platnom prometu, dokumentarnom poslovanju i dr. Prateći nove standarde evaluacije učinka zaposlenih, učinak zaposlenih se ocenjuje uz veoma proaktivno delovanje ocenjivača i ocenjenog.

Posebna pažnja se dugoročno posvećuje edukaciji stručnjaka u oblasti informacionih tehnologija, sa usmerenjem na elektronsko bankarstvo i informatičku bezbednost. Da bi bila konkurentna u oblasti pružanja finansijskih usluga, Banka konstantno razvija i unapređuje svoj informacioni sistem jer samo tako može da prati razvoj novih proizvoda i usluga na finansijskom tržištu.

Strategija razvoja informacionog sistema JUBMES banke podrazumeva i implementaciju novih sistemskih i komunikacionih platformi u cilju podrške bankarskim procesima, praćenje i razvoj novih tehnologija i znanja, obuku i stalno stručno usavršavanje zaposlenih. Uslov za dobijanje statusa banke posrednika u realizaciji kreditne linije razvojne institucije EU i kreditne linije jedne od država članica EU je i da se obaveže da poštuje principe KDO, posebno u segmentu zaštite ljudskih prava. Ti principi obavezuju i potencijalne korisnike sredstva kreditnih linija, tako da svoje ponuđene projekte za finansiranje sredstvima iz ovih kreditnih linija moraju da pripreme u skladu sa zahtevima i kriterijumima socijalne i ekološke održivosti.

Za JUBMES banku, kao finansijsku instituciju sa dinamičnim razvojnim konceptom, politika upravljanja ljudskim resursima je u funkciji podsticanja zaposlenih na dodatno obrazovanje i stručno usavršavanje i osposobljavanje u oblasti sprečavanja pranja novca i finansiranja tereozma, borbe protiv korupcije, sve u cilju promocije zdravog etičkog biznisa, jer samo takvo poslovno okruženje može da podstakne ostvarivanje ovog principa Globalnog dogovora i integralnog humanog razvoja u čijem središtu su ljudska prava.

Banka je nastavila da afirmiše održavanje nematerijalne i materijalne baštine kao važan preduslov za očuvanje i promociju nacionalnog kulturnog identiteta, odnosno nacionalne kulture otvorene za dijalog i prožimanje sa drugim kulturama. Imajući u vidu navedeno, nastavili smo da podržavamo različite projekte u organizaciji lokalne samouprave, kao i projekte koje realizuje više humanitarnih, verskih, naučno-obrazovnih, kulturnih i sportskih institucija.

Banka tradicionalno doprinosi unapređenju znanja i obrazovanja, kao važnih preduslova održivog razvoja. U tom smislu podržali smo publikovanje knjige za decu "Bela krila", koja afirmiše trajne humane vrednosti koje su osnovi koncepta otvorenog kulturnog identiteta, bez kojeg nema inkluzivnog otvorenog društva kao elementa integracionog procesa. Imajući u vidu navedene aktivnosti koje su sastavni deo sistema integrisanog menadžmenta kvaliteta, smatramo da je ostvaren kvalitativni napredak u primeni prvog principa Globalnog dogovora i izgrađen zadovoljavajući okvir za sprečavanje različitih oblika ugrožavanja ljudskih prava.

Drugi princip Globalnog dogovora:

Kompanije treba da osiguraju da svojim poslovanjem ne učestvuju u kršenju ljudskih prava

Važnost korporativne odgovornosti je upravo u stvaranju uslova da kompanije ne učestvuju u kršenju ljudskih prava. Poslovni svet, bez obzira na svoju primarnu misiju, ima i obavezu da osigura da u svojim poslovnim aktivnostima ne učestvuje u kršenju ljudskih prava. S druge strane, društvo svojim instrumentima mora da omogućiti sprečavanje kršenja ljudskih prava.

U međunarodnoj zajednici, odnosno u sistemu UN, obezbeđeni su različiti mehanizmi zaštite i unapređenja ljudskih prava zagarantovanih Poveljom UN i različitim međunarodnim konvencijama. Osnovana su različita tela uključena u sistem zaštite, promocije ili sprečavanja kršenja ljudskih prava (Savet za ljudska prava, Komisija za zaštitu ljudskih prava, Potkomisija za zaštitu i unapređenje ljudskih prava, Komisija za položaj žena i dr). Istovremeno, uspostavljeni su i mehanizmi nadzora u sistemu UN. Oni nisu zamena za nacionalne mehanizme i mere koje se preduzimaju u cilju primene standarda ljudskih prava jer je obaveza država da primarno omoguće ostvarivanje ljudskih prava stanovnika pod njihovom jurisdikcijom. Sa internacionalizacijom ljudskih prava i priznanjem činjenice da ljudska prava nisu više u isključivoj nadležnosti država, postao je legitiman i interes međunarodne zajednice da svaka država članica obezbedi poštovanje ljudskih prava u skladu sa međunarodno priznatim standardima. Pored ovog nivoa zaštite i prevencije kršenja ljudskih prava, ključnu ulogu na evropskom nivou ima Savet Evrope (SE) sa primarnim aktivnostima koje se odnose na čuvanje i razvoj ljudskih prava i sloboda.

Kako je poštovanje pravne države jedan od osnovnih elemenata politike Saveta Evrope i uslov za ostvarivanje evropskog jedinstva, osnovni organi SE posebnu pažnju poklanjaju ovoj oblasti. U tom cilju, ekspertski timovi Saveta predlažu odgovarajuća rešenja u ustavnim i zakonodavnim aktima pojedinih država - članica za koje je ocenjeno da još uvek nemaju stabilne demokratske i pravne institucije ili se

sprovodi nadzor nad vršenjem izbornog postupka u pojedinim državama - članicama ili državama koje su zainteresovane da postanu članice ove organizacije. Pored organa predviđenih Statutom, u ostvarivanju ciljeva Saveta ključnu ulogu ima Evropska komisija za ljudska prava i Evropski sud za ljudska prava. Savet Evrope je politički profil izgradio i aktivnostima na polju zaštite ljudskih prava. U okviru Saveta Evrope započete su aktivnosti na izradi Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, potpisane u Rimu 1950.godine od strane 13 država - članica Saveta. Konvencija je prvi međunarodno-pravni dokument kojim su predviđeni instrumenti za zaštitu ljudskih prava i sloboda. Evropska komisija za ljudska prava deluje kao politički organ. Komisija ispituje predstavke država - ugovornica i predstavke upućene Generalnom sekretaru od građana, nevladinih organizacija ili grupa ljudi, koji smatraju da su im od strane država - ugovornica povređena prava ustanovljena Konvencijom. Komisija je nadležna samo za predstavke podnete protiv strane ugovornice koja priznaje nadležnost Komisije. Komisija razmatra predstavke tek kada se iskoriste svi unutrašnji pravni lekovi, odnosno kada je doneta pravosnažna presuda. Evropski sud za ljudska prava nadležan je po svim predmetima koji se odnose na tumačenje i primenu Konvencije, a koje mu strane ugovornice ili Komisija podnesu. Ovim je obezbeđen celovit institucionalni okvir zaštite i unapređenja ljudskih prava.

Ovakvim normativnim rešenjima se istovremeno preventivno deluje, odnosno pospešuje preventivno delovanje država u pravcu sprečavanja kršenja ljudskih prava.

Pored navedenog, univerzalni karakter ljudskih prava u kontekstu prava na razvoj naglašava i obavezu poslovne zajednice da štiti ne samo ljudska prava definisana međunarodnim univerzalnim i regionalnim dokumentima i usvojenim standardima, već i da obezbedi uslove da u svojim poslovnim operacijama ne učestvuju u njihovom kršenju.

Ovakvim preventivnim delovanjem na polju zaštite ljudskih prava, poslovni subjekti postaju važni činioci kreiranja zdrave poslovne klime na nacionalnom i međunarodnom planu. Poslovanje na društveno prihvatljiv način podrazumeva i preventivno delovanje u cilju sprečavanja kršenja ljudskih prava. Svaki subjekt, shodno svom poslovnom profilu, treba da preventivno osigura da se u njegovim poslovnim aktivnostima ne ugrožavaju ljudska prava.

Banka, kao društveno odgovorni subjekt, pored ekonomskih parametara opravdanosti projekata, sagledava i njihov uticaj na socijalno okruženje, promovišući aktivnu saradnju sa svim zainteresovanim grupama. Smatramo da se samo kroz dobru saradnju sa klijentima koji realizuju izvozne poduhvate, posebno projekte infrastrukture, mogu obezbediti preduslovi za sprečavanje kršenja ljudskih prava.

Država je dužna da obezbedi celovitu zaštitu ljudskih prava i da koristi sve raspoložive instrumente normativne i institucionalne prirode u cilju prevencije potencijalnih rizika koji mogu ugroziti garantovani režim zaštite ljudskih prava. Koliziju poslovnih interesa i zaštite ljudskih prava nužno je otkloniti uspostavljanjem prakse i

poslovnih standarda, koji će prioritetno biti usmereni na preventivno delovanje korporativne sfere u oblasti zaštite ljudskih prava i kroz promociju principa KDO.

Drugi princip Globalnog dogovora upućuje poslovne subjekte da doprinose sprečavanju potencijalnih negativnih efekata koje njihovo poslovanje može imati na režim zaštite ljudskih prava. Kompanije se podstiču da uspostave sistem upravljanja svojim poslovima i procesima u koji bi bio integrisan i savremeni model upravljanja rizicima potencijalnog kršenja ljudskih prava u nekim segmentima poslovanja.

Sledeći takvu orijentaciju, koja dugoročno može da omogući naše efektivno uključivanje u ostvarivanje nove razvojne agende, opredeljeni smo da podstičemo dijalog, posebno sa našim korporativnim klijentima koji učestvuju u sprovođenju složenih infrastrukturnih projekata (npr. hidroenergetski sektor) u zemlji i inostranstvu. Ovi projekti mogu značajno uticati na socijalno okruženje i životnu sredinu, zbog čega klijentima ukazujemo na značaj preventivnog delovanja u pogledu sprečavanja kršenja ljudskih prava prilikom realizacije tih projekata, u skladu sa pozitivnim lokalnim zakonodavstvom, ratifikovanim međunarodno-pravnim dokumentima i odgovarajućim međunarodnim standardima. Podstičemo ih da se pozitivno vrednosno profilisu prema principima održivog razvoja i KDO orijentišu na model odgovornog biznisa. Posebno se elaboriraju socijalne komponente projekata, odnosno poštovanje socio-kulturološke osobenosti ambijenta u kojem se projekat realizuje i preventivno deluje u cilju sprečavanja kršenja zagarantovanih prava i sloboda. Ovim promovišemo integralni pristup promociji ljudskih prava kao segmenta novog koncepta korporativne održivosti. Saradnjom sa našim korporativnim klijentima doprinosimo održivom razvoju i u regionima naše izloženosti.

Uvereni smo da ostvarivanje održivog razvoja treba da bude podstaknuto i konkretnim projektima transsektorskog karaktera kojima se afirmišu zdravo društvo, ljudska prava, solidarnost, korporativno građanstvo, društvena inkluzija, interkulturni dijalog, razvoj znanja, veština i motivacija, sportski duh i sl. Podsticanjem takvih projekata, akcija i programa doprinosimo preventivnom delovanju na sprečavanju kršenja ljudskih prava u poslovnoj i javnoj sferi. Normativni okvir i nove vrednosti održivog razvoja treba da obezbede uslove za razvoj ljudskih prava i sprečavanje njihovog ugrožavanja. Važna potvrda navedenog je pomoć narodnim kuhinjama na Kosovu i Metohiji u organizaciji Dobrotvorne organizacije Eparhije raško-prizrenske „Majka devet Jugovića“.

S obzirom na takvu dugoročnu opredeljenost, u proteklom izveštajnom periodu pružili smo pomoć raznim grupacijama sportskih organizacija. Bez promovisanja sporta i zdravog društva nije moguće dugoročno ostvarivanje novih ciljeva održivog razvoja (treći cilj: obezbediti zdrav život i promovisati blagostanje za sve u svim dobima; peti cilj: postići rodnu ravnopravnost i jačati položaj žena i devojčica).

Sport ima ključnu ulogu u svakom društvu, jer doprinosi socijalnoj koheziji, prevazilaženju predrasuda, povećanju pozitivnog uticaja na javno mnjenje i širenju etičkih principa. Savremeni sport predstavlja veliko dostignuće modernog društva i pokretačka je snaga za ostvarivanje novih ciljeva održivog razvoja. Sport je značajan

za savremeni svet koji se brzo menja usled obrzavanja stalnog tehnološkog razvoja i urbanizacije. Bavljenje sportom osnažuje decu i mlade, i to ne samo sa aspekta fizičkog zdravlja, već i sa psihosocijalnog aspekta, jača samopoštovanje, razvoj odgovornosti, usvajanje pozitivnih vrednosti, istrajnosti i saradničkih veština. Na nivou lokalne zajednice važnost sporta je posebno izražena, jer značajno doprinosi promociji zdravlja, prevenciji bolesti, razvoju obrazovanja, rodnoj ravnopravnosti, inkluziji osoba sa invaliditetom, a važan je i kao faktor prevencije konflikata u zajednici. Rezolucija Evropskog parlamenta o razvoju i sportu iz 2005 godine podvlači obrazovnu i socijalnu funkciju sporta i značaj sporta na razvoj individue, ali i doprinos sporta promociji fundamentalnih vrednosti Unije i posebno socijalnih vrednosti, kao što su timski duh, fer odnos, saradnja, tolerancija i solidarnost.

Sport doprinosi celovitom ličnom razvoju i ispunjenju plemenitih olimpijskih ideala – promociji mira i razumevanja među narodima i kulturama. Društvene, obrazovne i kulturne funkcije sporta ukazuju na njegovu ulogu u oblikovanju vrednosti zdravog, otvorenog, inkluzivnog društva bez stereotipija i predrasuda.

Poštovanje etičkih kodeksa i solidarnosti su važne komponente doprinosa sporta zdravom, inkluzivnom okruženju.

Banka je tokom prethodne godine pomagala aktivnosti različitih sportskih organizacija elitnog i amaterskog nivoa. Elitne sportske organizacije značajnim sportskim rezultatima na nacionalnim i međunarodnim takmičenjima doprinose afirmaciji naše zemlje i pozitivnih vrednosti kojima smo posvećeni. Pomažemo različite klubove u okviru Sportskog društva Crvena Zvezda osnovanog 1945.godine, čiji je fudbalski klub bio osvajač Kupa šampiona 1991. godine. Naša neposredna pomoć pružena je šahovskom klubu sa dugom tradicijom uspeha na nacionalnim i međunarodnim takmičenjima, kao i stonoteniskom klubu. Stoni tenis pripada grupi sportova sa najslavnijom tradicijom u našoj zemlji. Stonotenski klub je osnovan kao sekcija SD Crvena Zvezda, prilikom osnivanja društva, 4. marta 1945 godine.

Opređeljeni smo da pomažemo i rad klubova u Republici Srbiji sa dugom tradicijom, koji posebnu pažnju usmeravaju na razvoj mladih sportskih talenata, kakav je Košarkaši klub Mladost iz Zemuna.

Pored ostalih, podržali smo i rad amaterskih klubova, kao što su:

- Atletski klub iz Kosjerića (Zapadna Srbija) za organizaciju 12. memorijalne atletske trke „General Svetomir Đukić“. Trka je održana na stazi Valjevo-Jovanja-Valjevo, dugoj 10,5 kilometara, na kojoj je 1906. godine Svetomir Đukić kao mladi potporučnik Vojske Kraljevine Srbije organizovao prvu "pešačku (atletsku) trku" na kojoj je i sam učestvovao i tu stazu pretrčao za 52 minuta. General Đukić (1882-1960) bio je osnivač i prvi predsednik Srpskog olimpijskog kluba (1910.godine), docnije i Jugoslovenskog olimpijskog komiteta, bliski saradnik osnivača i prvog predsednika MOK Pjera de Kubertena, a od 1948.godine bio je i član Međunarodnog olimpijskog komiteta (MOK).

- Sportsko rekreativni klub Capoeira Beograd, zbog značaja redovnog vežbanja na zdravlje populacije svih uzrasta.

Ovakvim opredeljenjem podstičemo popularizaciju sporta, pozitivnog takmičarskog duha, zdravog života, posebno među mladima, koji svoju energiju treba da usmeravaju na afirmaciju sporta kao instrumenta socijalne kohezije i izgradnje socijalnog kapitala.

Ostvarivanjem drugog principa Globalnog dogovora Banka daje doprinos oblikovanju inkluzivnog društva, društva socijalne kohezije u kojem i poslovni sektor postaje aktivni činilac promocije ljudskih prava i sloboda i preventivnog delovanja u cilju sprečavanja kršenja zagarantovanih prava i sloboda. Uloga korporativnog sektora u uslovima tranzicionih procesa je da doprinosi stvaranju novih vrednosti demokratskog otvorenog društva u kojem poslovna sfera aktivno doprinosi socijalnom i kulturnom razvoju zajednice.

Ciljna grupa mnogih aktivnosti Banke društveno odgovornog karaktera su zdravstvene institucije i humanitarne organizacije koje doprinose zdravlju dece, jer bez zdrave populacije se ne mogu ostvariti ni ciljevi održivog razvoja.

Fondacija "Za dečje srce" je osnovana 16.decembra 1992.godine, na inicijativu elitnog kardiohirušskog tima Instituta za zdravstvenu zaštitu majke i deteta Srbije „Dr Vukan Čupić“. Inicijativa je prihvaćena jer je dečja hirurgija među medicinskim granama koje koriste visoko specijalizovanu i sofisticiranu tehnologiju koja zahteva značajna sredstva, tako da je, zbog ograničenih finansijskih resursa, za razvoj ove medicinske grane neophodna dodatna podrška donatora. Među osnivačima Fondacije su pored JUBMES banke i ugledne kompanije, kao što su Invest-Import, Beograd; Energoprojekt-Hidroinženjering, Beograd iz Beograda.

Kao ključni osnivač, JUBMES banka daje punu podršku realizaciji ovog humanog projekta koji u potpunosti potvrđuje našu trajnu orijentaciju na poštovanje univerzalnih etičkih principa koji su osnov naše korporativne filozofije, odnosno trajnu posvećenost potrebama lokalne zajednice, a posebno brizi o zdravlju najmlađih.

Osnivanjem Fondacije, u teškom periodu za našu zemlju je omogućeno da se obezbede neophodni uslovi za lečenje dece s urođenim srčanim manama. Naime, aprila 1992.godine, zbog nedostatka lekova i potrošnog materijala, kardiohirurški tim je prestao da radi, a na listi čekanja ostavljeno oko 400 dece sa urođenim srčanim manama. Zahvaljujući radu Fondacije normalizovani su uslovi za obavljanje kardiohirurških intervencija i kardiološkog lečenja dece - od novorođenčadi do 18 godina starosti. Najmanja beba operisana na otvorenom srcu bila je teška svega kilogram i sedam stotina grama, a na zatvorenom srcu - svega devet stotina grama. Samo u prvoj godini rada Fondacije vrednost prikupljene pomoći dostigla je DEM 1,000.000.-, a do kraja 2000.godine nabavljena je različita oprema i materijal za potrebe lečenja oboljenja srca kod dece u približno istoj vrednosti. Tokom dvadeset godina rada, Fondacija je potvrdila svoje ciljeve i misiju stalnim aktivnostima usmerenim na prikupljanje pomoći radi kvalitetnijih uslova operativnog lečenja,

rehabilitacije i socijalne adaptacije najmlađih pacijenata sa urođenim srčanim manama i njihovih porodica - nabavkom nužne medicinske opreme i aparata, pružanjem pomoći u edukaciji kadrova u oblasti dečije kardiohirurgije, kao i uključivanjem u programe prevencije i medicinskih istraživanja urođenih srčanih mana kod dece i sl.

U cilju da se kardiohirurgija u našoj zemlji što više približi svetskim standardima, Fondacija pruža podršku isključivo za nabavku različitih uređaja i opreme, od kojih izdvajamo već nabavljenju opremu: aparate za praćenje vitalnih funkcija (monitori), aparate za ventilatornu potporu (respiratori), aparate za kardiovaskularnu ultrazvučnu dijagnostiku, aparat za spašavanje krvi i dr., koji su neophodan deo opreme za kardiohirurško odeljenje.

Od sredstava prikupljenih u poslednjih pet godina kupljeni su još i aparat za EKG, neophodni instrumenti za hirurške intervencije, medicinske lupe i dr. Tokom 2012.godine realizovana je nabavka hirurških instrumenata neophodnih za operacije na otvorenom i zatvorenom srcu, u cilju zamene dotrajalih instrumenata.

Pored pravnih i fizičkih lica - prijatelja Fondacije, koji su materijalno doprineli realizaciji njenih ciljeva, u finansiranju nabavke skupocenije opreme uzele su učešća i druge humanitarne organizacije iz zemlje i inostranstva.

Banka teži da se poveća broj prijatelja – donatora, kroz kontakte sa svojim značajnim klijentima, kao i sa drugim privrednim subjektima koji posluju na teritoriji Grada Beograda, organizovanjem donatorskih večeri i saradnjom sa organima lokalne samouprave. Fondacija ne prikuplja sredstva kontinuirano, već isključivo za određene namene, u skladu sa potrebama Odeljenja za kardiohirurgiju pri Institutu. Pored doniranja nabavke opreme i drugog materijala, nastaviće se podrška stručnom usavršavanju kadrova kardiovaskularnog tima, inicijatora osnivanja Fondacije.

Od programskih akcija Fondacije, zbog značaja izdvajamo i nabavku nazalnog CPAP uređaja, koji je namenjen za pomoć deci sa urođenim srčanim manama, kako bi, posle kardiološkog zahvata, što pre počela da spontano dišu. Uređaj je od velike pomoći i ubrzava proces rehabilitacije dece. Posle poziva Humanitarne fondacije „Za dečje srce“, upućenog društveno odgovornim kompanijama u Republici Srbiji, prikupljena su sredstva namenjena kupovini ovog aparata. Ključni udeo u doniranju ovih sredstava dalo je i više privrednih društava - klijenata Banke. Aparat je isporučen Institutu krajem 2015.godine.

Imajući u vidu dosadašnje poslovanje, rezultati rada Fondacije „Za dečje srce“ predstavljaju dobru polaznu osnovu za kvalitetniju zaštitu dečje populacije u Republici Srbiji, posebno u uslovima ekonomske i finansijske krize, kada su otvorena pitanja sigurnog i održivog finansiranja domaćeg zdravstvenog sektora.

Institut „Dr Vukan Čupić“- Odeljenje dečje kardiohirurgije

Održiv razvoj i socijalna kohezija nisu ostvarivi bez zdrave populacije i efikasnog sistema zdravstvene zaštite (posebno dece). Od važnosti je da Banka nastavi da podržava misiju Fondacije, posvećenu humanim potrebama najugroženijeg dela naše populacije - dece i mladih, jer svako dete "ima pravo da uživa najviše ostvarive zdravstvene standarde i kapacitete za lečenje bolesti i zdravstvenu rehabilitaciju" (član 24. Konvencije UN o pravu deteta). Fondacija stalno potvrđuje ciljeve i misiju stalnim aktivnostima usmerenim na prikupljanje pomoći radi kvalitetnijih uslova operativnog lečenja, rehabilitacije i socijalne adaptacije najmlađih pacijenata sa urođenim srčanim manama i njihovih porodica - nabavkom nužne medicinske opreme i aparata, pružanjem pomoći u edukaciji kadrova u oblasti dečje kardiohirurgije i drugih disciplina, kao i uključivanjem u programe prevencije i medicinskih istraživanja urođenih srčanih mana kod dece i sl.

Banka je pomogla organizovanje stručnog skupa pod nazivom „Kongenitalni megakolon: juče, danas, sutra - naša iskustva" u okviru Instituta „Dr Vukan Čupić“.

Svesni smo da ove aktivnosti doprinose unapređenju sistema zaštite zdravlja dečje populacije i mladih u Republici Srbiji, koji će biti budući nosioci i kreatori razvoja. U uslovima kada negativni efekti ekonomske krize pogađaju i zdravstveni sektor, podrška inicijativama i partnerstvima u ovoj sferi je od ključnog značaja za održivost zdravstvenog sistema zemlje.

Prethodno navedene aktivnosti Banke potvrđuju da smo značajno napredovali u realizaciji II principa Globalnog dogovora i da kreiramo optimalan okvir za sprečavanje različitih oblika ugrožavanja ljudskih prava.

Radni standardi

Evropsko jedinstvo uključuje i socijalnu dimenziju, jer bez socijalne kohezije i socijalnog progressa nema stabilnosti demokratskih institucija u državama -

članicama. Socijalna kohezija i socijalni progres postaju nove evropske vrednosti, odnosno ciljne vrednosti i drugih subjekata integracionog procesa i korektiv su čistog neoliberalnog obrasca politike koja je otuđena od socijalne ili kulturne sfere. U domenu socijalno-ekonomske problematike afirmiše se model "države socijalnog blagostanja", što je potvrđeno i odredbama Evropske socijalne povelje iz 1961.godine. Država socijalnog blagostanja treba da obezbedi poštovanje svih socijalnih prava bez diskriminacije po bilo kom osnovu. Uslov socijalno-ekonomskog napretka je i poboljšanje životnog standarda i postizanje „blagostanja gradskog i seoskog stanovništva putem odgovarajućih institucija i akcija". (Stav 5. Preambule). Strane potpisnice prihvataju da cilj njihove politike, koji ostvaruju sredstvima nacionalnog ili međunarodnog karaktera, bude i stvaranje uslova za efikasnije ostvarivanje prava i principa iz radno-socijalnog domena, od kojih su, u skladu sa I delom Povelje, najvažniji da svakome treba omogućiti da zaradi za život obavljanjem posla koji je izabrao i da svi radnici imaju pravo na pravedne, bezbedne i zdrave uslove rada, na pravičnu naknadu koja je dovoljna za pristojan život i dr. Kada je u pitanju materija socijalnog osiguranja, Poveljom se precizira da svi radnici i izdržavana lica imaju pravo na socijalno osiguranje, a da i oni koji nemaju sredstva za život imaju pravo na socijalnu i medicinsku pomoć.

Ukazujući na razvoj evropske ideje u evolutivnom smislu, želimo da istaknemo da je socijalna komponenta važna za oblikovanje nove zajednice, koju, pored kulturnog diverziteta, karakterišu i fundamentalne vrednosti koje doprinose njenoj integrisanosti na socijalnom nivou.

Uslov tranzicije prema takvoj zajednici i društvu ekonomske i socijalne održivosti je društveno odgovorno poslovanje. To je koncept u okviru kojeg kompanije integrišu u svoje poslovanje i interakciju na društveno-socijalne izazove na dobrovoljnoj osnovi sa svim akterima (stakeholders). To je poslovni model koji privredni subjekti svesno i dobrovoljno primenjuju, nadograđujući svoju primarnu funkciju sticanja i raspodele profita pozitivnim uticajem na radno, društveno i prirodno okruženje. KDO doprinosi novoj ulozi i odgovornosti privrednih subjekata u savremenom globalnom društvu. To je proces u kome kompanije usklađuju svoje odnose sa heterogenim društvenim akterima, koji mogu, ali ne moraju da utiču na njihovo poslovanje. Fundamentalni aspekt interne dimenzije DOP-a je socijalna odgovorna praksa koja uključuje zaposlene i odnosi se na područja kao što su radna i socijalna prava, investiranje u ljudski kapital, zdravlje i sigurnost.

Suštinska komponenta integralnog koncepta DOP je poštovanje radnih standarda. Pozitivna etička orijentacija poslovnih subjekata zasniva se na poštovanju radnih prava garantovanih međunarodnim i domaćim pravnim instrumentima, kao i na vrednostima etičkog biznisa iznad normativnog okvira.

U saopštenju Evropske komisije iz 2011. godine, DOP je odgovornost preduzeća za njihov uticaj na društvo. Poštovanjem važećih zakonskih normi i kolektivnih ugovora između socijalnih partnera obezbeđuju se preduslovi za ispunjenje te odgovornosti. U svrhu ispunjenja ciljeva strategije DOP, preduzeća bi

trebalo da uspostave proces za integraciju principa društvene odgovornosti, posebno iz domena radnih standarda, kako bi se kreirale zajedničke vrednosti za sve zainteresovane stejkholdere, kao i za društvo u celini. Složenost tog procesa determinisana je profilom privrednog subjekta koji integriše principe KDO u svoje poslovne i strateške aktivnosti. U saopštenju Evropske komisije se primarno podvlači važnost poštovanja radnih standarda kao uslov za ostvarivanje odgovornosti preduzeća prema društvu. Svakako, preduzeća utiče na društvo pozitivno i negativno. Putem aktivnosti vezanih za DOP, preduzeća mogu doprineti održivom razvoju, odnosno naporima svih sfera društva za ostvarivanje ekonomske, socijalne i ekološke održivosti.

Važan aspekt promocije radnih standarda su konvencije usvojene od strane Međunarodne organizacije rada (MOR) koje nisu namenjene društvima već državama, jer su one obavezne da ih ratifikuju i primene u okviru nacionalnog zakonodavstva.

Primenom principa DOP koji se odnose na radne standarde obezbeđuju se suštinske pretpostavke za etičku afirmaciju poslovnog subjekta i za porast poslovnog ugleda kompanije u poslovnom okruženju i društvenoj zajednici.

Neophodno je uticati na razvoj svesti o važnosti poštovanja i zaštite ekonomskih i socijalnih prava, posebno prava u sferi zapošljavanja, rada i radnih odnosa, kao i isticanje njihovog značaja za demokratski i održivi društveni razvoj

Integralna progresivna primena principa Globalnog dogovora, kao što su sloboda udruživanja i priznavanje prava kolektivnog pregovaranja, uklanjanje svih oblika prisilnog i obaveznog rada, ukidanje dečijeg rada i diskriminacije u zapošljavanju i izboru zvanja, važne su pretpostavke za oblikovanje društva socijalne kohezije.

Tripartitni socijalni dijalog je okvir kojim se definišu pravci razvoja i ostvarivanja korpusa socijalnih i ekonomskih prava utemeljenih u unutrašnjim i međunarodno-pravnim dokumentima. U središtu tog dijaloga je poštovanje dostojanstvenog rada koje je kao koncept uvela MOR 1999.godine.

“Agenda dostojanstvenog rada” MOR uključuje sledeća četiri strateška cilja:

- stvaranje uslova za otvaranje novih radnih mesta, odnosno oblikovanje zdravog privrednog okruženja podsticajnog za investiranje i preduzetništvo, razvoj veština, otvaranje radnih mesta i održiv pristojan život,
- garantovanje prava radnika na radu i u vezi sa radom,
- garantovanje socijalne zaštite i
- unapređenje socijalnog dijaloga kroz uključivanje jakih i nezavisnih udruženja radnika i poslodavaca u cilju izgradnje društva osnažene kohezijom.

Socijalna kohezija definiše se kao sposobnost društva da obezbedi dobrobit svim svojim članovima - svodeći nejednakost na najmanju moguću meru. To je dinamički proces i osnovni uslov za socijalnu pravdu, demokratsku sigurnost i održivi

razvoj. Socijalni napredak traži detaljnije ispitivanje socijalnih i ekonomskih nejednakosti. U prošlosti je progres značio viziju prosperiteta, pravde i slobode, danas je to održiv razvoj, odnosno oblikovanje društva ekonomske i socijalne kohezije i ekološke održivosti.

U okviru aktuelnog procesa pristupanja Republike Srbije Evropskoj uniji, naglašavamo da upravo evropske integracije promovišu koncept društva pluralizma, tolerancije, pravde, solidarnosti i nediskriminacije, odnosno održiv razvoj. Kako se održiv razvoj zasniva na ravnoteži između ekonomskog razvoja, socijalne-tržišne ekonomije, visoke konkurentnosti, pune zaposlenosti i socijalnog progressa, neophodno je jačati kapacitete za ostvarenje socijalne kohezije.

Evropski socijalni model je put i za stvaranje evropskog društva socijalne kohezije. Socijalna kohezija je u funkciji ekonomskog rasta, a uspostavljanje socijalne odgovornosti ekonomskih subjekata je osnovni instrument, bez kojeg ne može da se ostvari društvena stabilnost i razvoj. Evropski socijalni model uključuje unapređenje socijalne integracije putem kontinuiranog dijaloga i razmene iskustava i prakse između država-članica, ali i delovanje različitih subjekata u cilju ostvarivanja socijalne kohezije kroz angažovanje sredstava iz strukturnih fondova. Kod društva zasnovanog na znanju smanjene su mogućnosti socijalne dezintegracije. U okviru ovog društva se "stvara okvir koji će obezbediti trajni ekonomski prosperitet". Evropski socijalni model je sastavni deo razvojne strategije Unije koja podrazumeva promenu ekonomije i društva. U cilju ostvarivanja konkurentnosti, nužna je tranzicija prema društvu znanja i inovacija i primena modernizovanog evropskog socijalnog modela. Ovaj model je garancija socijalne stabilnosti jer uključuje i punu zaposlenost.

Nova evropska politika o društvenoj odgovornosti preduzeća koju je Evropska komisija objavila 2011.godine podvlači sve veću odgovornost preduzeća prema socijalnim izazovima i održivom razvoju. U središtu DOP je odgovornost preduzeća za uticaj koji imaju na društvo. Novom politikom ukazuje se na važnost poštovanja važeće legislative i kolektivnih ugovora kao uslova za ostvarivanje društvene odgovornosti. Da bi u celini implementirali principe DOP, svi poslovni subjekti moraju da uspostave procedure kojima se u njihovo poslovanje i strateška dokumenta integrišu ljudska prava, socijalna, ekološka, etička i potrošačka pitanja. Da bi se u celini primenili principi KDO koji se odnose na radne standarde, potrebno je povećati transparentnost u ostvarivanju nacionalnog socijalnog dijaloga, koji uključuje jake i nezavisne organizacije radnika i poslodavaca, subjekata tog dijaloga. Socijalni dijalog i kolektivno pregovaranje, koje je u samom središtu tog dijaloga, doprinose socijalnoj koheziji i demokratiji, odnosno ostvarivanju modela razvoja koji se zasniva na ekonomskoj i socijalnoj održivosti.

Da bi se ostvarila socijalna kohezija, neophodno je otvaranje novih radnih mesta i smanjenje stope nezaposlenosti, kao i smanjenje rodne nejednakosti i društvene nejednakosti marginalizovanih grupa, podsticanje zapošljavanja mladih i lica sa invaliditetom, kao i drugih rizičnih grupa.

Poštovanjem prava na rad, kao fundamentalnog prava ekonomsko-socijalnog karaktera, omogućava se održavanje važnog stuba koncepta održivog razvoja - socijalne kohezije. Socijalna kohezija je pretpostavka demokratskog, prosperitetnog, stabilnog društva, a ostvarivanje prava na rad omogućava ostvarivanje socijalne pravde koja je značajan faktor mira i bezbednosti na nacionalnom, regionalnom i globalnom nivou.

Treći princip Globalnog dogovora:

Kompanije treba da podrže pravo na slobodno udruživanje pravo na kolektivne ugovore

Poštovanje trećeg principa Globalnog dogovora sinergijski je povezano i sa poštovanjem ljudskih prava kao integralne pravne kategorije.

Sloboda udruživanja i sa njom povezana osnovna prava zaposlenih, kao i poslodavaca, predstavljaju neophodnu osnovu za funkcionisanje radnih odnosa u ovim oblastima.

Jedan od ključnih elemenata u evropskoj socijalnoj politici je unapređenje socijalnog dijaloga. Socijalni dijalog uključuje kolektivno pregovaranje i zaključivanje sporazuma između socijalnih partnera. Evropski socijalni model je stalni zadatak sindikata, a od učesnika u ostvarivanju dijaloga zahteva se da stalno teže prožimanju privredne dinamike i socijalne ravnoteže. Socijalna ravnoteža se odnosi na odgovarajuće učešće učesnika u dijalogu u zajednički ostvarenom ekonomskom uspehu, kao i poštovanje obavezujućih radnopravnih normi i standarda.

Demokratski sistem i poštovanje osnovnih ljudskih prava su od suštinskog značaja za ostvarivanje slobode sindikalnog organizovanja. Kroz proces sindikalnog pregovaranja sa poslodavcem mogu se iznositi nove ideje i predlozi u cilju unapređenja zakonskih i ugovornih rešenja koja se tiču radno-pravne materije. Prava obaveze i odgovornosti iz radnog odnosa, osim samim zakonom, uređuju i kolektivnim ugovorom i ugovorom o radu. Kolektivnim ugovorom kod poslodavca, u skladu sa zakonom, uređuju se prava, obaveze i odgovornosti iz radnog odnosa i međusobni odnosi učesnika kolektivnog ugovora.

Sindikati su u zakonu definisani kao samostalna, demokratska i nezavisna organizacija zaposlenih u koju se oni dobrovoljno udružuju radi zastupanja, predstavljanja, unapređenja i zaštite svojih profesionalnih, radnih, ekonomskih, socijalnih, kulturnih i drugih pojedinačnih i kolektivnih interesa. Kolektivno pregovaranje je organizovan proces koji prethodi zaključivanju kolektivnih ugovora, između poslodavca sa jedne strane, i zaposlenih s druge strane. Zaposlene predvodi reprezentativni sindikat organizacije. Kolektivni ugovori (kolektivne konvencije o radu, tarifni ugovori ili kolektivni ugovori o regulisanju uslova rada) su pismeni sporazumi sindikalne organizacije (predstavnik kolektiva) i poslodavca, kojim se normiraju uslovi rada, prava i obaveze kao i druga pitanja iz radnog odnosa između radnika i poslodavca. Kolektivni ugovori o radu, umnogome se razlikuju od ugovora o radu, po tome što se kolektivnim ugovorom o radu ne zasniva radni odnos, već u prvom redu

normiraju i regulišu pitanja iz sfere rada iz radnog zakonodavstva. Svrha pregovaranja između sindikata radnika, odnosno zaposlenih i udruženja poslodavaca, finalizuje se kroz zaključivanje Kolektivnog ugovora o radu. Značaj kolektivnih ugovora kao izvora radnog prava prepoznat je i u međunarodnim dokumentima. Tako Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima u članu 23. prepoznaje mogućnost organizovanja sindikata kao temeljno ljudsko pravo. Osim toga, Deklaracija MOR-a o osnovnim principima i pravima na rad u tački 2(a) određuje da su "sloboda udruživanja i delotvorno priznavanje prava na kolektivno pregovaranje" osnovna prava radnika. Kolektivni ugovori predstavljaju najvažnije autonomne izvore radnog prava, a neki autori ga nazivaju i profesionalnim izvorom prava.

Kolektivni ugovor je opšti pravni akt specifične pravne prirode koji se zaključuje u pisanoj formi između poslodavaca ili reprezentativnih udruženja poslodavaca, na jednoj strani, i reprezentativnih sindikata ili udruženih reprezentativnih sindikata, na drugoj strani, a kojim se, u skladu sa zakonom i drugim propisima, uređuju prava, obaveze i odgovornosti iz radnog odnosa, postupak izmena i dopuna kolektivnog ugovora, međusobni odnosi učesnika kolektivnog ugovora i druga pitanja od značaja za zaposlene i poslodavce.

Iz ove definicije možemo zaključiti da se kolektivnim ugovorom detaljnije uređuju prava, obaveze i odgovornosti zaposlenih (normativni deo kolektivnog ugovora) i međusobna prava i obaveze potpisnika kolektivnog ugovora (obligacioni deo kolektivnog ugovora).

Postoje objektivne i subjektivne pretpostavke za zaključivanje kolektivnih ugovora. Objektivne pretpostavke su: nadležnost, postupak, sadržina kolektivnog ugovora i delovanje kolektivnog ugovora u prostoru i vremenu, dok su subjektivne pretpostavke: priprema gradiva i timski rad, kolektivno pregovaranje, oblici (način) rešavanja kolektivnih radnih sporova, pravna svest i poznavanje materije koja je predmet regulisanja kolektivnog ugovora.

Kolektivno pregovaranje možemo definisati polazeći od dva njegova aspekta, tj. možemo ga posmatrati kao kolektivno pravo iz radnog odnosa i kao proces koji vodi zaključivanju kolektivnih ugovora, odnosno njihovoj izmeni i dopuni. Ukoliko kolektivno pregovaranje tretiramo kao kolektivno pravo - onda ono podrazumeva slobodu socijalnih partnera da pregovaraju oko uslova rada.

Ako kolektivno pregovaranje tretiramo kao proces koji ima za cilj zaključivanje, izmenu i dopunu kolektivnih ugovora, onda ono ima svoje uže i šire značenje, zavisno od subjekata koji učestvuju u njemu. U svom širem značenju, kolektivno pregovaranje je proces koji se zasniva na načelu tripartizma, odnosno podrazumeva ravnopravno učešće sva tri socijalna partnera - države, poslodavaca i sindikata. Ovaj vid kolektivnog pregovaranja karakterističan je za kolektivne ugovore koji se zaključuju na nacionalnom nivou – i kao takvi važe za sve zaposlene na teritoriji jedne države. Međunarodni standardi u oblasti rada mogu biti univerzalnog i regionalnog karaktera.

Standardi univerzalnog karaktera sadržani su u dokumentima MOR (mogu imati obavezujući karakter - konvencije i neobavezujući karakter – preporuke) i OUN (među kojima poseban značaj imaju Univerzalna deklaracija o pravima čoveka i Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima).

Specifičnost konvencija i preporuka MOR je u tome što u njihovom donošenju ravnopravno učestvuju sva tri socijalna partnera - država, poslodavci i sindikat, tako da prilikom njihovog usvajanja važi načelo tripartizma.

Standardi regionalnog karaktera sadržani su u dokumentima regionalnih organizacija, među kojima su najznačajnije Savet Evrope i Evropska unija. Radno-pravni standardi koji nastaju u okviru Saveta Evrope čine evropsko nekomunitarno pravo, dok oni koji nastaju pod okriljem Evropske unije čine evropsko komunitarno pravo.

Kolektivni ugovori su najvažniji autonomni izvori radnog prava, u kojima dolazi do izražaja socijalno partnerstvo, a u uslovima tržišnog privređivanja javljaju se kao najpogodniji instrument za uspostavljanje ravnoteže interesa između rada i kapitala. Značaj kolektivnih ugovora kao izvora radnog prava prepoznat je i u međunarodnim dokumentima, budući da Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima prepoznaje mogućnost organizovanja sindikata kao temeljno ljudsko pravo, a Deklaracija MOR o osnovnim principima i pravima na rad određuje da su "sloboda udruživanja i delotvorno priznavanje prava na kolektivno pregovaranje" osnovna prava radnika. Kolektivno pregovaranje je organizovan proces koji prethodi zaključivanju kolektivnih ugovora, između poslodavca sa jedne strane, i zaposlenih, koje predvodi reprezentativni sindikat organizacije, s druge strane. Pravni osnov za zaključivanje kolektivnih ugovora nalazi se u ustavu i u zakonima o radu. U svim fazama svog poslovanja JUBMES banka je postupala kao odgovoran subjekt koji u potpunosti poštuje prava na slobodno udruživanje i kolektivne ugovore. Banka dosledno poštuje imperativne norme slobodnog udruživanja, uključujući ratifikovane međunarodne dokumente koji se odnose na ovu oblast. Evropska socijalna povelja garantuje slobodu radnika i poslodavaca da osnivaju lokalne, nacionalne ili međunarodne organizacije radi zaštite svojih ekonomskih i socijalnih interesa i da se učlanjuju u ove organizacije. Ovim dokumentom garantuje se i pravo na kolektivno pregovaranje kao segment socijalnog dijaloga i instrument socijalne kohezije.

Sindikat deluje kao samostalna, demokratska i nezavisna organizacija zaposlenih u koju se oni dobrovoljno udružuju radi zastupanja, predstavljanja, unapređenja i zaštite svojih profesionalnih, radnih, ekonomskih i drugih prava. Svi zaposleni slobodno odlučuju o učlanjenju u sindikalnu organizaciju Banke. Sindikalna organizacija JUBMES banke je član Granskog sindikata finansijskih organizacija - SFOS. Ovaj sindikat ima reprezentativni status u okviru pluralne strukture sindikalnog organizovanja u Republici Srbiji. Osnovan je 1991.godine kao prvi nezavisni sindikat u Srbiji i član je UNI-Global Union, najveće sindikalne asocijacije u svetu,

Članovi Sindikata tradicionalno učestvuju u različitim aktivnostima Granskog sindikata, uključujući seminare posvećene radnim standardima, ostvarivanju prava i

obaveza utvrđenih zakonom, kolektivnim ugovorom i opštim aktima, materiji sindikalnog organizovanja u finansijskom sektoru, kolektivnom pregovaranju, pružanju stručne pomoći u izradi kolektivnih ugovora,

Sindikalna organizacija Banke aktivno podržava rad granskog sindikata, koji je uključen u regulisanje socijalnih i radnih pitanja u bankarsko-finansijskom sektoru zemlje.

Tradicionalno, sindikalna organizacija Banke brine i izražava solidarnost sa članovima kojima je potrebna pomoć (za lečenje i slično), odnosno koji su na dužem bolovanju, podržava besplatne sistematske lekarske preglede radnika, organizuje posete pozorištu i drugim kulturnim ustanovama. Sindikalna organizacija je posvećena jačanju korporativne kulture i etike u Banci, što je aktivnost neposredno povezana i sa principima društveno odgovornog poslovanja. Organizuju se tradicionalna sindikalna druženja zaposlenih koja doprinose korporativnom identitetu Banke i ukupnoj kulturi poslovanja. Pozitivna radna atmosfera i posvećenost instituciji deluju podsticajno na sve zaposlene da doprinesu napretku u poslovanju Banke, njenoj poziciji stabilne, renomirane i društveno odgovorne finansijske institucije na dugoročnoj osnovi, koja neguje korporativnu etiku i poštuje radna i socijalna prava - standarde, kao važnu komponentu socijalne kohezije.

Sindikalna organizacija Banke aktivno i slobodno učestvuje u izradi kolektivnog ugovora kojim se uređuju prava, obaveze i odgovornosti iz radnog odnosa i međusobni odnosi učesnika kolektivnog ugovora. Organizacija iznosi predloge za izradu finalnog dokumenta tokom pregovora sa rukovodstvom Banke. Rad Sindikalne organizacije je transparentan i uključuje aktivan pristup svih članova, kroz iznošenje predloga, inicijativa i slično.

Četvrti princip Globalnog dogovora:

Eliminacija prinudnog rada

Peti princip Globalnog dogovora:

Zabrana dečijeg rada

Principi Globalnog dogovora koji se odnose na eliminaciju prinudnog rada i zabranu dečijeg rada su u osnovi koncepta etičkog biznisa.

Sloboda rada predstavlja jednu od osnovnih sloboda čoveka i radnika, a samim tim je i jedan od temelja radnog prava, koja ima karakter načela ustavnog ranga. Sloboda rada obuhvata i pravo na izbor rada (posla, zaposlenja) i poslodavca, kao i slobodu rada u toku trajanja radnog odnosa. Sloboda rada pri izboru zaposlenja ogleda se u pravu izbora poslodavca, kao i uslova rada. Sloboda rada kao sloboda izbora zanimanja, ogleda se u slobodi izbora načina vršenja profesije. Sloboda rada kao sloboda ugovaranja uslova rada korelativno je povezana sa pravom slobode udruživanja, odnosno slobode kolektivnog pregovaranja.

U odnosu na slobodu rada, prinudni rad predstavlja kako moralno tako i pravno neprihvatljivu pojavu, suprotnu načelu slobode rada, jednom od temeljnih načela radnog prava. Na polju prevencije i otklanjanja ovog problema ključna je uloga UN i Međunarodne organizacije rada, a značajan je i doprinos nacionalnih zakonodavstava.

Prinudni rad je negacija slobode rada i zabranjen je unutrašnjim i međunarodnim pravnim propisima (Konvencije MOR br. 29 i br. 105). MOR definiše prinudni rad kao svaki rad ili pružanje usluga pod pretnjom kažnjavanja, ili svaki rad ili pružanje usluga koje nije ponuđeno dobrovoljno.

Ukupna delatnost Međunarodne organizacije rada je od odlučujućeg značaja u borbi za iskorenjivanje prinudnog rada, pre svega zbog činjenice da je MOR organizacija univerzalnog karaktera, te se ovaj problem može eliminisati zajedničkim i globalnim pristupom svih država. Konkretni ciljevi i planovi u ovoj oblasti uspostavljeni su Specijalnim akcionim programom o prinudnom radu, prema kome se teži iskorenjivanju prinudnog rada. Cilj zabrane prinudnog rada jeste promovisanje slobode rada, poboljšanja uslova rada, pružanje jednakih šansi za sve bez diskriminacije, održavanje ostvarenih standarda u uslovima slobode, jednakosti, sigurnosti i poštovanja ljudskog dostojanstva, što je osnovni cilj MOR, a time i svih država - članica ove međunarodne organizacije.

Imajući u vidu ovaj cilj, MOR snažno podržava sve aktivnosti i inicijative na polju društveno odgovornog poslovanja kompanija koje su usmerene na poštovanje radnih prava i eliminisanje prinudnog rada. Globalni dogovor UN je partner ovoj organizaciji u ostvarivanju cilja – iskorenjivanja prinudnog rada.

Pored eliminisanja prinudnog rada, preduslov za ostvarivanje prava na rad, odnosno dostojanstva rada, je i zabrana dečijeg rada. Dečiji rad je onaj koji, po svojoj prirodi i načinu na koji se vrši, šteti, zloupotrebljava i eksploatiše dete i sprečava dečije obrazovanje i razvoj. Republika Srbije je ratifikovala Konvenciju MOR o najgorim oblicima dečijeg rada, donetu 17.juna 1999.godine i Preporuku MOR o zabrani i hitnoj akciji za ukidanje najgorih oblika dečijeg rada, objavljenu 1. juna 1999. godine.

Uspešna eliminacija najgorih oblika dečijeg rada je zahtevala sveobuhvatnu akciju za sprečavanje svakog takvog rada, obezbeđenje oporavka eksploatisane dece i njihovu socijalnu integraciju. Neki od najgorih oblika dečijeg rada obuhvaćeni su drugim međunarodnim instrumentima, naročito Konvencijom o prinudnom radu i Dopunskom konvencijom UN o ukidanju prinudnog rada. Svaka članica koja je ratifikovala konvenciju bila je dužna da preduzme hitne i efikasne mere kako bi obezbedila da se najgori oblici dečijeg rada hitno zabrane i eliminišu. Najgori oblici dečijeg rada obuhvataju, prema ovoj Konvenciji, sve oblike ropstva ili običaja sličnih ropstvu, kao što su prodaja i krijumčarenje dece, dužničko ropstvo i kmetstvo i prinudni ili obavezni rad, uključujući prinudno ili obavezno regrutovanje dece za učešće u oružanim sukobima, korišćenje, nabavljanje ili nuđenje dece radi prostitucije, korišćenje dece za pornografske predstave, korišćenje, nabavljanje ili

nuđenje deteta za nedozvoljene aktivnosti, naročito za proizvodnju i krijumčarenje droge, kao i svaki rad koji je, po svojoj prirodi ili okolnostima u kojima se obavlja, štetan po zdravlje, bezbednost ili moral dece.

Svaka država-članica, nakon konsultacija sa organizacijama poslodavaca i radnika, utvrđuje ili određuje odgovarajuće mehanizme za praćenje primene odredaba kojima se sprovodi ova konvencija, oporavak i socijalna integracija dece, rešavajući istovremeno potrebe njihovih porodica. Aktivnosti nacionalne mreže Globalnog dogovora UN doprinose ostvarivanju ciljeva Konvencije na nacionalnom nivou, kroz modele transsektorskog partnerstva i implementaciju fundamentalnih principa KDO u sve segmente poslovanja i upravljanja članica mreže.

Uz poštovanje važeće regulative i internih akata kojima se implementiraju navedeni principi, Banka nastavlja da afirmiše svoju opredeljenost prema vrednostima odgovornog biznisa.

Zaposleni su obavešteni o značaju etičkog biznisa koji uključuje i ove principe Globalnog dogovora, o sadržini međunarodnih i nacionalnih pravnih dokumenata kojima se predviđa ukidanje svih oblika prinudnog rada i zabrana dečijeg rada, kao uslova poštovanja dečijih prava. Promocija kulture ljudskih prava, uključujući i radna prava, je opredeljenje JUBMES banke koja svoj korporativni identitet gradi kroz poštovanje principa DOP, zdravog biznisa i poslovne etike. To je važan segment modela korporativnog upravljanja koji uključuje odgovoran pristup i saradnju širokog spektra socijalnih partnera i civilnog društva, koji treba da doprinesu afirmaciji međunarodnih standarda kojima se sprečava dečiji rad (Deklaracija o pravima, Konvencija o pravima deteta, Konvencija MOR o najgorim oblicima dečijeg rada i Preporuke MOR o zabrani i hitnoj akciji za ukidanje najgorih oblika dečijeg rada i zabranu različitih oblika prinudnog rada i ropstva, Univerzalna deklaracija o pravima čoveka, Evropska konvencija o zaštiti prava i osnovnih sloboda i dr.).

Poštovanjem ovih principa Globalnog dogovora, privredni subjekti neposredno utiču na društvo, kako u ekonomskom smislu tako i sa socijalnog i etičkog aspekta. Onemogućavanjem prinudnog rada, zabranom dečijeg rada i promocijom politike i standarda koji su iznad normativnog okvira, takvi privredni subjekti iskazuju trajnu vrednosnu orijentaciju prema odgovornom i etičkom biznisu, kojoj se pristupa dinamično, sa tendencijom stalnog unapređenja.

Šesti princip Globalnog dogovora:

Zabrana diskriminacije u vezi sa zapošljavanjem i zanimanjem

Diskriminacija označava stanje suprotno jednakosti koja podrazumeva isti tretman za sve i postojanje jednakih mogućnosti za sve. Diskriminacija je postupak kojim se neka osoba nepravедno stavlja u nepovoljniji položaj u odnosu na druge. Uzrok diskriminacije najčešće su negativne stereotipije i predrasude koje u društvu postoje prema nekim društvenim grupama, a koje se ispoljavaju prema pojedincima koji pripadaju određenoj grupi.

Odgovorno ponašanje pri zapošljavanju, uključujući nediskriminirajuću praksu koja doprinosi zapošljavanju pripadnika manjina, starijih radnika, žena, duže nezaposlenih ljudi, ljudi sa posebnim potrebama i dr. doprinosi smanjenju nezaposlenosti i borbi protiv socijalne isključenosti. Ustav Republike Srbije zabranjuje svaku vrstu diskriminacije, posrednu ili neposrednu, po bilo kom osnovu, a naročito po osnovu polne i rasne pripadnosti, društvenog porekla, rođenja, veroispovesti, političkog i drugog uverenja, imovnog stanja, kulturne-jezičke pripadnosti, fizičkog invaliditeta i dr. Konkretnim zakonodavnim aktima se detaljnije reguliše ova materija. Navodimo samo značajnije, a to su Zakon o radu, Zakon o zabrani diskriminacije, Zakon o zabrani diskriminacije osoba sa invaliditetom, Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina i dr. Zakonom o zabrani diskriminacije uređuje se opšta zabrana diskriminacije, oblici i slučajevi diskriminacije, kao i postupci zaštite od diskriminacije. Diskriminacija i diskriminatorsko postupanje označavaju svako neopravdano pravljenje razlike ili nejednako postupanje, odnosno propuštanje (isključivanje, ograničavanje ili davanje prvenstva), u odnosu na lica ili grupe kao i na članove njihovih porodica, ili njima bliska lica, na otvoren ili prikriven način, a koji se zasniva na rasi, boji kože, precima, državljanstvu, nacionalnoj pripadnosti ili etničkom poreklu, jeziku, verskim ili političkim ubeđenjima, polu, rodnom identitetu, imovnom stanju, rođenju, genetskim karakteristikama, zdravstvenom stanju, invaliditetu, bračnom i porodičnom statusu, starosnom dobu, izgledu, članstvu u političkim, sindikalnim i drugim organizacijama i dr.

Diskriminacija je uвод u marginalizaciju i socijalnu dezintegraciju. Da bi se ostvarili ciljevi socijalne kohezije i inkluzivnog društva, neophodna je promocija svih instrumenata integracije osoba ili marginalizovanih društvenih grupa u društveno okruženje, odnosno obezbeđenje jednakih prava na zaposlenje, stanovanje, zdravstvene usluge i slično. Zabrana diskriminacije se može izraziti kao opšte pravno načelo, kao posebno pravo da se ne bude diskriminisan, ili kao kao pomoćno pravo koje nije moguće ostvariti pojedinačno, već u kombinaciji sa drugim pravima, kao što je zabrana diskriminacije prilikom zapošljavanja, kod pristupa obrazovanju i dr.

U skladu sa važećom regulativom, internim aktima i svojom strateškom orijentacijom prema principima KDO, u celini primenjujemo ovaj princip Globalnog dogovora. Zabranjen je svaki oblik neposredne i posredne diskriminacije lica koja traže zaposlenje, kao i zaposlenih, s obzirom na pol, jezik, rasu, boju kože, starost, zdravstveno stanje, odnosno invalidnost, nacionalnu pripadnost, veroispovest, bračni status, političko ili drugo uverenje, socijalno poreklo i dr. Zabrana diskriminacije uključuje: uslove za zapošljavanje i izbor kandidata za obavljanje određenog posla; uslove rada i sva prava iz radnog odnosa, na obrazovanje, osposobljavanje i usavršavanje; napredovanje na poslu. Odredbe ugovora o radu kojima se utvrđuje diskriminacija po nekom od navedenih osnova smatraju se ništavim.

Razvijajući dijalog sa različitom strukturom stejkholdera, podstičemo klijente na poštovanje ovog principa Globalnog dogovora, posebno one koji realizuju infrastrukturne složene projekte u inostranstvu i angažuju lokalne podizvođače, odnosno lokalnu radnu snagu pri realizaciji tih projekata. Ovaj princip je neposredno

povezan i sa aktivnostima koje podstiču inkluziju lica sa invaliditetom i uključuje se u aktivnosti podrške povećanju zaposlenosti lica sa posebnim potrebama u različitim sektorima, kroz mere tzv. pozitivne diskriminacije. U tradicionalnom okruženju zanemaruju se kriterijumi čovečnosti i humanosti koji proizlaze iz shvatanja da je sam čovek najznačajniji pokretač svog razvoja i razvoja društva uopšte. Na taj način se invalidna lica marginalizuju, često bez mogućnosti da ostvare osnovna ljudska prava, zbog čega je potrebno da se menja postojeći sistem vrednosti u društvu.

U potpunosti smo informisani o propisima kojima se omogućava ravnopravno učešće osoba sa invaliditetom na tržištu rada i njihovo zapošljavanje. Zakonodavni okvir ustanovljen u našoj zemlji je u skladu sa ratifikovanom Konvencijom UN o pravima osoba sa invaliditetom, kao i sa prihvaćenim Milenijumskim ciljevima razvoja, evropskom strategijom za osobe sa invaliditetom, preporukama MOR o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom i dr. Od posebnog značaja je i primena Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom, usvojenog 2009.godine, kojim se uređuju podsticaji za zapošljavanje lica sa invaliditetom i kontrola ispunjenja obaveza poslodavaca u pogledu zapošljavanja lica sa invaliditetom, uključujući i poštovanje različitih alternativnih mera u slučaju kada neki privredni subjekti nisu u mogućnosti da ih zaposle. Takve mere podstiču socijalni pristup u regulisanju položaja lica sa invaliditetom i Banka ih u potpunosti podržava. Da bismo postali društvo koje u praksi dostiže i sprovodi politiku da svaki pojedinac ima jednaka prava i mogućnosti bez obzira na individualne različitosti, socijalna integracija invalidnih osoba u društvo je jedno od rešenja za ovaj problem. Neophodan preduslov za postizanje ovog cilja jeste izmena stava prema invalidnim osobama. Kao krajnji oblik integracije razvija se projekat socijalne inkluzije. Osnovna ideja ovog modela je da invaliditet koji objektivno postoji ne treba negirati, međutim, to ne umanjuje vrednost invalidnog lica kao ljudskog bića, što je suština inkluzivnog demokratskog društva.

Životna sredina

Drugo prioritetno polje delovanja JUBMES banke usmereno je na pitanja zaštite životne sredine, odnosno integraciju ekoloških principa u korporativne aktivnosti. Saglasno ovim principima Globalnog dogovora UN, kompanije treba da se odgovorno pridržavaju principa predostrožnosti u odnosu na izazove životne sredine.

Ustavom Republike Srbije zagantovano je pravo svakog građanina na zdravu životnu sredinu i na blagovremeno i potpuno obaveštavanje o njenom stanju. Tokom 2015. godine Vlada Republike Srbije je posebnu pažnju usmerila i na pripremu pregovora o pristupanju EU u svim poglavljima, s tim da je poglavlje 27 – *Životna sredina i klimatske promene* jedno od nakompleksnijih i najzahtevnijih u pogledu implementacije tekovina EU. Ovo poglavlje je posebno označeno kao jedina oblast koja, zbog materije koju reguliše i obima neophodnih investicija, zahteva dugoročna prilagođavanja. Zaštita životne sredine je ključni prioritet EU, jedna od

osnova kohezije politike EU, koja ističe važnost ekologije i zaštitu životne sredine kao preduslov održivog razvoja.

Evropska strategija za održivi razvoj, usvojena 2001. godine, zasniva se na koordinisanom razvoju zajedničkih politika koje se bave ekonomskom, socijalnom i dimenzijom zaštite životne sredine. Na osnovu nje se ustanovljava skup glavnih ciljeva kako bi se ograničile klimatske promene i povećala upotreba čiste energije, odgovorilo na pretnje po ljudsko zdravlje, efikasnije upravljalo prirodnim izvorima i unapredio transportni sistem. Politika životne sredine u okviru Unije počinje da se razvija sedamdesetih godina dvadesetog veka, usled jačanja svesti o tome da industrijalizacija i razvoj ne mogu i ne smeju ići na štetu životne sredine čije bogatstvo nije neiscrpno. Životna sredina jedna od najkompleksnijih politika EU, a zaštita životne sredine i održivi razvoj osnovne vrednosti usmerene na očuvanje životne sredine za dobrobit sadašnjih i budućih generacija. Ekološko zakonodavstvo iz oblasti zaštite životne sredine obuhvata preko 200 ključnih pravnih akata koji pokrivaju horizontalno zakonodavstvo (dokumenta opštijeg karaktera usmerena na očuvanje i unapređenje životne sredine), kao i sektorsko zakonodavstvo, koje se bavi konkretnim pitanjima iz oblasti zaštite životne sredine (kvalitet vazduha, upravljanje otpadom, kvalitet vode, kontrola industrijskog zagađenja, klimatske promene, zaštita od buke, civilna zaštita i sl.). Politika životne sredine pripada grupi tzv. podeljenih nadležnosti između Unije i zemalja članica. To u praksi znači da EU preuzima rešavanje nekog pitanja iz ove oblasti samo kada se proceni da to pitanje nije moguće adekvatno rešiti u državi - članici ili na nivou više država - članica. To je tzv. načelo subsidijarnosti, koje ne znači decentralizaciju odlučivanja, već da se odluke donose na bazi procene optimalnog načina da se neka mera sprovede ili problem reši. Proračunate potrebne investicije za dostizanje standarda samo u sektoru zaštite životne sredine se kreću od 80 do 120 milijardi EUR za 13 zemalja centralne i istočne Evrope (koje su poslednje pristupile EU).

Fokus Unije u oblasti zaštite životne sredine su preventivne aktivnosti - šteta nastala po životnu sredinu treba u najvećoj mogućoj meri da bude zaustavljena na svom izvoru, a zagađivač plaća nastalu štetu, čime se uvodi koncept ekološke štete. Dalje, odgovornost se utvrđuje direktivama Unije, kao i mogućnost krivičnog gonjenja zagađivača. Telo koje prati i sakuplja informacije o svim pitanjima je Evropska agencija za životnu sredinu. Ona obezbeđuje državama članicama tehničke, naučne i ekonomske informacije koje se odnose, ili imaju vezu sa zaštitom životne sredine.

Republika Srbija teži da sistematski integriše pitanja životne sredine u sve ekonomske sektore i procese donošenja odluka, kao i da posebnu pažnju posveti ulaganju u čiste izvore energije, efikasno sprečavanje i kontrolu zagađenja, minimizaciju otpada i ekoloških rizika, kao i integraciju ekološki održive prakse u ključnim privrednim aktivnostima u cilju promene neodrživih obrazaca potrošnje i proizvodnje, sa naročitim usmerenjem na borbu protiv klimatskih promena.

Republika Srbija je usvojila najbitnije strateške dokumente kojima se reguliše politika životne sredine. Ovi dokumenti sadrže planirane aktivnosti za sprovođenje

politike u ovoj oblasti strategije, koje su u pripremi ili planirane, predstavljene su u određenim sektorskim poglavljima.

Nacionalna strategija za aproksimaciju u oblasti životne sredine Strategija je usvojena u decembru 2011. godine. Ovom strategijom se nadograđuje Nacionalni program za integraciju Republike Srbije u Evropsku uniju, Nacionalni program zaštite životne sredine i Nacionalna strategija održivog razvoja. Nacionalna strategija aproksimacije u oblasti životne sredine ima dvostruki cilj: kao prvo, da odgovori na izazove primene zakonodavstva Evropske unije u oblasti životne sredine u Srbiji, i kao drugo, da obezbedi čvrstu osnovu za pristupne pregovore u okviru Poglavlja 27. Strategija je odgovor na izazove nastale pristupanjem EU uz neophodno organizovanje i funkcionisanje institucija nadležnih za zaštitu životne sredine i stvaranja uslova za celovitu primenu pravnih tekovina Evropske unije.

Uz Nacionalnu strategiju za aproksimaciju u oblasti životne sredine usvojene su Sektorske strategije aproksimacije za horizontalni sektor, kvalitet vazduha i klimatske promene, za sektor upravljanja otpadom, za sektor voda, za sektor industrijskog zagađenja i buke, za sektor hemikalija i GMO i za sektor zaštite prirode i šumarstvo.

Nacionalni program za usvajanje pravnih tekovina Evropske unije za period od 2014. do 2018. godine je usvojen u julu 2014. godine i njime se definiše razvoj i strateški ciljevi, relevantne politike, reforme i mere neophodne za realizaciju pomenutih ciljeva. Njime se predviđa detaljan plan za usklađivanje zakonodavstva i definišu se ljudski i budžetski resursi, kao i drugi fondovi neophodni za sprovođenje predviđenih zadataka. Segment koji se odnosi na životnu sredinu opisuje aktuelnu situaciju u vezi sa sprovođenjem pravnih tekovina Evropske unije. Takođe, u dokumentu se ukratko spominju predviđene mere koje treba preduzeti za svaku direktivu do 2018. godine.

Politiku u oblasti životne sredine regulišu i sledeći dokumenti: Nacionalna strategija održivog razvoja (2008.), Nacionalna strategija održivog korišćenja prirodnih resursa i dobara (2011.), Nacionalni program zaštite životne sredine (2010.) i Akcioni plan za njegovo sprovođenje za period 2015-2019. Godine, Strategija biološke raznovrsnosti (biodiverziteta) Republike Srbije za period od 2011. do 2018. godine i Akcioni plan za njeno sprovođenje (2010). i Revidirana Nacionalna strategija upravljanja otpadom za period od 2010. do 2019. godine i dr.

Suštinu koncepta održivog razvoja čini interakcija razvoja životne sredine i međusobna usklađenost i komplementarnost politike zaštite životne sredine i razvojnih politika koje uvažavaju zakonitosti ekoloških sistema. Koncept održivog razvoja usmeren je na očuvanje prirodnih eko-sistema i životne sredine, kao i na racionalno korišćenje prirodnih resursa. Za održivi razvoj važi i dodatni zahtev koji se tiče povratnih sprega iz okruženja, odnosno životne sredine i društvenih okvira. Ekološka održivost obezbeđuje razvoj koji je kompatibilan sa održavanjem ekoloških procesa, biodiverziteta i prirodnih resursa, dok ekološka odgovornost podrazumeva održanje integriteta ekosistema, brigu o njegovom kapacitetu i biodiverzitetu.

Ako prihvatimo kriterijum ekološke održivosti kao jedan od ciljeva razvojne politike, uspešnost mera se ogleda u izbegavanju akcidentnih situacija koje ugrožavaju ravnotežu ekosistema. Istovremeno, jedan od zadataka ekonomike životne sredine jeste da identifikuje one ekonomske aktivnosti koje pogoduju održivosti, kao i one koje je narušavaju.

Sposobnost uključivanja ove komponente u strateški menadžment je kriterijum za razlikovanje društveno odgovornih od društveno neodgovornih firmi. Zbog uvođenja ove komponente u strateški menadžment firmi, privredni subjekti se usmeravaju u pogledu izbora predmeta proizvodnje, korišćenja resursa i podstiču se da ekonomičnije koriste sve vrste resursa.

Održivi razvoj znači održavanje uslova za kvalitetan razvoj i to ne samo kao materijalne pretpostavke opstanka sadašnje, nego i budućih generacija ljudi. Održivi razvoj donosi novu viziju globalnog razvoja, odnosno razvoja za sve, stavljajući akcenat na nove poslovne strategije kompanija kao promotera nove koncepcije poslovanja koja mora uvažavati sve rigoroznije ekološke kriterijume, efikasnije korišćenje prirodnih resursa i energije.

U savremenoj literaturi opšte je prihvaćena klasifikacija resursa na ljudske, fizičke i prirodne. Prirodni resursi su geološke i biološke vrednosti koje se direktno ili indirektno mogu koristiti ili upotrebiti, a imaju realnu ili potencijalnu vrednost. Upravljanje prirodnim resursima znači i prilagođavanje sistemskim merama i tržišnim uslovima na nivou države, uvažavanje prioriteta u vođenju investicione politike, brigu o usavršavanju kadrova i organizaciji rada, uvođenju u praksu najnovijih naučnih saznanja, primenu novih tehnologija i dugoročno planiranje razvoja, tako da se poštuju postulati održivog razvoja.

Izdvajamo dve kategorije prirodnih resursa:

- Neobnovljivi resursi: geološki resursi (mineralni resursi - rude metala, nemetala i energetske resursi - uglj, nafta i gas); zemljište
- Obnovljivi resursi: živi svet; voda, vazduh, suncevo zračenje, energija vetra i energija plime.

Obnovljivi resursi imaju moć regeneracije, ali ukoliko intenzitet obnavljanja ne prevazilazi dinamiku korišćenja, upotreba ovih resursa može biti vremenski ograničena. Održivo korišćenje prirodnih resursa podrazumeva strogo planiranje i upravljanje postojećim rezervama u smislu potreba privrednog razvoja. Održivo korišćenje obnovljivih resursa je obavezno i njime se mora strogo upravljati i kontrolisati, dok je za neobnovljive resurse veoma važan savremen pristup u oblasti njihovog održivog korišćenja, a uglavnom se smatra da je njihovo održivo korišćenje nemoguće. Pre nešto više od dvadeset godina, Svetska komisija za životnu sredinu i razvoj poznatija kao Bruntland komisija objavila je izveštaj "Naša zajednička budućnost" kojim se ukazuje na opasnost, po čoveka i planetu, od politike ekonomskog rasta bez uzimanja u obzir mogućnosti regeneracije Zemlje. Ova

komisija definiše održivi razvoj kao "Razvoj kojim se ispunjavaju potrebe sadašnjosti, bez uskraćivanja mogućnosti budućim generacijama da zadovolje svoje potrebe".

Svetski lideri su na Samitu o Zemlji u Rio de Žaneiru 1992. godine usvojili preporuke Bruntland komisije, a jedan od rezultata samita bila je Agenda 21 kojom se daju preporuke za održivo upravljanje zemljišnim, vodnim i šumskim resursima. Upravljanje znači i prilagođavanje sistemskim merama i tržišnim uslovima na nivou države, uvažavanje prioriteta u vođenju investicione politike, brigu o usavršavanju kadrova i organizaciji rada, uvođenju u praksu najnovijih naučnih saznanja, primenu novih tehnologija i konačno, dugoročno planiranje razvoja tako da se poštuju parametri održivog razvoja u skladu sa gore navedenom definicijom Bruntland komisije.

Načela zaštite životne sredine utemeljena su na međunarodnom pravu zaštite okoline, uvažavanju naučnih otkrića, najboljoj svetskoj praksi, opšteprihvaćenim načelima, a to su načelo preventivnosti, predostrožnosti, celovitosti, načelo poštovanja pravila, načelo očuvanja vrednosti životne sredine i biološke raznovrsnosti. Posebno izdvajamo načelo preventivnosti u cilju izbegavanja rizika ili opasnosti po okolinu. Svaka aktivnost koja ima uticaj na životnu sredinu treba da bude planirana i izvedena tako da što manje ugrožava životnu sredinu, pri čemu treba voditi računa o racionalnom korišćenju prirodnih izvora i energije, koristiti proverena dobra iskustva i upotrebljavati raspoložive proizvode, opremu, uređaje i primenjivati proizvodne postupke najpovoljnije po životnu sredinu i dr.

Odredbama Deklaracije iz Rija razvoj se povezuje se očuvanjem životne sredine. Pravo na razvoj se može ostvariti samo ako su podjednako ispunjene potrebe za životnom sredinom sadašnje i budućih generacija. Stoga, životna sredina treba da predstavlja sastavni deo politike razvoja. Deklaracijom je po prvi put istaknuto da je iskorenjivanje siromaštva neophodni uslov održivog razvoja, te se posebna pažnja pridaje i potrebama zemalja u razvoju. Obaveza država je i da umanje ili potpuno uklone neodržive obrasce proizvodnje i potrošnje. U tom smislu njihova obaveza je i da donesu odgovarajući pravni okvir u oblasti životne sredine koji bi podrazumevao i obaveze države prema licima pogođenim zagađenjem ili ugrožavanjem životne sredine.

Na temeljima Deklaracije iz 1992.godine, juna 2012.godine u Rio de Žaneiru održana je nova Konferencija Ujedinjenih nacija o održivom razvoju, tzv. konferencija „Rio+20“, čije su glavne teme bile: "Kako izgraditi zelenu ekonomiju da bi se postigao održivi razvoj, a ljudi izašli iz siromaštva, uključujući i podršku razvijenih zemalja?", i "Na koji način unaprediti međunarodnu saradnju u oblasti održivog razvoja kroz izgradnju institucionalnog okvira?".

Na Konferenciji je promovisan princip korporativne održivosti i naglašen značaj učešća poslovnog sektora za ostvarivanje ekološke održivosti. Globalni dogovor, kroz sistem svojih nacionalnih i regionalnih mreža, postaje važan učesnik sveobuhvatne promocije koncepta zelene ekonomije i odgovornog investiranja. Kompanije se

stimulišu da sprovode dodatne programe i aktivnosti koji su iznad regulatornog okvira kako bi se koncept zelene ekonomije u potpunosti ostvario i unapređivao.

Novi ciljevi održivog razvoja (COR) usvojeni septembra 2015. su grupa ciljeva univerzalnog karaktera koji imaju za cilj da doprinesu naporima za postizanje održivijeg razvoja u svim delovima sveta. COR su rezultat Rio+20 konferencije i potrebe da se usvoji univerzalni okvir koji će se nadovezati na Milenijumske ciljeve razvoja, kao i da uobliče agendu razvoja na nacionalnom, regionalnom i međunarodnom nivou u narednih 15 godina. Novi ciljevi održivog razvoja u narednih 15 godina su faktor podsticanja dijaloga, partnerstava i zajedničke akcije građana, grupa, pokreta, organizacija i institucija koje rade u različitim oblastima. Time će biti omogućeno stvaranje prostora, inicijativa i promena koje će pozitivno uticati na razvoj građana, zajednica, gradova i država i doprineti poželjnijoj budućnosti.

Novi ciljevi održivog razvoja uključuju i problematiku globalnog zagrevanja i klimatskih promena.

Globalno zagrevanje izaziva teške meteorološke poremećaje čije su posledice takve da onemogućavaju ostvarivanje novih ciljeva održivog razvoja:

- i) Umnožavanje broja prirodnih katastrofa, oluja, poplava, suša;
- ii) Rizik od odumiranja 20% - 30% životinjskih i biljnih vrsta;
- iii) Rizik stagnacije poljoprivredne proizvodnje koja bi mogla da dovede do ozbiljnog nedostatka hrane, posebno u Africi, što bi izazvalo sukobe i migracije, i
- iv) Raseljavanje stanovništva zbog porasta nivoa mora i plavljenje priobalnih područja, uključujući i nestanak nekih zemalja.

Kako bi se sve navedeno sprečilo i kako bi se maksimalno povećanje prosečne globalne temperature svelo na 2°C u odnosu na početak industrijskog doba, neophodno je hitno ograničiti emisiju gasova sa efektom staklene bašte koji prevashodno proističu iz preovladavajućeg načina proizvodnje i potrošnje fosilnih goriva. Načini da se smanji emisija gasova sa efektom staklene bašte su brojni u svim sektorima i podrazumevaju primenu novih tehnologija kao i uspostavljanje novih obrazaca poslovnog ponašanja: 1) Pri proizvodnji energije: smanjenjem potrošnje fosilnih goriva (ugalj, gas, nafta), kontrolom potrošnje energije (putem energetski efikasnih tehnologija) i razvijanjem obnovljivih izvora energije (sunce, vetar, biomasa, itd.); 2) U saobraćaju: upotrebom štedljivih vozila (na primer električnih) udruživanjem sredstava prevoza; 3) U građevinarstvu: izgradnjom novih, štedljivih zgrada (energetska efikasnost zgrada). Podrazumeva se da će najrazvijenije zemlje, koje su često glavni emiteri štetnih gasova, morati da ulože i najveći napor. Tako su se sve zemlje članice EU obavezale da za 40% smanje emisiju gasova sa efektom staklene bašte do 2030. godine, a Francuska namerava da ide i korak dalje obavezujući se na smanjenje od 60% do 2040. godine. Nekoliko drugih velikih svetskih ekonomija je već objavilo svoj doprinos: SAD - 26% do 2025. godine, Rusija - 25% - 30% do 2030. godine, Kanada - 30% do 2030. godine, itd. Srbija je bila jedna od prvih u regionu

Zapadnog Balkana koja je objavila svoju posvećenost cilju da smanji emisiju štetnih gasova.

Jedan od važnih dokumenata, prezentiran na konferenciji COP21 u Parizu, decembra 2015. godine je bio i *izveštaj Međuvladinog panela za klimatske promene (IPCC - Intergovernmental Panel for Climate Change), poznat kao AR5 (Fifth Assessment Report IPCC)*, koji predstavlja najznačajniji dokument koji je potvrdio postojanje klimatskih promena, identifikovao njihove glavne uzroke i doneo predloge mera za njihovo ublažavanje kao i za prilagođavanje na njih. Posebno je analiziran uticaj klimatskih promena na energetske sektor. Važni zaključci iz ovog izveštaja su:

a) tražnja za energijom raste na globalnom nivou, što izaziva porast emisije gasova sa efektom staklene bašte iz energetskog sektora. U prethodnim godinama je preokrenut dugotrajni trend postepene dekarbonizacije, zbog porasta korišćenja uglja;

b) Značajno smanjivanje emisija štetnih gasova u proizvodnji energije može se ostvariti nizom različitih mera. One uključuju smanjivanje emisija gasova prilikom vađenja i konverzije fosilnih goriva, prelazak na goriva sa manje ugljenika (naprimera, sa uglja na gas), popravljivanje energetske efikasnosti u prenosu i distribuciji, veće korišćenje obnovljivih izvora energije i dr.

c) Globalna akcija u vezi klimatskih promena je imala ključni uticaj na sektor energije. Stabilizacija emisije gasova na međunarodno usaglašenom nivou rasta do 2°C, značiće i fundamentalnu transformaciju energetskog sektora širom sveta tokom narednih nekoliko decenija, na putu do potpune dekarbonizacije.

d) Podsticanje investicija u nisko-karbonske tehnologije biće ključni izazov za vlade i regulatore da dostignu cilj u smanjivanju ugljen-dioksida.

Naša zemlja, kao učesnica Konferencije Rio+20 Samita o novim ciljevima održivog razvoja i Konferencije o klimatskim promenama, aktivno doprinosi ostvarivanju koncepta zelene ekonomije i održivog rasta. Prema definiciji UNDP, zelena ekonomija je "ekonomija čiji rezultati dovode do poboljšanja ljudskog blagostanja i socijalne nejednakosti, kao i do značajnog smanjenja rizika po životnu sredinu." Zelena ekonomija je sredstvo koje državama pomaže na putu ostvarivanja održivog razvoja. Zelena ekonomija predstavlja ekonomiju u kojoj ekonomski rast i ekološka odgovornost funkcionišu zajedno i istovremeno podstiču društveni napredak.

Republika Srbija podstiče mehanizme za partnerstvo sa svim stranama i stimuliše poslovni sektor da ulaže u eko-inovacije i racionalno korišćenje resursa i energije. Tranzicija prema zelenoj ekonomiji zahteva koordinaciju međusektorskih politika, izgradnju kapaciteta, regionalnu prekograničnu saradnju, razvoj i transfer tehnologija, dodatne finansijske resurse, naročito u slučaju podrške koju javni sektor treba da obezbedi poslovnim sektoru. Da bi se integrisali ekonomski i socijalni aspekt i zaštita životne sredine u održivom razvoju, rast koji se ostvaruje mora biti "inkluzivan" i "zelen". Rešenje je u ostvarivanju povoljnijih uslova za tranziciju prema

zelenoj ekonomiji i na tom planu nužno je da se na dugi rok kreiraju povoljno okruženje i praktične politike, kao i da se promovišu princip KDO kako bi se osigurao ekonomski rast koji će obezbediti dobrobit društvu i životnoj sredini u celosti. Kao što je istaknuto, održiv razvoj predstavlja krovni holistički koncept i paradigmu koja povezuje društvo, ekonomiju i životnu sredinu. Izdvajamo sledeće strateške pravce razvoja zelene ekonomije u Srbiji: harmonizacija socioekonomskog razvoja sa politikama EU u oblasti efikasnog korišćenja prirodnih reusrsa i razvoja praćenog niskim emisijama gasova sa efektom staklene bašte; unapređenje socijalne inkluzije i smanjenje siromaštva, jačanje i podrška sektoru životne sredine (promovisanje investicija u infrastrukturu koje podržavaju sve aspekte održivog razvoja - od otvaranja radnih mesta do zaštite životne sredine i dr.; definisanje dugoročnog institucionalnog finansijskog okvira kao podrške održivom razvoju.

Poslovna zajednica ima ključnu ulogu u pružanju ekonomsko održivih proizvoda, procesa, usluga i rešenja bitnih za prelazak na zelenu ekonomiju.

Kada se sagledavaju aktivnosti naše Banke u ovoj oblasti, ističemo naše aktivno učešće na važnim međunarodnim skupovima u organizaciji Globalnog dogovora UN, na kojima je elaborirano pitanje ekološke dimenzije održivog razvoja i doprinosa poslovnog sektora ekološkoj održivosti (Forum o korporativnoj održivosti u okviru konferencije Rio+20 održane juna 2012. i Samit lidera Globalnog dogovora UN 2013.). Zaključak sa ovih skupova je da je "zelena ekonomija" jedna od mogućnosti potencijalnog angažovanja finansijskog sektora zemlje i pozicioniranja finansijskih subjekata kao društveno i ekološki odgovornih, za koje je održiv razvoj strateški i razvojni cilj. Nijedna kompanija ili organizacija ne može sama da obezbedi uslove za postizanje održivog razvoja, ali može aktivno da učestvuje u tom procesu u saradnji i partnerstvu sa drugim subjektima poslovne i javne sfere i nevladinog sektora. Banka nastavlja da insistira da njeni klijenti poštuju domaću regulativu i međunarodne standarde koji se odnose na zaštitu životne sredine, uključujući evropske standarde koji se odnose na analizu uticaja projekata na životnu sredinu (posebno kada su pitanju projekti koji se realizuju u okviru međunarodnih razvojnih kreditnih linija).

U aktuelnoj fazi primene principa KDO i održivog razvoja koji se odnose na životnu sredinu, JUBMES banka nastavlja sa progresivnim, evolutivnim pristupom u skladu sa sistemom integrisanog menadžmenta i primenom ISO standarda 14001, uz aktivno učešće u okviru mreže Globalnog dogovora, u saradnji sa različitim zainteresovanim grupama, ne zanemarujući internu i eksternu dimenziju primene ovih principa. Primenom standarda ISO 14000 utiče se na stalno poboljšanje performansi životne sredine na nivou društva i svakog poslovnog subjekta, planiranjem zahteva, ciljeva i programa, uvođenjem i obezbeđenjem funkcionisanja svih elemenata sistema.

U narednom sgementu se navode aktivnosti JUBMES banke kojima se implementiraju principi Globalnog dogovora koji se odnose na zaštitu životne sredine, a koji su istovremeno i sastavni deo koncepta strategijskog menadžmenta, odnosno Sistema integrisanog menadžmenta kvaliteta.

Sedmi princip Globalnog dogovora:

Kompanije treba da preduzimaju mere predostrožnosti u vezi sa životnom sredinom

Deveti princip Globalnog dogovora:

Jačanje razvoja i širenje tehnologija zaštite životne sredine

Proces ekonomskog i tehnološkog razvoja i upravljanja uključuje i aspekt životne sredine. Drugim rečima, radi se o ulaganjima u podizanje standarda kvaliteta života i konkurentnosti, a ne o troškovima. Evropska unija u oblasti zaštite životne sredine ima za cilj održivi razvoj. To znači da kratkoročne ekonomske koristi na štetu životne sredine moraju biti zamenjene održivim modelom ekonomskog i socijalnog razvoja ili modelom korporativne održivosti, kao osnove za veću efikasnost i konkurentnost. JUBMES banka, kao društveno odgovoran poslovni subjekt, kontinuelno teži da obezbedi normativne i funkcionalne preduslove za progresivnu primenu standarda ISO 14001:2004. Politikom zaštite životne sredine Banka je preuzela obavezu da pri realizaciji svojih poslovnih aktivnosti vodi brigu o uticajima na životnu sredinu i da neprekidno unapređuje sistem menadžmenta zaštite životne sredine u skladu sa zahtevima trenutno važećeg standarda ISO 14001. Ciljevi politike životne sredine odražavaju suštinski napredak u sprovođenju sistema integrisanog menadžmenta kvaliteta. Poštovanje ekološke dimenzije u sistemu uspostavljanja i sprovođenja poslovnih operacija odlikava naš profil i poslovni identitet kao ekološki odgovorne finansijske organizacije, koja ne zanemaruje ni jedan princip Globalnog dogovora i održivog razvoja koji se odnosi na zaštitu i unapređenje kvaliteta životne sredine. Cilj ovakvog pristupa je poštovanje ekološke održivosti kao komponente savremenog koncepta korporativne održivosti i potencijalno uključivanje JUBMES banke u sprovođenje nacionalnih i međunarodnih projekata posvećenih ekološkoj održivosti. Standardi obezbeđuju integralni sistem zaštite životne sredine kojim se ostvaruje pravo čoveka na život i razvoj u zdravoj sredini i uravnotežen odnos privrednog razvoja i životne sredine.

Politikom zaštite životne sredine, JUBMES banka obezbeđuje sledeće:

- praćenje i primenu zakonske regulative i drugih zahteva dobre prakse u oblasti zaštite životne sredine;
- identifikovanje svih aspekata životne sredine a naročito značajnih aspekata u cilju sprečavanja zagađenja životne sredine;
- uštedu resursa i energije kroz korišćenje obnovljivih i recikliranih resursa;
- izgradnju svesti kod svih zaposlenih, isporučilaca i eksternih pružalaca usluga o uticajima na životnu sredinu i o pravilnom postupanju sa opasnim materijama, i
- preventivno delovanje u cilju sprečavanja ekoloških incidenata i organizovano delovanje u slučaju vanrednih pojava.

Ovaj segment Politike zaštite životne sredine odražava i našu vrednosnu određenost prema pitanju zaštite životne sredine u svim segmentima, koja je u osnovi naše poslovne etike (ekološka etika) i koja se proaktivno ostvaruje, uz učešće različitih zainteresovanih grupa - stejkholdera, odnosno izražavanjem stava zainteresovanih učesnika prema principima KDO.

Politika zaštite životne sredine u JUBMES banci a.d. Beograd primenjuje se kroz sledeće opšte ciljeve:

- primena savremenih i ekološki čistih tehnologija u oblasti tekućeg održavanja;
- ušteda resursa i energije, smanjenje upotrebe štetnih materija i količine štetnih otpada;
- upravljanje otpadom kroz pravilno prikupljanje, skladištenje i tretman svih vrsta otpada;
- stalna obuka u primeni opasnih materijala i pravovremenom suzbijanju ekoloških katastrofa;
- merenje i praćenje uticaja na životnu sredinu, i
- povećanje zadovoljstva zainteresovanih strana kroz društveno odgovorno poslovanje i međusobnu komunikaciju (integracija principa društveno odgovornog poslovanja u sistem menadžmenta kvaliteta).

Tako formulisani ciljevi usloveli su da naša platforma društveno odgovornog poslovanja ima dugoročnu stratešku utemeljenost i nužno doprinosi održivoj konkurentnoj poziciji Banke u tržišnom okruženju na duži rok.

Politikom se posebno naglašava da se Izvršni odbor Banke obavezuje na njeno poštovanje i obezbeđenje uspešne realizacije usvojenih strategija i ciljeva.

Imajući u vidu ove komponente nove politike zaštite životne sredine i stalno praćenje i unapređenje primene ISO standarda 14001, usvojeno je više internih dokumenata - procedura i uputstava, programa i planova, kako bi se konkretizovali ciljevi usvojene politike i unapredio sistem integrisanog menadžmenta kvaliteta u oblasti primene ISO standarda 14001.

Ove aktivnosti obuhvataju definisanje režima klimatizacije i korišćenje freona; recikliranje istrošenih baterija i akumulatora; korišćenje telefaksa, aparata za kopiranje i štampača, kao i racionalizaciju upotrebe tonera i kertridža; smanjenje potrošnje kancelarijskog papira i upravljanje otpadnim kancelarijskim papirom; zamenu neispravnih i tehnološki zastarelih elektronskih uređaja i upravljanje elektronskim i električnim otpadom; upravljanje i reciklažu otpadne staklene i PET ambalaže i otpadnih limenki; smanjenje potrošnje konzumne vode; korišćenje i smanjenje potrošnje električne energije, kao i održavanje rasvete i dizel agregata; skladištenje opasnih materija; održavanje trafo uređaja i sprečavanje oticanja trafo ulja; utvrđivanje uslova za korišćenje automobila u službene svrhe, održavanje automobila i upravljanje otpadnim autogumama, sprečavanje požara, plan za reagovanje u slučaju požara i zemljotresa, i dr.

U skladu sa Procedurom za upravljanje otpadom u Banci i usvojenim EMS programima koji se odnose na upravljanje otpadom izvršena je kategorizacija otpada na bezopasne i opasne otpade.

Postupak kod odlaganja pojedinih vrsta otpada je sledeći:

- otpadni kancelarijski papir zaposleni isključivo odlažu u posebne kutije za papir koje se nalaze u kancelarijama (nije dozvoljeno papir bacati u kante za đubre odnosno u kante za komunalni otpad);
- komunalni otpad (sve vrste otpada iz domaćinstva i plastične čaše u kojima se služi kafa i osvežavajući napici) se odlaže u kante za đubre koje se nalaze po kancelarijama;
- staklenu ambalažu, plastičnu – PET ambalažu i aluminijumsku ambalažu prikupljaju za to zadužene osobe.

Opasni otpad nastaje zamenom tonera (kertridži), fluo-cevi ili sijalica i raznih vrsta baterija. Ove vrste opasnog otpada odlažu nadležni zaposleni.

Zaposleni se stalno informišu o procedurama i uputstvima koja se odnose na predmetnu materiju, redovno se evaluira njihovo znanje i daje obuka u pogledu sadržaja i primene ISO standarda, kao i principa Globalnog dogovora koji se odnose na životnu sredinu i održiv razvoj.

Kroz dijalog i komunikaciju sa zaposlenima podstiče se njihova inovativnost u iniciranju pojedinih mera primene ISO standarda i principa korporativne društvene odgovornosti.

Osmi princip Globalnog dogovora:

Kompanije treba da preduzimaju mere radi promocije odgovornosti za životnu sredinu

U sklopu razmatranja mogućnosti za angažovanje na planu aktivnosti kojim se promovišu principi Globalnog dogovora, uspostavljena je saradnja sa specijalnim rezervatom prirode Rezervat Uvac d.o.o. Nova Varoš, u okviru kojeg deluje i Fond za zaštitu ptica grabljivica „Beloglavi sup“.

Beloglavi sup (*Gyps Fulvus*) je retka vrsta orla - lešinara. Ova vrsta je ranije naseljavala šire područje zapadne Srbije, da bi sredinom 20.veka, usled ubrzane industrijalizacije, napustila sva staništa u zemlji. Samo zahvaljujući radu Rezervata Uvac, uz značajnu pomoć domaćih i inostranih organa vlasti i nevladinih organizacija, uspelo je ponovno naseljavanje (reintrodukcija) beloglavog supa u Rezervatu. U kontaktima sa nadležnima u Rezervatu dogovoreno je da JUBMES banka preuzme obavezu da ovoj instituciji pruža podršku doniranjem sredstava za plaćanje troškova goriva za vozila kojima se klanični otpad prenosi na hranilište beloglavog supa, za rad čuvarske službe i akcije čišćenja zaštićenog područja.

Beloglavi sup (*Gyps Fulvus*)

U međuvremenu, zahvaljujući naporima koje su uložili volonteri i radnici Rezervata, kao i pomoći institucija i donatora, populacija beloglavog supa je sa svega desetak jedinki 1990.godine povećana na današnjih 100 gnezdećih parova i nadmašila je 350 jedinki, čime je znatno ublažena pretnja njegovog izumiranja. Štaviše, rekordan porast populacije je doprineo da ovaj rezervat postane regionalni centar, sa koga se rekolonizacijom naseljavaju ostala prirodna staništa u zemlji i bližem okruženju.

Ishrana populacije lešinarskih ptica klaničnim otpadom neophodna je zbog još uvek nedovoljne populacije životinjskih vrsta (a time i uginulih životinja) na području Rezervata. Napominje se da je za ove namene ranijih godina Rezervat uživao donaciju jedne evropske vlade.

Veliki ronac (*Mergus Merganser*)

Pored beloglavog supa, na ovom području nalazi se jedino gnezdilište velikog ronca (*Mergus Merganser*) u Srbiji, kao i oko 100 različitih drugih vrsta ptica, 11 vrsta riba i preko 200 biljnih vrsta (taksona), što govori o veoma izraženom biodiverzitetu ove teritorije.

Rezervat na duži rok planira da izvrši reintrodukciju drugih vrsta koje su nestale iz tog područja (ris i dve druge vrste orlova), za šta je neophodna međudržavna saradnja sa zemljama koje bi bile voljne da izvezu primerke tih retkih vrsta, kao i značajna finansijska podrška, budući da sredstva koja mogu da punude donatori Rezervata nisu dovoljna za nabavku ovih životinja iz drugih zemalja.

Rezervat se nalazi u području nedirnute vegetacije i izvanredne lepote, poznatom po izvanrednom pejzažu koji je stvorila reka Uvac, urezujući duboke meandre u krečnjačke masive planina Zlatar i Javor u zapadnoj Srbiji i stvarajući rečna jezera koja su postala zaštićena staništa ribljeg fonda. Područje je bogato brojnim primerima različitih oblika kraške erozije, uključujući i najduži pećinski sistem u Srbiji.

Klisura reke Uvac – meandri

Borba protiv korupcije

Deseti princip Globalnog dogovora:

Kompanije treba da se bore protiv korupcije na svakom nivou, uključujući iznuđivanje i podmićivanje

1. Svetska banka je korupciju definisala kao *zloupotrebu javnih ovlašćenja radi sticanja privatne koristi* (WB, 2000), što podrazumeva korišćenje ovlašćenja koje poseduje pojedinac radi sticanja nezakonite koristi. Međutim, iako se najčešće javlja u javnom sektoru, korupcija nije isključivo vezana za javni sector, već se može javiti i u privatnom sektoru. S druge strane, neki autori pod korupcijom podrazumevaju stanje u kome pojedinac nezakonito stavlja lični interes iznad interesa svih ljudi i ideala kojima se zakleo da će služiti. Klitgard (Robert Klitgaard) uvodi formulu: korupcija = monopol + diskrecija – odgovornost, uz napomenu da efikasna strategija borbe protiv korupcije podrazumeva obrnutu logiku. UNDP dopunjuje Klitgardovu formulu koja sada glasi: korupcija = monopol vlasti + diskreciona ovlašćenja – (odgovornost + integritet + transparentnost). Na osnovu navedenog, može se zaključiti da i integritet i transparentnost imaju značajnu ulogu kao protivteža monopolu i tajnosti.

U borbi protiv korupcije, kao složenog društvenog fenomena, neophodna je primena različitih mehanizama. Međunarodno priznati standard je sveobuhvatan i uravnotežen pristup borbi protiv korupcije. S obzirom na sveobuhvatnost i složenost mera za borbu protiv korupcije, Konvencija UN o borbi protiv korupcije poziva države

potpisnice da pripreme i sprovedu niz mera i preventivnih politika protiv korupcije i da izrade sveobuhvatan strateški okvir za borbu protiv korupcije. Odredbe Konvencije podstiču države na kreiranje delotvorne antikorupcijske politike u kojoj će uzeti učešća različiti subjekti, uključujući i poslovni sektor i civilno društvo.

Neophodnost delotvornog i sveobuhvatnog suprotstavljanja korupciji zahteva usklađene napore i aktivnosti vlasti i građana, kao i svakog pojedinog sektora javne sfere, privatnog sektora i civilnog društva. Potrebno je da borba protiv korupcije postane deo opšteg društvenog plana i široko prihvaćenog sistema mera i aktivnosti za njeno suzbijanje. Uspeh u borbi protiv korupcije ne zavisi samo od javnih institucija, već i od većeg broja činilaca, i to je proces koji ima stalni karakter. U tom kontekstu, nije dovoljan samo deklarativan pristup, već praktična realizacija usvojenih normi ponašanja od svih zainteresovanih subjekata u svim segmentima društva. Razvijen efikasan i proaktivan sistem borbe protiv korupcije je preduslov za političku koheziju, ekonomsku održivost i ciljne evropske integracije. Sve navedeno trebalo bi da doprinese razvoju integriteta na nivou institucija, društvenih grupa-profesija i građana. Razvojem integriteta institucija i građana stvaraju se uslovi za izgradnju integriteta na nivou čitavog društva, ostvarivanjem održivog modela borbe protiv korupcije.

Država pruža legalni okvir za borbu protiv korupcije, a legitimitet borbi daje društvo. Borba protiv korupcije treba da doprinese razvoju neposredne demokratije, smanjenju diskriminacije, oblikovanju društva jednakih mogućnosti za sve, inkluzivnom društvu, unapređenju komunikacije i poverenju građana prema institucijama vlasti, kao i stvaranju zdravog poslovnog okruženja u kojem je korupcija marginalna pojava. Pitanje borbe protiv korupcije nije samo pitanje političke, već i društvene volje, a u borbu protiv korupcije treba da se uključe sve zainteresovane strane - stejkholderi na lokalnom, nacionalnom i globalnom nivou. Redukcija odgovornosti na politički aspekt i državu smanjuje potencijal za borbu protiv korupcije.

Porast korupcije rezultira povećavanjem socijalnih razlika, što dalje dovodi do sve većih socijalnih tenzija. Borba protiv korupcije ide u prilog zaustavljanja daljeg osiromašivanja najširih slojeva stanovništva, Suzbijanje korupcije takođe vodi i smanjivanju socijalnih razlika u društvu.

Borba protiv korupcije je istovremeno borba za afirmaciju poštenja (integriteta) u datom društvu i izgradnju sistema moralnih vrednosti koji postoje u demokratskim zemljama. Za uspešnu borbu protiv korupcije potrebno je odgovarajuće društveno okruženje koje podrazumeva vladavinu prava, transparentnost, legitimnost predstavničkih tela, ustanova i organizacija u odnosu na one čije interese i prava predstavljaju, odgovornost i inkluzivnost.

Sistemske pristup u borbi protiv korupcije obuhvata više segmenata: Na legislativnom nivou – adekvatno sprovođenje postojećeg zakonskog okvira i izmene zakonskog okvira u slučajevima kada je neophodna harmonizacija domaćeg zakonodavstva sa pravom EU, odnosno odgovarajućim međunarodnim standardima i

obavezama. Na institucionalnom nivou, uključuje jačanje kapaciteta institucija kako bi se obezbedila efikasna primena zakona. Od izuzetne važnosti je jačanje institucija koje bi trebalo da budu stub nezavisnosti u demokratskom okruženju. Treći aspekt se odnosi na prevenciju, edukaciju i obuku javnosti, zaposlenih u dr. u cilju jačanja transparentnosti i odgovornosti. Prevencija korupcije je stalni zadatak koji se ostvaruje sistemskim delovanjem u svim sferama društva i poslovne zajednice. Samo koordinisanim i sistemskim delovanjem koje uključuje sve segmente društvene-poslovne zajednice, moguće je obezbediti okruženje nulte tolerancije na bilo koje oblike koruptivnog ponašanja. U tom smislu važno je uključiti poslovni sektor. Pitanja i aktivnosti usmerene na borbu protiv korupcije nesporni su za unapređenje vladavine prava, a time i na unapređenje političke i privredne integracije. Korupcija nije specifičnost jedne države ili jednog podneblja, ona je svuda prisutna. Većina država u svetu se suočava sa ovim kompleksnim problemom, a cilj je zajednički iskoreniti korupciju. Korupcija sputava privredni razvoj, podrija socijalnu stabilnost i nespojiva je sa pravnom državom. Ona smanjuje poverenje u javne institucije, podrija tržište, odbija investitore, stvara nelojalnu konkurenciju i monopole. Obim korupcije bitno određuje kako političke, tako i ekonomske karakteristike zemlje i njenog privrednog sistema, a posledica korupcije je i smanjenje poreskih prihoda, uvećanje javnih rashoda i pogrešno preusmeravanje resursa u privatnom sektoru.

Za Republiku Srbiju borba protiv korupcije i unapređenje antikorupcijskih mehanizama je važan segment poglavlja 23-24 pregovaračkog procesa o pristupanju EU. Poglavlje 23 se uglavnom ne poziva na propise utvrđene na nivou EU, već se više sadrži obavezr proisteklr iz međunarodnih sporazuma - konvencija UN i Saveta Evrope, i dobrih praksi koje su članice EU vremenom razvile. Ovo poglavlje specifično je po tome što se odnosi na ispunjavanje političkih kriterijuma, a manje na usklađivanje sa regulativom EU. Poglavlje 23 obuhvata reformu pravosuđa, antikorupcijsku politiku, osnovna prava i prava državljana EU, što uključuje stvaranje nezavisnog, nepristrasnog, profesionalnog i efikasnog pravosuđa, kao i sistemsku borbu protiv korupcije sa uspostavljenim efikasnim institucionalnim okvirom i zakonima. U borbi protiv korupcije biće ključno da Srbija kontinuirano ostvaruje rezultate, da istrage rezultiraju presudama i da se procesuiru "korupcija na visokom nivou". Od važnosti je i prevencija korupcije, a u okviru toga bitno mesto će imati i sprečavanje sukoba interesa, finansiranje političkih partija, postupak javnih nabavki i druga pitanja povezana sa problemom zloupotrebe političkog uticaja. Jedan od izazova biće i reforma javne uprave U okviru poglavlja 23 biće važno i pitanje nezavisnosti i slobode medija.

Na međuvladinoj konferenciji Srbija–EU, održanoj decembra 2015.godine u Briselu, otvorena su prva poglavlja pregovaračkog procesa (poglavlje 32: finansijska kontrola, poglavlje 35: normalizacija odnosa Beograd-Priština), dok se za poglavlja 23 i 24 očekuje početak pregovaračkog procesa sredinom 2016.godine. Vlada Republike Srbije je usvojila finalnu verziju Akcionog plana za pregovaranje Poglavlja 23 koja je usaglašena sa poslednjim preporukama i potvrđena je od strane Evropske komisije. U segmentu borbe protiv korupcije, naveden je celovit normativni okvir

borbe protiv korupcije Republike Srbije, koji obuhvata: Nacionalnu strategiju za borbu protiv korupcije za period 2013-2018, Akcioni plan za sprovođenje Nacionalne strategije, Zakon o finansiranju političkih stranaka, Zakon o Agenciji za borbu protiv korupcije, Krivični zakonik Srbije, Zakon o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja, Zakon o javnim nabavkama, Zakon privatizaciji, Zakon o ratifikaciji Konvencije UN protiv korupcije, Zakon o oduzimanju imovine proistekle iz krivičnog dela i dr. Konstatuje se da u našoj državi postoji razvijena svest i politička volja da korupcija utiče na ekonomski, socijalni, kulturni i demokratski razvoj zemlje i da su posledice korupcije osiromašenje društva, pad poverenja građana u demokratske institucije i nestabilnost ekonomskog sistema. Napredak u borbi protiv korupcije moguć je ako se poštuju demokratske vrednosti, načela vladavine prava i ljudska prava. U skladu sa Planom usklađivanja unutrašnjeg prava sa pravom EU za period 2013-2018, Nacionalnim programom za usvajanje pravnih tekovina EU je predviđeno da Srbija nastavi da implementira regulativu EU u oblasti borbe protiv korupcije, a osnovne smernice za neophodne izmene propisa u ovoj oblasti su definisane Nacionalnom strategijom, dok su mere iz oblasti borbe protiv korupcije usklađene sa preporukama Evropske komisije. Posebna pažnja se usmerava na prevenciju korupcije, a najvažniji institucionalni okvir u sprovođenju prevencije korupcije su Savet za borbu protiv korupcije, Agencija za borbu protiv korupcije, Poverenik za informacije od javnog značaja i Državna revizorska institucija. U domenu represivne borbe protiv korupcije ključna mera Akcionog plana je donošenje strategije finansijskih istraga. U skladu sa preporukom Evropske komisije Akcionim planom je predviđena sveobuhvatna analiza usklađenosti antikoruptivnog zakonodavstva sa pravom EU i međunarodnim standardima, u cilju identifikovanja nedostataka pravnog okvira u borbi protiv korupcije, uključujući i kompanijsku korupciju.

Kao što istaknuto, korupcija je društveno patološka pojava, koja na globalnom nivou predstavlja prepreku razvoju privrede. Korupcija utiče na smanjivanje konkurentnosti, onemogućavanje tokova robne trgovine, te dovodi do rastakanja nacionalne ekonomije. Na mikro nivou korupcija utiče na smanjivanje dobiti privrednih subjekata i na druge ključne indikatore. Međunarodna trgovačka komora (ICC) prva je svetska poslovna organizacija koja je donela pravila za borbu protiv korupcije još 1977.godine.

DOP je alat za održivi razvoj, ali je važno istaći da je alat i za borbu protiv korupcije, čije su posledice korupcije propadanje države, kršenje ljudskih prava, degradacija životne sredine. Konkretni instrumenti za borbu protiv korupcije su 10. princip Globalnog dogovora (nefinansijsko izveštavanje) koje će od 2017.godine biti obavezno za velike kompanije u EU, zatim ISO norme i OECD-ove smernice za multinacionalne kompanije.

2. JUBMES banka je, kao aktivna članica Globalnog dogovora u Srbiji, prihvatila da pruži maksimalan doprinos eliminisanju odnosno minimiziranju korupcije, koja ima krajnje negativan uticaj, kako na političku, tako i na ekonomsku sferu društva.

Aktivan status u Globalnom dogovoru podrazumeva prihvatanje, u evolutivnom smislu, koncepta DOP kao integralnog dela modernog biznisa, što zahteva stalnu aktivnu podršku aktivnostima mreže na lokalnom, nacionalnom (mreža Globalni dogovor Srbija), regionalnom i globalnom planu, koje se često odvijaju kroz saradnju sa nadležnim državnim institucijama, privrednim asocijacijama, i međunarodnim partnerima u okviru EU i dr. Ovim se doprinosi unapređenju politika i korporativne prakse u tom segmentu, posebno u segmentu primene 10. principa Globalnog dogovora - borba protiv korupcije. Članice Globalnog dogovora će kreirati i realizovati akcije od šireg društvenog značaja usmerene na promovisanje borbe protiv korupcije, stimulisanjem partnerskog odnosa sa različitim subjektima domaćeg i regionalnog karaktera koji su posvećeni borbi protiv korupcije, što je jedan od ciljeva delovanja Globalnog dogovora u programskom i akcionom smislu.

Posvećenost principima KDO i poslovne etike je uslov za zdravo i konkurentno pozicioniranje privrednih subjekata realnog i finansijskog sektora. Aktivnim pristupom doprinosimo unapređenju politika i korporativne prakse na polju društvene odgovornosti i etičkog biznisa. Na ovaj način poslovni subjekti postaju potencijalni partneri u ostvarivanju aktuelne platforme korporativne održivosti koju promovišu mnoge međunarodne poslovne asocijacije.

Integritet i etičnost, poštovanje normativnog okvira, promocija vrednosti iznad normativnog okvira koje su rezultat primene principa DOP, kreiranje novih proizvoda koji implementiraju te vrednosti i etičke standarde - naša su strateška i konkretna orijentacija. Za JUBMES banku je suština poslovne etike očuvanje i unapređivanje integriteta bankarske profesije, dostojanstva, objektivnosti, nepristrasnosti, odgovornosti, kredibiliteta, efikasnosti, transparentnosti i delovanja ličnim primerom u vršenju profesije. Smatramo da se samo ovakvim pristupom može održati naša konkurentna i respektabilna pozicija u domaćem i regionalnom bankarskom sektoru i reputacija institucije koja je propoznatljiva i uvažena kod poslovnih partnera i klijenata, koja poštuje etičke principe i standarde.

Antikorupcijski program JUBMES banke a.d. Beograd, aktivne članice Globalnog dogovora, ne podrazumeva samo formalno zalaganje za borbu protiv korupcije, odnosno nultu toleranciju prema korupciji. Ovaj program uključuje i konkretne mere-aktivnosti kojima se omogućava efikasnija primena dokumenata posvećenih borbi protiv korupcije.

Kako je već izneto, ova nacionalna strategija za borbu protiv korupcije u Republici Srbiji za period od 2013.godine do 2018. godine je sveobuhvatna i uključuje privatni sektor, kao i saradnju sa nevladinim organizacijama. Akcionim planom su precizno definisane konkretne aktivnosti i zaduženja različitih subjekata u cilju ostvarivanja zahteva definisanih nacionalnom strategijom. Nijedan segment nije izostavljen, a posebno se naglašava značaj preventivnih mera i aktivnosti, kako bi bili uklonjeni rizici od korupcije u svim sferama društva. Podsticajni okvir za izgradnju sistemskih preventivnih antikorupcijskih mehanizama za sveobuhvatnu antikorupcijsku borbu postavljaju strateška načela vladavine prava, nulte tolerancije

na korupciju, odgovornosti, sveobuhvatnosti mera i saradnje različitih subjekata, efikasnosti i transparentnosti.

Jedan od vidova prevencije korupcije je stvaranje uslova za aktivnije učešće privatnog sektora u borbi protiv korupcije. Ovim dokumentom se država obavezala da kreira stimulativni okvir kojim će podsticati privatni sektor da podržava antikorupcijske projekte civilnog društva. Podstiče se autonomna antikorupcijska praksa privrednih društava i izrada planova integriteta, usvajanje kodeksa poslovne etike i korporativnog upravljanja. Prvi put se u jednom nacionalnom strateškom dokumentu posvećenom borbi protiv svih vidova korupcije pominje i Deklaracija u borbi protiv korupcije kao izvorni dokument nacionalne mreže Globalnog dogovora UN u Srbiji. Tim dokumentom potvrđen je autoritet nacionalne mreže Globalnog dogovora UN u kreiranju održive antikorupcijske strategije, posebno zbog činjenice da ova mreža za promociju principa KDO objedinjava različitu strukturu članstva koje kreira inovativna partnerstva i osobene autonomne mere u borbi protiv korupcije. Podrazumevajući da su kandidatura i članstvo Republike Srbije u Evropskoj uniji uslovljeni, između ostalog, ostvarivanjem koncepta zdravog i otvorenog biznisa koji inkorporira elemente poslovne etike i isključuje bilo koji oblik korupcije i mita, članice Globalnog dogovora u Srbiji su izradile tekst Deklaracije o borbi protiv korupcije. JUBMES banka je prva potpisnica ovog dokumenta među članicama nacionalne mreže.

Ovaj dokument predviđa obavezu poštovanja najviših standarda i aktivnosti u borbi protiv korupcije, kao i izrade izveštaja sa opisom usvojenih akata i mera u oblasti borbe protiv korupcije, u skladu sa preporukom da se implementiraju smernice Globalnog dogovora o izveštavanju o 10. principu KDO.

U cilju efikasnije i celovite primene navedenog dokumenta, Banka je krajem 2011.godine usvojila Kodeks borbe protiv korupcije i sukoba interesa, kao integralni dokument, koji se poziva na osnovna akta kojima se sprečava koruptivno ponašanje zaposlenih i definišu indikatori koji ukazuju na pojave koruptivnog ponašanja i mere za efikasniju primenu Deklaracije. U skladu sa tekstom Deklaracije, JUBMES banka je usvojila interna akta i mere kojima se isključuje ili svodi na najmanju moguću meru mogućnost koruptivnog delovanja. U tom smislu, Deklaracija o borbi protiv korupcije za Banku predstavlja važan segment u njenom promovisanju kao odgovornog poslovnog subjekta koji unapređuje aktivnosti Globalnog dogovora na viši nivo, kada je reč o primeni 10. principa - borbe protiv korupcije. Pored teksta Deklaracije, JUBMES banka je usvojila i Smernice za izveštavanje o 10. principu. Zajedničkom izjavom članova Globalnog dogovora - potpisnika Deklaracije, posebno se naglašava nužnost unapređenja internih sistema prevencije i kontrole poslovanja članica Globalnog dogovora u duhu svetskih standarda i aktivnosti vodećih svetskih institucija iz oblasti borbe protiv korupcije. Pristupajući borbi protiv korupcije integralno, proaktivno, transparentno i u skladu sa novouspostavljenim sistemom integrisanog menadžmenta, pored aktivnosti na internom planu, opredelili smo se da aktivno uzmemo učešća u radu niza međunarodnih foruma, sastanaka posvećenih održivom razvoju, a posebno primeni 10. principa Globalnog dogovora. Sa zadovoljstvom ističemo ocenu međunarodnih eksperata koji naš Antikorupcijski

program ocenjuju kao kreativno-inovativni doprinos Banke progresivnoj promociji 10. principa Globalnog dogovora UN. Antikorupcijski program Banke uključuje i konkretne mere-aktivnosti, kojima se omogućava efikasnija primena dokumenata posvećenih borbi protiv korupcije. Naša strateška i konkretna orijentacija su integritet i etičnost, poštovanje normativnog okvira, promocija vrednosti koje su iznad normativnog okvira, a rezultat su primene principa DOP, ali i kreiranje novih proizvoda koji implementiraju te vrednosti i etičke standarde. To je suština naše poslovne etike i unapređivanje integriteta bankarske profesije, dostojanstva, objektivnosti, nepristrasnosti, odgovornosti, kredibiliteta, efikasnosti, transparentnosti i dr.

Važan segment Antikorupcijskog programa Banke je Kodeks za borbu protiv korupcije i sukoba interesa kojim su obuhvaćene mere i aktivnosti za efikasniju primenu Deklaracije o borbi protiv korupcije. Kodeksom se predviđaju informisanje i obuka zaposlenih u materiji borbe protiv korupcije, preciziranje nadležnosti i odgovornosti za realizaciju antikorupcijskog programa i izveštavanje o realizaciji antikorupcijskog programa. Ovim dokumentom potvrđujemo našu opredeljenost i javno zalaganje za kulturu integriteta i striktnu usklađenost sa relevantnim propisima, uključujući i antikorupcijske propise domaćeg ili međunarodno-pravnog karaktera.

Set internih dokumenata kojima se zaokružuje Antikorupcijski program Banke čini i Procedura za identifikovanje, merenje, ublažavanje i praćenje reputacionog rizika.

Banka je sredinom 2014.godine usvojila novi Kodeks profesionalnog ponašanja, svoubuhvatni dokument kojim se zaokružuje celoviti i funkcionalno integrisan Antikorupcijski program. Kodeks sintetizuje etičke principe i pravila profesionalnog bankarskog ponašanja, a sve u cilju postizanja i održavanja visokih standarda u bankarskom poslovanju. Kodeksom se dopunjuju odgovarajuće odredbe domaćeg pozitivnog zakonodavstva koje se odnose na principe poslovanja banaka, a sve u cilju očuvanja visoke reputacije Banke na tržištu finansijskih usluga, uspešne realizacije poslovnih ciljeva Banke i održavanja i uvećavanja njenog finansijskog potencijala. Kodeks je obavezan za sve zaposlene u Banci.

Kodeks se sastoji iz više segmenata: poslovna etika (osnovne etičke norme za zaposlene, komunikacija i dr.), profesionalno ponašanje, korupcija i sukob interesa. Poslovna etika se može definisati kao primena etičkih vrednosti na sve aspekte poslovnog ponašanja, a u opštem smislu - kao skup pravila koja definišu dobro i loše ponašanje, odnosno pristup koji uzima u obzir kako ponašanje pojedinaca utiče na druge ljude. U suštini dobra poslovna praksa je rezultat moralnih i etičkih poslovnih odluka.

U delu koji se odnosi na profesionalno ponašanje, Banka primenjuje Kodeks profesionalnog bankarskog ponašanja Udruženja banaka Srbije. Ovim dokumentom definisani su opšti principi i norme profesionalnog bankarskog ponašanja za zaposlene u bankama i njihove poslovne odnose sa klijentima, sa ciljem upoznavanja klijenata sa minimumom standarda dobre bankarske prakse koje se banke

pridržavaju u svom radu. Novousvojenim Kodeksom profesionalnog ponašanja preciziraju se sledeći obavezni principi u radu zaposlenih u Banci, a to su:

- zaštita imovine i interesa Banke i zaštita imovine i interesa klijenata Banke su u prvom planu;
- zakonitost u radu (poštovanje važeće zakonske regulative, dosledna primena poslovne politike Banke i usvojenih internih procedura);
- odgovornost u radu (obavljanje poslova u okvirima datih ovlašćenja, u najboljem interesu Banke, ne dopuštajući uticaj ličnih pobuda, odnosno izbegavajući sve situacije koje bi mogle dati povoda za sukob interesa, korišćenje insajderskih informacija, korišćenje bilo kakvih beneficija, i sl.);
- poštovanje bankarske i poslovne tajne;
- učtivost, odnosno savesno, korektno i učtivo ponašanje prema klijentima, kolegama i u međusobnom odnosu sa pretpostavljenima;
- doslednost (ravnopravan tretman svih klijenata);
- informisanost (pružanje klijentima jasnih i blagovremenih informacija u vezi sa uslugama koje traže, o relevantnim odredbama iz Zakona o bankama, Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma, Opštim uslovima poslovanja Banke, procedurama o odobravanju proizvoda Banke, uz obavezno poštovanje Zakona o zaštiti korisnika finansijskih usluga) i
- zdrava konkurencija (saglasno ovom principu Banka se pozicionira na tržištu poštujući zdravu poslovnu praksu).

Primena navedenih principa razrađena je važećim aktima Banke i procedurama za sve grupe poslova.

Poslednji segment ovog dokumenta se odnosi na korupciju i sukob interesa.

Zakon o Agenciji za borbu protiv korupcije, definiše korupciju kao odnos koji se zasniva na zloupotrebi službenog položaja ili uticaja u javnom ili privatnom sektoru, u cilju sticanja lične koristi ili koristi za drugog, i predstavlja ozbiljno krivično delo. Kodeks se poziva na ukupne aktivnosti Banke kao aktivne članice Globalnog dogovora, koja je prihvatila obavezu poštovanja najviših standarda u borbi protiv korupcije. Kako bi doprinela ublažavanju i minimiziranju strateškog i reputacionog rizika, Banka je dužna da posveti posebnu pažnju svim oblicima koruptivnog ponašanja, njihovom identifikovanju i prevenciji.

Važećim Kodeksom profesionalnog bankarskog ponašanja Udruženja banaka Srbije i Kodeksom borbe protiv korupcije i sukoba interesa JUBMES banke, utvrđeno je da rizici od korupcije u Banci mogu nastupiti zbog odavanja profesionalne bankarske tajne, sukoba interesa zaposlenih i interesa Banke, sklapanja privatnih aranžmana, korišćenja privilegovanih informacija, ugovaranja nabavki roba i usluga i otuđenja imovine. Da bi se mogućnosti pojave korupcije i sukoba interesa u Banci svele na minimum, Kodeksom se precizira da su zaposleni obavezni da poštuju sledeća načela:

- da obavezno poštuju pravila o poslovnoj tajni;

- da štite imovinu klijenata Banke i same Banke, i da sredstva Banke i intelektualnu svojinu i tehničke uređaje ne koriste u privatne svrhe;
- da ne koriste insajderske informacije u smislu objavljivanja ili davanja saveta licima koja bi od njih mogla imati koristi, odnosno sticati razne beneficije;
- da ne traže, primaju i prihvataju bilo kakve beneficije i poklone, osim poklona simbolične vrednosti;
- da ne sklapaju bilo kakve privatne aranžmane sa klijentima;
- da se ugovaranje nabavki roba i usluga i njihovo otuđenje sprovodi isključivo u skladu sa datim ovlašćenjima i važećim aktima i procedurama Banke i
- da izbegavaju situacije u kojima može doći do sukoba interesa zaposlenog i interesa Banke.

Ovo se odnosi na sve zaposlene u Banci a posebno na menadžment i članove organa uprave. Oni su dužni da poštuju i sledeća načela:

- članovi organa upravljanja Banke ne mogu biti angažovani u drugom privrednom društvu konkurentne delatnosti, osim uz odobrenje Upravnog odbora;
- članovi Upravnog i Izvršnog odbora Banke dužni su da savesno i lojalno poštuju interese Banke, vodeći posebno računa da ne koriste imovinu Banke u ličnom interesu, ne koriste povlašćene informacije i pozicije u Banci za lično bogaćenje i bogaćenje povezanih lica;
- članovi Kreditnog odbora i Izvršnog odbora dužni su da, prilikom odlučivanja o pitanjima iz nadležnosti odbora, odnosno kod donošenja odluka o odobravanju kredita, vode računa da njihovi lični interesi ne dolaze u sukob sa interesima Banke, da u potpunosti sprovode interese Banke, poštujući propise i važeće procedure.

U skladu sa Kodeksom, nepoštovanje navedenih principa sankcioniše se i predstavlja povredu radne obaveze. Ovaj dokument kojim se zaokružuje Antikorupcijski program Banke, koji je sintetički povezan sa Kodeksom korporativnog upravljanja i Politikom integrisanog menadžmenta kvaliteta, postavlja okvire napredne primene principa DOP.

Uporedo sa zaokruživanjem antikorupcijskog programa, posvećeni smo svim vidovima edukacije i informisanja u oblasti borbe protiv korupcije, kako internim, tako i eksternim - u organizaciji različitih institucija i mreža koje promovišu održiv model borbe protiv korupcije na svim nivoima. Na inicijativu nacionalne mreže Globalnog dogovora UN, Radne grupe za borbu protiv korupcije i u organizaciji Privredne komore Srbije, učestvovali smo i na okruglom stolovima „Borba protiv korupcije – kako mi to radimo“ . Organizacija okruglih stolova ovog tipa je nastavak promocije antikorupcijskih aktivnosti članica Globalnog dogovora, sa posebnim fokusom na prezentaciju internih antikorupcijskih pravila poslovnog sektora. U tom smislu je, po svojoj autentičnosti i sveobuhvatnosti, posebno zapažen Antikorupcijski program JUBMES banke, koji je, u duhu savremenih tumačenja borbe protiv korupcije, primarno usmeren na prevenciju.

Isto tako, važno je i permanentno obrazovanje zaposlenih koje Banka realizuje ili će realizovati internom ili u saradnji sa radnom grupom nacionalne mreže

Globalnog dogovora, zatim isticanje moralnih i etičkih normi, kao i dosledna primena preventivnih normi u cilju otkrivanja i sprečavanja brojnih modaliteta pojava oblika korupcije i dr. U tom cilju, u saradnji sa Sekretarijatom Globalnog dogovora, aktivno učestvujemo u realizaciji okruglih stolova o dobrim antikorupcijskim praksama i pratimo međunarodnu regulativu u delu borbu protiv korupcije, posebno u okviru poslovne sfere.

Pristupilo se tumačenju posebnih pravila Međunarodne trgovinske komore koja se odnose na posebnu proveru trećih lica (*due diligence*) u suzbijanju korupcije: Uputstvo za MSP, koju je pripremila Komisija MTK za korporativnu odgovornost i suzbijanje korupcije - Dokument br. 195-64 Revizija 2. Preduzećima koja posluju na međunarodnom nivou ili razmatraju širenje svog poslovanja u inostranim jurisdikcijama, kao i onima koja posluju u domaćem okruženju, često su potrebna treća lica za pružanje usluga. Ovo angažovanje trećih lica upravo predstavlja značajne rizike od korupcije zato što preduzeće nema kontrolu nad aktivnostima trećeg lica, ali, suštinski, može se smatrati odgovornim za mito koji ono plaća. Stoga je imperativ da se preduzeća osiguraju da su upoznata sa osnovnim informacijama o trećim licima sa kojima ugovaraju u cilju minimalizovanja rizika od angažovanja korumpiranog trećeg lica. Posebna provera je ključna za upravljanje rizicima od korupcije povezanim sa angažovanjem trećih lica. Naime, mnoge velike međunarodne kompanije imaju uspostavljenu etiku i postupke za usaglašeno postupanje u suzbijanju korupcije koji obuhvataju i posebnu proveru. Upravo se od manjih preduzeća često zahteva da odgovore na ove zahteve, ali mnoga MSP nemaju sopstvene interne postupke za usaglašeno postupanje u suzbijanju korupcije i ne sprovode posebnu proveru trećih lica sa kojima ugovaraju. Preduzeća koja imaju uspostavljene postupke za suzbijanje korupcije smanjuju troškove poslovanja, pošto je korupcija odliv, ne samo na nivou nacionalnih ekonomija, već i na nivou mikro ekonomija preduzeća. Preduzeća mogu očekivati druge poslovne koristi od pozitivnog angažovanja u praksi borbe protiv korupcije. Posebna provera (*due diligence*) je termin koji se koristi za opisivanje istraživanja osnovnih informacija o prošlosti trećeg lica sa kojim preduzeće razmatra ugovaranje. To je proces ispitivanja pozadine potencijalnog poslovnog partnera u pokušaju da se procene i ublaže rizici od korupcije. Osnovni razlog za sprovođenje posebne provere je da preduzeće obezbedi da ne posluje sa licima uključenim u koruptivne aktivnosti.

Primena navedenih uputstava je dragocena za obezbeđenje preventivnog okvira za bilo kakvo koruptivno ponašanje i kreativno podstiče promenu profila privrednih subjekata u kategoriji MSP kao društveno odgovornih i podstiče njihov pozitivni odnos prema principima Globalnog dogovora i održivog razvoja.

JUBMES banka, kao lider u promociji 10. principa će proaktivno delovati kako bi sadržaj ovog uputstva bio dostupan našim klijentima - MSP koji su uključeni u razne oblike međunarodnih transakcija, što će im pomoći da izbegnu potencijalne rizike koruptivnog delovanja trećih lica. Time se sinergijski podstiče tranzicija prema poslovnom okruženju u kojem deluju različiti privredni subjekti koji poštuju pravila zdrave tržišne konkurencije na nacionalnom i međunarodnom nivou.

Cilj svih navedenih aktivnosti je dostizanje visokog nivoa antikorupcijske kulture i poslovne etike, čime Banka nastoji da zadovolji standarde predviđene agendom pristupanja Evropskoj uniji.

Takav pristup 10. principu Globalnog dogovora je pozitivan i kreativan odgovor na složene globalne i regionalne ekonomske procese, koji, pored uspešnog pozicioniranja na tržištu finansijskih usluga, uključuje i unapređenje modela savremenog biznisa, koncipiranog tako da uključuje primenu principa DOP i poslovne etike i promovisanje principa zdravog biznisa.

Imajući u vidu navedeno, nužno je stalno unapređenje poslovne etike i koncepta etičkog biznisa koji se smatra ključnim elementom novog modela poslovanja. Predmetni model može da doprinese afirmaciji održivog razvoja u kojem se uspostavlja uravnotežen odnos prema ekonomskim, socio-kulturnim i ekološkim ciljevima. Nema održivog integralnog razvoja bez kooperativnog delovanja subjekata javne sfere, poslovnog sektora i civilnog društva i promovisanja poslovne etike i održivog razvoja. Takođe, proizlazi da poslovni subjekti koji promovišu održiv razvoj postaju ključni akteri u procesu tranzicije prema poslovnom i društvenom okruženju, prepoznatljivom po usklađenom odnosu između ekonomskog progresa, socijalne ravnoteže i visokog nivoa zaštite životne sredine uz racionalno raspolaganje prirodnim resursima. Ovo je uslov za ostvarenje novih ciljeva održivog razvoja.

Na ovaj način poslovni subjekti postaju i aktivni učesnici u sprovođenju relevantnih međunarodnih preporuka o podršci poslovnog sektora konceptu korporativne održivosti koji se zasniva na kreiranju vrednosti na dugoročnoj osnovi, korišćenjem tekućih i razvojnih potencijala privrednog subjekta, uz stalno unapređenje sistema upravljanja rizicima koji prate ekonomski, socijalni i ekološki razvoj. Promocijom korporativne održivosti i poslovne etike, poslovni subjekti postaju učesnici u ostvarivanju svih faza integracionog procesa zemlje u Evropsku uniju.

Naime, evropski integracioni procesi, s jedne strane i efekti globalne ekonomske krize, s druge strane, zahtevaju sveobuhvatan pristup strukturnim reformama u svim oblastima ekonomskog sistema, ali i oblikovanju nove poslovne klime koja doprinosi održivom razvoju. U savremenoj međunarodnoj poslovnoj zajednici korporativni uspeh se ne može više sagledati bez njegove kreativne povezanosti sa etičkim biznisom-odgovornim biznisom.

III EFEKTI PREDUZETIH AKTIVNOSTI NA POLJU KDO TOKOM AKTUELNOG IZVEŠTAJNOG PERIODA

- Realizovane aktivnosti u sferi KDO i primene principa Globalnog dogovora u ovom izveštajnom periodu se konkretno i sadržajno usklađuju sa novom razvojnom Agendom odnosno novim ciljevima održivog razvoja koju su dugoročna strateška

orijentacija Republike Srbije, kao i članica nacionalne mreže Globalnog odgovora UN - Srbija.

- Nova razvojna agenda se konkretno potvrđuje na nacionalnom nivou, s tim da se kroz tripartitni dijalog javne sfere, poslovnog sektora i NVO, u koordinaciji Radne grupe za nove ciljeve održivog razvoja Globalnog dogovora, promovišu novi oblici javno-privatnih partnerstava usmereni na dugoročnu promociju izabranih ciljeva održivog razvoja, korporativne održivosti i principa odgovornog biznisa.

- Nova razvojna agenda, sporazum o klimatskim promenama, upravljanje rizicima usled izbegaličke krize koja je posebno pogodila region Jugoistočne Evrope, pripreme za otvaranje pristupnih pregovora EU u okviru poglavlja 23 i 24, progresivna primena principa Globalnog dogovora koji se odnose na ljudska prava, radne standarde, zaštitu životne sredine i antikorupciju, u sintezi sa konceptom naprednog sistema integrisanog menadžmenta kvaliteta, pretpostavke su stalnog i evolutivnog profilisanja JUBMES banke kao dugoročno društveno odgovorne finansijske institucije.

- I u ovom izveštajnom periodu potvrđujemo dugoročnu posvećenost vrednostima odgovornog biznisa i održivog razvoja, kojima pristupamo integralno, progresivno, kreativno i u okviru integrisanog menadžmenta kvaliteta, strateški se pozicionirajući kao konkurentna, prepoznatljiva društveno odgovorna finansijska institucija na nacionalnom i regionalnom nivou.

- Stalno su evaluiraju naša akta i njihova praktična realizacija u sferi KDO, s obzirom da je to predviđeno sistemom integrisanog menadžmenta kvaliteta i činjenicom da su principi i KDO integrisani u politike kvaliteta, sigurnosti informacija i zaštite životne sredine, odnosno sintetički povezani sa međunarodnim standardima polovanja (ISO standardi 9001, 27001 i 14001), koji zahtevaju stalnu evaluaciju sistema i prakse upravljanja rizicima DOP, od kojih zavisi i korporativni uspeh poslovnog subjekta, s obzirom na njegovu društveno odgovornu poziciju.

- JUBMES banka je nastavila da se strateški pozicionira kao kreativni subjekt promocije principa KDO, koji u sistemskom i funkcionalnom smislu razvija naprednu fazu primene principa, uz poštovanje dijaloga i saradnje za različitim internim i eksternim stakeholderima, podstičući njihovu vrednosnu orijentaciju prema održivom razvoju - korporativnoj održivosti.

- Banka je nastavila da, saglasno svojim mogućnostima, *in continuo* godišnje podržava rad Fondacije Globalnog dogovora UN, čime potvrđuje doslednost u podršci svim akcijama UN Globalnog dogovora i izražava spremnost da nastavi da promoviše održiv razvoj i nove vrednosti savremenog biznisa, koje su neposredno povezane sa poštovanjem ljudskih prava, zaštitom životne sredine, borbom protiv korupcije i dr.

- U aktuelnom izveštajnom periodu nastavili smo takođe da integralno primenjujemo sve principe Globalnog dogovora UN, bez kojih se ne mogu ostvariti fundamentalni principi održivog razvoja (ekonomski, socijalni, kulturni i ekološki) i da

promovišemo različite inicijative i partnerstva - institucija javne, privredne i nevladine sfere u cilju inkluzivnog, održivog razvoja.

- Konkretna potvrda posvećenosti Banke principima DOP i vrednostima održivog razvoja na internom i eksternom nivou, je uključivanje u realizaciju međunarodne kreditne linije za razvoj MSP i JKP, koja podrazumeva analizu i tumačenje uslova za zadovoljavanje socijalnih i ekoloških kriterijuma prilikom utvrđivanja podobnosti projekata za finansiranje sredstvima kreditne linije. Pored sagledavanja ovih kriterijuma, Banka podstiče i pozitivno vrednosno profilisanje, primarno korporativnih klijenata, prema principima KDO i održivog razvoja.

- Kao društveno odgovorna kompanija, nastavili smo da unapređujemo sisteme podrške zaštiti ljudskih prava, posebno zaštite zdravlja i bezbednosti ljudi, kroz redovno stručno usavršavanje zaposlenih u domenu zaštite zdravlja na radu, zaštite od požara i evaluaciju znanja zaposlenih iz ove oblasti.

- Važan segment DOP je politika upravljanja ljudskim resursima. Nastavili smo da unapređujemo svoju politiku zapošljavanja i podsticanja procesa stalnog usavršavanja zaposlenih koji doprinosi dostizanju utvrđenih strateških ciljeva. JUBMES banka ne zapostavlja ni ulogu obrazovanja kao razvojne determinante. U tom smislu prilagođena je i naša politika upravljanja ljudskim resursima. Uz redovnu evaluaciju učinka zaposlenih u skladu sa modernim standardima i politikom upravljanja ljudskim resursima, Banka je nastavila da zapošljava mlađe, visokoobrazovane ljude, od kojih se očekuje da primene nova znanja i ponude inovativna rešenja u bankarskom poslovanju i dr. Banka je nastavila da upućuje zaposlene na specijalističke studije, kurseve i dr. iz oblasti modernog bankarskog poslovanja, uključujući učešće na finansijskim skupovima i forumima posvećenim pitanjima razvoja bankarskih proizvoda i usluga. Zaposleni su usavršavali svoja znanja u oblasti međunarodnog platnog prometa, instrumenata obezbeđenja naplate, korporativnog bankarstva, evropskih integracionih procesa (sadržaj pregovaračke agende o pristupanju Srbije Uniji po poglavljima), inovativnih tehnologija i mobilnog bankarstva, unapređenja *compliance* funkcije, unapređenja poslovanja u međunarodnom platnom prometu, dokumentarnom poslovanju i dr.

- Zaposlenima u Banci i dalje su omogućeni besplatni sistematski pregledi, kao i korišćenje usluga lekara-specijalista pod povlašćenim uslovima - za zaposlene i članove njihovih porodica.

- Nastavili smo da svoj pozitivan i aktivan odnos prema principima DOP dokazujemo stalnom saradnjom i doniranjem aktivnosti vodećih neprofitnih humanitarnih organizacija u našoj zemlji, elitnih i amaterskih sportskih organizacija iz različitih grana sporta (atletike, koršarke, fudbala, stoni tenis), rekreativnog bavljenja sportom kao važnog preduslova promocije zdravlja naše populacije, kao i dinamičnog socijalnog i kulturnog razvoja.

- Posebnu pažnju posvećujemo kulturnoj dimenziji održivog razvoja i obrazovanju dece i mladih, kako bi se kroz sistem obrazovanja i unapređenja znanja

promovisao koncept otvorenog kulturnog identiteta i afirmisale trajne humane vrednosti, odnosno društvo bez stereotipa i predrasuda. S tim u vezi, podržali smo projekat publikovanja knjige za decu „Bela krila“

- Podsticanjem projekata, akcija i programa koji doprinose preventivnom delovanju na sprečavanju kršenja ljudskih prava u poslovnoj i javnoj sferi i promociji zdravog inkluzivnog društva. U tom smislu, pruža se pomoć narodnim kuhinjama na Kosovu i Metohiji u organizaciji Dobrotvorne organizacije Eparhije raško-prizrenske „Majka devet Jugovića“.

- Nastavili smo da pomažemo rad Humanitarne fondacije „Za dečje srce“, čiji je Banka jedan od osnivača i donatora, a koja je postala važan subjekt ostvarivanja sistema zdravstvene zaštite dece i mlađe populacije i promocije zdravlja i preventivnog delovanja kako bi se mladoj populaciji omogućio normalan razvoj u svim segmentima – psiho-socijalnom, fiziološkom i dr.

- Nastavili smo da podržavamo aktivnosti Specijalnog rezervata prirode „Rezervat Uvac“ d.o.o., Nova Varoš, doniranjem sredstava za plaćanje troškova goriva za vozila kojima se klanični otpad prenosi na hranilište beloglavog supa, za rad čuvarske službe i akcije čišćenja zaštićenog područja.

- Unapređujemo primenu standarda ISO 14001, usvajanjem više procedura i uputstava koji se odnose na zaštitu životne sredine, odnosno unapređenjem menadžmenta u oblasti primene principa zaštite životne sredine, ključnog segmenta sinergijskog koncepta održivog razvoja .

- Tokom izveštajnog perioda Banka je nastavila da proaktivno i kreativno deluje na unapređenju aktivnosti usmerenih na primenu realizacije 10. principa Globalnog dogovora UN - borba protiv korupcije. Banka je lider u primeni principa, a izdvaja se i naša autonomna i kreativna priksa u primeni celovitog i konzistentnog Antikorupcijskog programa, sa usmerenjem na preventivno delovanje i promociju nulte tolerancije na korupciju. JUBMES banka je prva članica Globalnog dogovora u Srbiji koja je potpisala Deklaraciju o borbi protiv korupcije i podnela izveštaj o primeni 10. principa, primenjujući Smernice za izveštavanje. Antikorupcijski program Banke je od eksperimenta ocenjen kao osobeni i inovativni doprinos poslovne sfere borbi protiv korupcije, sa prioritarnim naglaskom na prevenciju koruptivnog ponašanja, što je u duhu važećih domaćih normativnih i strateških dokumenata i međunarodnih poslovnih standarda, ali i novih ciljeva održivog razvoja. Nastavili smo da pratimo različita iskustva i regulativu u oblasti sprečavanja koruptivnog ponašanja u korporativnoj sferi i u tom cilju posebno su tumačena uputstva MTK za MSP, koja je pripremila Komisija MTK za korporativnu odgovornost i suzbijanje korupcije

Pregled realizovanih aktivnosti na promociji principa KDO u prethodnom izveštajnom periodu u ilustruje stratešku razvojnu orijentaciju JUBMES banke kao društveno odgovorne finansijske institucije i aktivne članice Globalnog dogovora UN, u korelaciji sa dinamičnim sistemom integrisanog menadžmenta kvaliteta i primenom savremenih međunarodnih standarda poslovanja, što ukazuje na progres u

implementaciji principa Globalnog dogovora, koji je od važnosti za naše pozicioniranje i celovitu primenu nove razvojne agende i izabranih ciljeva održivog razvoja.

IV BUDUĆA ORIJENTACIJA I PLANIRANE AKTIVNOSTI BANKE USMERENE NA UNAPREĐENJE PRIMENE PRINCIPA KDO I ODRŽIVOG RAZVOJA

- JUBMES banka, opredeljujući se da aktivno promoviše principe Globalnog dogovora kroz stalne inovacije i evolutivni-dijakaltički pristup, postavlja istovremeno i buduće strateške smernice prema konceptu KDO, kao i okvire za promociju novih principa održivog razvoja koji su ne samo u odgovornosti država već i poslovne sfere i nevladinog sektora.

- Univerzalni karakter novih principa održivog razvoja i njihova otvorenost za različite oblike javno-privatnih partnerstava podstiče mobilnost poslovne sfere u kreiranju novih proizvoda i platformi koje će implementirati nove principe održivog razvoja i podstaći nove oblike konkurentnosti u poslovnoj sferi (realni i finansijski sektor), koja deluje kao partner državi i civilnom sektoru u promociji zdravog inkluzivnog razvoja.

- JUBMES banka će nastaviti da se konkurentno pozicioniranje na nacionalnom i regionalnom tržištu, uz stalno unapređenje palete proizvoda i usluga primarno korporativnim klijentima, ali će svoju tržišno respektabilnu poziciju uvek sagledavati u korelaciji sa pozitivnim proaktivnim pristupom principima KDO i novih ciljeva održivog razvoja, odnosno principima zdravog biznisa i poštovanju poslovne etike.

- Identitet društveno odgovornog subjekta gradimo šireći kulturu odgovornog biznisa ne samo na internom nivou, već i eksterno, stalno afirmišući principe KDO u realizaciji poslovnih operacija naših klijenta na domaćem i međunarodnom tržištu i dr. Iskustva iz različitih faza poslovanja JUBMES banke, a posebno u pružanju podrške različitim projektima naših klijenta u zemljama u razvoju, podstakla su naše delovanje u pravcu profilisanja klijenata na polju upravljanja rizicima KDO, odnosno rizicima potencijalnog ugrožavanja socijalne i ekološke stabilnosti regiona u kojima realizuju svoje projekte i njihovog pozitivnog odnosa prema odgovornom, zdravom biznisa.

- Dugoročna strateška, vrednosna i praktična potvrda našeg doslednog integralnog pristupa evolutivnoj primeni principa KDO i održivog razvoja na internom i eksternom nivou, aktivna uloga u mreži Globalnog dogovora UN, primena savremenih međunarodnih standarda u okviru sistema integrisanog menadžementa kvaliteta i nezanemarivanje nijednog principa Globalnog odgovora bez kojih nema integralnog održivog razvoja - okviri su našeg dugoročnog delovanja u sferi KDO, ali i kreiranja prepoznatljive pozicije dinamičnog tržišno respektabilnog i društveno odgovornog subjekta bankarsko-finansijske sfere Srbije, koji aktivno doprinosi ostvarivanju nacionalnih strateških i razvojnih ciljeva, kao i evropskim integracionim procesima i implementaciji međunarodne razvojne agende.

mr Miloš Vujnović,
predsednik izvršnog odbora

dr Rajko Perić,
član izvršnog odbora